نومرو : ٣٥ كانون اول ١٣٢٧ فیآتی ٥ غروش

No. 35 Décembre 1911 Prix : 5 Piastres

بیکر تجارتخانه‌سی

استانبول مغازه‌سی — یکی پوسته‌خانه قربنده

مغازه‌مزده ضابطان افندیلرك نظر دقتنه : خاکی و بوز رنك قماشلر، بو دفعه قبول اولنان نمونه‌یه موافق انکلتره‌دن یکی جلب ایتدیکمز طونلق سیاه رنکده یاغمورلقلر ایله بر نوع بوز رنکده غایت خفیف عمان (۱۵۰) غرام ثقلتنده یازین البیسه اوزرینه وقیشین پالطو ایله کیمکه مخصوص صو کچمز پلرینلر و بالجمله اشیای عسکریه ورود ایتمشدر . ترزیمز بالخاصه مشتریلریمزك ممنونیت نامه‌لرینی جلب ایچون انکلتره‌نك اك مشهور ترزیلرندن اولدیغنی علاوه ایلرز .

سیویللر ایچون — قوستوملك صوك موده هر نوع اك کوزه‌ل چشید اوزرینه صوك بهار وقیشلق انکلیز قماشلری ، یلکك هر جنسی ، فانتازی قماشلر، پارده‌سو وپالطویه مخصوص الثنووته تیفتیك قماشلر موجوددر. ردینغوت واستانبولین ایچون غایت صاغلم و ظریف انکلیز لاستیقودینلری، حاضر البیسه‌لرك انواعی‌ده بولنور جمله‌سی خالص انکلیز معمولاتی اولدیغندن ظرافت ومتانت جهتی سائر بعض مغازه‌لرله مقایسه قبول ایتمزدرجه‌ده‌در.

محترم خانم افندیلره تبشیر — مینی مینی یاورولریکزه غایت ظریف ومتین البیسه تدارك ایتمك ایسترسه‌کز رمضان شریفك وبایرامك حلولی طولاییسیله بیوك مقدارده ارکك وقیز چوجقلره مخصوص هر بویده ورود ایدن البیسه‌لری بر دفعه مغازه‌مزه تشریفله کورمکزی رجا ایدرز.

خانملره مخصوص الثصوك ویکی مودللر اوزرینه مبایعه اولنان بلوزه‌لر ایچ وطیش اتکلکلری ال و پاره چانطه‌لری رنکلی وبیاض کتان و ایپکلی مندیللر، اوموز آتقیلری، کوملك وچماشیرلر. حاولی، بورنوز، باصمه، پاتیسقه، موسه‌لین، زفیر، یتاق اورتوسی ماصه اورتوسی الی آخره موجوددر.

ارککلره مخصـوص غایت ظریف کوملکلر، رنکلی و بیاض . کتـان مندیللر، هر جنس چوراب زنه و کوچکلر ایچونده موجوددر . اك طیانیقلی و صودن چکلمز یوك یازلق و قیشلق فانیله‌لر، خالص تکمیل کتان یقه‌لقلر و هر جنس بیون باغلری کلشدر.

ارکك ، زنه و کوچکلر ایچـون — اك متین و ظریف انکلیز و آمریقان ایاق قابلریله بر چوق سیاحت اشیاسنك ورودینی محترم مشتریلریمزه اعلان ایلرز.

فیآتلرمز مقطوع و رقابت قبول ایتمز
درجه‌ده اهوندر

اشیای عسکریه ضابطان افندیلره
تقسیط ایله ویریلیر

موبیلیه دائره‌سی — یمك ویتاق اوطه‌سی طاقملری، بوفه‌لر، یمك ماصه‌لری، یازیخانه‌لر، قنایه‌لر، قولتوقلر، صندالیه‌لر، آینه‌قونصوللر، صالون ماصه‌لری، کتبخانه‌لر، چوجق صندالیه‌لری، بشیکلر، قنایه طاقملری ایچون قدیفه‌لر و قماشلر، بیوکلر و چوجقلر ایچون هر درلو دمیر و برونس قاریوله‌لر و سوسطه‌لر وساٸره وساٸره.

اشیای بیتیه دائره‌سی — مطبخ ادواتی، آلومینیوم اشیا، پورسلن و بللور سفره طاقملری، طباق طاقملری، صو طاقملری، آصمه، اوتورتمه قولونلی اباژورلی مختلف لامبالر، فنارلر، ساعت و شمعدان طاقملری، چای طاقملری، مشهور قرستوفل فابریقه‌سنڭ چتال قاشیق طاقملری، کموشلی طاقملر، غاز صوبالری، فنجانلر، بارداقلر، اوتولر، معدن طاتلی طاقملری وساٸره

قماش دائره‌سی — ایپکلی یوکلی هر درلو چارشافلقلر، البسه‌لك ایپکلی یوکلی هر نوع قماشلر، بصمه‌لر، پاتسقه‌لر. جمعیتلره مخصوص تول، دانتل، قره‌پ‌دوشین، یوللی وایشلمه‌لی تك تك قوستوملر وساٸره وساٸره.

چماشیر دائره‌سی — ارکك وقادین ایچون ایچ چماشیر طاقملری، ایپك طافطه، یوك، تریقو اتکلکلر، بلوزلر، قز چوجق البسه‌لری ساٸره وساٸره.

تحافیه دائره‌سی — ایپك، یوك، فیل‌ده‌قوس، پاموق فانیله وچورابلر، فرنك کوملکلری بیونباغیلر، ایپك، کتن، ایشلمه‌لی وپاموق مندیللر، پاره چانطه‌لری، فرانسه‌نك الك مشهور فابریقه‌لرینك لوانطه، پودره وصابونلری پارس الماسلرینك انواعی طراقلر، شمسیه‌لر، الدیونلر، یلپه‌لر، هر درلو ال چانطه‌لری، یتاق اوتولری، فرچه طاقملری، باستونلر وساٸره

اشیای عسکریه وسیاحت لوازمی دائره‌سی — مشهور (کورچ) دوربینلری، سیار عسکری قاریوله‌لر، سیار صندالیه‌لر، ماصه‌لر، آصمه چانطه‌لر، خریطه چانطه‌لری، دولاقلر، پوصله‌لر. دودوکلر، ماصه آلتلری، قطعیاً صو گچمز انکلیز یلرینلری، اکر طاقملری، فیلتره‌لر، ترموسلر، مشین باووللر، چانطه‌لر، سیاحت تووالت طاقملری، ایچریسی یمك طاقملی سپدلر، آغاج وسپد صندقلر، دیز اوزتولری، پورتاتیف تهلکه‌سز آبوللو طراش طاقملری، ودها هر درلو اشیای ساٸره

رسملی کتاب

قوللکسیونلرینی ایدنمك ایستین ذوات کرامه

تسهیلات فوق العاده

آیده اون غروشه تقسیطله فروخت ایدیله‌جك اکرامیه‌لی ۵۰۰ قوللکسیون ایچین نسخه‌لرمزله شرائطی حقنده بعض معلومات ویردیکمز قوللکسیون معاملاتی محترم قارئلرمزجه بیوك بر رغبته مظهر اولمشدر یك جزئی بر مدت طرفنده بو قوللکسیونلر کاملاً الدن چیقاجغندن ارزو ایدنلر آدره‌سلرینی بر قارتله اشعار ایدرلرسه شرائط ورقه‌سی درحال کندیلرینه ارسال اولنه‌جقدر .

ولایاتده بولنان طالبلر ۲۲ نومرولی نسخه‌مزده مفصلاً اعلان قلندیغی وجهله ۳۶ نومرولی نسخه‌مزدن اعتباراً مجموعه‌مزك برسنه‌لکنه آبونه اوله‌جقلر و آبونه بدلی اولان ۵٤ غروشله برابر ایلك تقسیط اوله‌رق ۱۰، پوسته اجرتی اوله‌رق ٦ غروشكه جمعاً ۷۰ غروش کوندردکلری تقدیرده شرائط معلومه دائره‌سنده رسملی کتابك اوچ جلدینی تدارك ایده‌بیله‌جکلردر. هر آی و یا ایکی ، اوچ آیده بر جمعاً کوندریله‌جك تقسیطلرك پوسته اجرتلری طالبلره عائد اوله‌جقدر .

۲٤ نومرولی نسخه‌دن صکره انتشار ایتمش وایده‌جك نسخه‌لر پراکنده اوله‌رق قوللکسیون معاملاتنه ادخال اولنمیه‌جقدر .

ممالك عثمانیه‌نك هر طرفی ایچون سنه‌لك آبونه بدلی ٥٤ غروشدر

ایلك نومرودن اعتباراً اوچ سنه‌لك آبونه بدلی پشیناً ویرمك شرطیله ۱٥۰ غروشدر .

ممالك اجنبیه وکریددن ماعدا ایالات ممتازه ایچون ٤۰ فرانقدر .

اخطار. — رسملی کتابك اوچ نومرولی نسخه‌سنی دیکر هر هانکی بر نومرو ایله مبادله ایتمك ایستیه‌نلرك لطفاً اداره‌مزه مراجعت ایتملری متمنادر .

محمد قره قاش زاده رشدی

میدانجقده یکی پوسته خانه جاده‌سنده

قوماش دائره‌سنده فوق العاده جدی تنزیلات

قره‌پ دوشین تك قوطو چارشافلقلری برلیرایه !

بش غروشلق اینجه یوکلیلر اوچ غروش اون پاره‌یه

وسائر عموم قوماشلریمز صوك درجه اوجوز فیأتله

تحافیه دائره‌سی

قیش مناسبتیله غایت ظریف و اوجوز قیز و ارکك چوجق البسه‌لری

= هدیه‌لك وصوك موده کوملك و بویون باغی چشیدلری =

وسائر انواع تحافیه جلب ایدیلدیکی محترم مشتریلره عرض اولنور.

[٤٣ - ٣٦ - ٤٠]

سیغورطهٔ عمومیهٔ

تریستهٔ

آسوراتس ژه نه رال

آسیقوراجیونی جنه‌رالی

۱۹۱۰ سنه‌سی بیلانچوسی موجبنجه تامینات آقجه‌سی [۹۲،۱٤٤،۹٦٥] قوروون یعنی تقریباً

اون سکز میلیون عثمانلی لیراسی

راده‌سنده بولنان قومپانیه‌مزك معاملاتنده‌کی استقامت وجدیتی ، سلامت وجسامتی حسبیله کوره‌ ارضك برنجی درجه‌ده

الڭ بویوك سیغورطه قومپانیه‌لرندن بری اولمغله مفتخردر .

بدایت تأسسنده بهر تحویلك قیمتی ۱۰۰ فرانسز لیراسندن عبارت ایکن بوکون بهرینك

۱٤۰۰ فرانسز لیراسنه بالغ اولدیغنی

عرض ایتمك اکتساب ایتدیکمز اعتبار و امنیت عامه‌یه دلیل کافیدر .

حریق ، حیات و نقلیات سیغورطه‌لریله مشغول اولان قومپانیه‌مز اوستریا و مجارستان دولتنك امتیاز مخصوصنی حائز و نظارت متمادیه‌سی تحتنده‌در .

بلاد مشهوره‌ده قومپانیه‌نك متصرف بولندیغی املاك وعقارنك

۲،۰۰۰،۰۰۰ میلیون لیرای عثمانی‌یه

قریب بر قیمتی اولدیغی کبی اخیراً درسعادتده غلطه‌ده عثمانلی پوسته‌خانه‌سی قارشوسنده مجدداً انشا ایتدیریکی جسیم بنایه [آلتمش بیك لیرا] صرف ایتمشدر .

قومپانیه‌مز حقنده فضله معلومات آلمق ایستینلر مذکور عقارمز دروننده بولنان درسعادت مدیریت عمومیه‌سنه مراجعت بیوره‌بیلیرلر .

[٤٣ - ٣٢ - ٥]

اورزدی باقه تجارتخانه‌سی

استانبولده باغچه قپوسنده عمر افندی خانی

درسعادتده امتعه‌سنك اهونیت و متانتیله اشتهار ایتمش الك جسیم تجارتخانه‌در

ETABLISSEMENTS OROSDI-BACK

مذكور تجارتخانه‌ده مواد آتیه‌دن حسن انتخابه لایق و پك مبذول چشیدلر بولنور .

قادین، ارکك و چوجق چورابلری
فانیله‌لر، قاش قورسه‌لر
كوملكلر، بلوزلر
ارکك، قادین و چوجوق البیسه‌لری
ژوپ، ژوپون و پنیوارلر
هرنوع منديللر
الديوتلر
شمسیه‌لر، باستونلر
لونطه‌لر، قولونیالر

ماروكن هرنوع اشیای نفیسه
چاق و بچاقلر
سیاحت اشیاسی
پاریسك الك ظریف و الك نفیس امتعه‌سی
اشیا و اوانی، بیتیه
موبیلالر
مشمعلر، لینه‌ئوملر، خالیلر
ساعتلر، قرونومترولر
قبوجیلغه متعلق مواد و مزینات نفیسه

دیکیش و ال ایشلری لوازمی

ایپکلیلر، یوکلیلر، پاموقلیلر، بیاضماللر

بالخاصه قیشلق هرنوع امتعه و ملبوثات

اورروزدی باق تجارتخانه‌سی « پفاف » دیکیش ماکنه‌لریله « اومه‌غا » ساعتلرینك دهپوسیدر و ساعتلرك تأمین ایتدیکی حسن نتیجه و موفقیتلر بوکونه قدر بشقه هیچ بر ساعتله استحصال ایدیله‌مامشدر.

اخذ و اعطاده امنیت کامله‌یه مظهر اولمق ایسترسه‌کز دائما اورروزدی باق تجارتخانه‌سنه مراجعت ایتملیسکز

[٣٢-٢٥]

وطن مجلدخانه‌سی

باب عالی جاده‌سنده نومرو : ۲۵

مذکور مجلدخانه‌ده هر نوع نفیس و متین جلدلر اعمال ایدیلدیکی کبی رسملی کتاب، شهنامه، عثمانلی تاریخی، بویوك تاریخ عمومی، جم، قلم، هر نوع قاموسلر و سائره کبی بویوك و متعدد جلدلر تشکیل ایدن آثار و مؤلفات ایچون خصوصی قلیشه‌لر بولندیغندن جلد مراقلیلرینه خاصةً توصیه اولنور. اثرلرینی کاملاً ویاقسماً تجلید ایتدیرمك ایسته‌ین مؤلفلر و طابعلره‌ده تسهیلات فوق العاده کوستریلمکده‌در.

دوقتور بحری عصمت بك

کلخانه خسته‌خانه‌سی معلملرنده

قولاق، بوغاز، بورون، خسته‌لقلری متخصصی

بوردو سریریات اذنیه‌سندن دیپلومالی

آدره‌س : باب عالی جاده‌سنده ابراهیم نظیف بك اجزاخانه‌سی فوقنده ایکنجی قاتده‌کی معاینه‌خانه بازاردن ماعدا هرکون آلاتورقه ۷ دن ۱۱ ه قدر مراجعت ایدن خسته‌لری قبول ایدر.

دارالفنون حقوق شعبه‌سندن مأذون دعوی وکیلی

فضل الله نظیف

باب عالیده ابوالسعود جاده‌سنده مسرت اوتلی قارشوسنده (۱) نومرولی اوطه :

[سیدنه‌ی نوویل و شرکاسی] انکلیز تجارتخانه‌سی

غلطه‌ده کنفورق بك خانده

مغازه‌لرمزده خرسز و یانغینه مقاوم انکلیز میلنر قاصه‌لری رومنکتون و کستنر یازی ماکنه‌لری تلفون و هرنوع الکتریق تجهیزاتی بانیو دوش قالوریفر وانتراسیت صوبالری چاقی، مقراص، اوستره، ظریف سیغاره طاقلری و بریلغ فابریقه‌سنك حصاد، روستون پروقتور وشرکاسنك مکمل خرمن بخار و غاز ماکنه‌لری حاصل هرنوع آلات زراعیه و هر درلو انکلیز معمولاتی بولنور.

معلم سلیم سری بك

صحت بدنیه‌سنی محافظه و تقویه ایتمك ایسته‌ین ضعیفلره الزم و خسته‌لره برچوق احوالده اك ایی بر علاج اولان اسوج اصولی ژیمناستیك و ماساژ متخصصیدر.

استوقهولم تربیهٔ بدنیه دارالمعلمیندن تحصیل ایتمشدر. چهارشنبه، جمعه و بازار کونلری اوکله‌دن اول پانقالتی جاده‌سنده « ۲۹ » نومرو‌ده‌کی تداویخانه‌سنده قبول ایدر.

شرقك اك بيوك البيسه مغازه‌سی

تيرينغ غلطه

غلطه‌ده تیرینغ مغازه‌سی غایت شیق و صوڭ مودا ملبوسات جلب ایتمش اولدیغنی محترم مشتریلرینه عرض ایتمکله شرفیاب اولیور. اشبو ملبوسات اوروپانڭ اڭ معتبر فابریقه‌لرینڭ اڭ صوڭ ابداعاتندن امین و موشکاف بر نظر انتخاب ایله سچیلوب آیرلمشدر.

مغازه‌یی بر کره زیارت ایده‌رك تشهیر ایدیلان امتعهٔ نفیسه‌یه بر دفعه‌جق عطف نظر و معاینه ایده‌جك مشترین کرامڭ تیرینغ تجارتخانه‌سنده مالڭ عین زمانده هم جنس هم ظرافت و همده اهون بیع کبی اوچ خاصهٔ مهمه‌یی جامع اولدیغنی درحال تقدیر بیوره‌جقلری شبهه‌سزدر.

صوڭ رسملی قاتالوغمزی طلب ایدیکز

جلد : ٦ | كانون اول ١٣٢٧ | نومرو : ٣٥

مؤسس و مديرى
عبيد الله اسعد

ادارەخانە : باب عالى جادەسندە ٣١ نومرولى دائرۀ مخصوصەدر .

امور ادارە ايچون مديرە، امور تحريريە ايچون سرمحررە مراجعت اولنور .

درج ايدلميان اوراق اعادە اولنماز

رسملى كتاب

Ressimli-Kitab

سر محررى :
م . رؤف

Directeur-Propriétaire
Ubeïdoullah Essad

Bureau : Rue de
la Sublime Porte №31
Constantinople

Prix: 5 Piastres

هر آى نشر اولنور ادبى ، سياسى ، فنى ، فلسفى ، اجتماعى مجموعۀ مصورەدر

طرابلس غرب اوردوسى اركان حربيە رئيسى مجاهد عالى‌همت فتحى بك افندى [فوطو: فبوس]
Fethi Bey. Chef d'état-major à Tripoli.

مصاحبهٔ ادبیه

....

ملتلرك تاریخ ادبیاتلرینه وقوف ، ساده ادیبلر وشاعرلر ایچین دکیل ، هرکس ایچین ، مختلف مسلکلره منسوب هردماغ متفکر ایچین ده فیضکاردر ، مثبت برانقلاب قدر نواردر ... بزده تاریخ دینیلنجه یالکیز سیاسی وعسکری حادثات جهسان خاطره کلیر . بو ، نه بویوك ، نه عفو اولوتماز بر خطادر . . . تاریخی یاپان انسانلرك دماغی ، انسانلرك وجدانی دکلمیدر ؟ اوحالده دماغلری تشریح ، وجدانلری تحلیل ایتمه‌ین ؛ حادثات دماغیه وَوجدانیه‌نك اسباب وعواملنه نفوذ أیله‌مه‌ین ، برلشمش ، مختلف کتله‌لر وجماعتلر یاپمش برچوق دماغلر وَوجدانلرك تابع اولدقلری قوانین روحیه واجتماعیه‌یه‌ظفرله انفاذ نظر ایده‌مه‌ین تاریخلر پك سونوك ، پك ناچیز قالمازمی ؟

برملتك تاریخنی یازمق البته‌حکمدارلرینك طنطنهٔ مبالغه ایله آلوده ترجمهٔ حاللرینی یاپمق ، یاخود قوماندانلرینك مناقب غالبیت وهزیمتلرینی ترنم ایتمك دکیلدر .. تاریخ ، فنی برطرزده ، ملتك روحنی ودماغنی تحلیـل ایدر ، مختلف دورلرده کچیردیکی انقلابات سیاسیه واجتماعیه‌یی ، تحولات فکریه واخلاقیه‌یی اسباب ومؤثراتیله کوسته‌ره‌بیلیرسه آنجق اوزمان نامنه مسعودانه استحقاق پیدا ایلر .

صرف عسکری ، صرف سیاسی تاریخلرده‌ده بوخاصه ، بو خاصهٔ تحلیل آز چوق بولونمق لازمدر . اونك ایچین فکرمجه برملتی ، اولدیغی کیبی ، هرنقطهٔ نظردن ، کوسته‌ره‌جك تاریخ ، اوملتك تاریخ مدنیتی‌در . تاریخ مدنیت .. بن بوندن‌داهاشامل ، داها محیط برتعبیر بولامیورم . وبوترکیدن سیاسی ، عسکری ، اجتماعی ، ادبی ، فنی ، اخلاقی وَدینی برتاریخ قصد ایدییورم .. او حالده ، اکر تاریخ کاملاً وَیاقسماً ماضینك درینلکارینه ، اوزاقلقلرینه کومولمش بر ملتك شخصیتی ، روحنی وضوح ایله ، صحت ایله تماشا ایچین الیمزه ویریلمش بردوربین ایسه .. هرحالده بو دوربین او ملتك یالکیز صفحـات سیاسیه وعسکریه‌سنی دکیل ، بلکه‌داهابویوك براهمیتله حادثات اجتماعیه وجریانات فکریه‌سنی‌ده ، الك اینجه تفرعاتنه قدر ، کوسته‌ره‌جك « موده‌رن » برآلت تفتیش و ترصد اولمالی‌در . تاریخه بو فیض بلندی ، بواحتشام کمالی ویره‌بیلمك ایچین

شانلی اوردومزك حركاتنی ترصد ایتمك اوزره خورما اغاجلری تپه سنه طیرمانمش ایتالیا نفرلری

Soldats italiens scrutant les positions ottomanes du haut d'un palmier à Tripolis.

ادبیات ، تاریخ ادبیات نه مسعود ومؤثر بر واسطه‌در . [*]

برملتك سیاسیاتی ایله ادبیاتی بیننده ، بعض نظرلر ایچین کریزان ویا یرمرئی اولسه‌ده ، حقیقتده شایان اهمال اولمایان برمناسبت ورابطه واردر . بونك ایچین صرف برتاریخ سیاسی یازارکن او ملتك ادبیاتنی ، یعنی افکار وحسیاتنی ، اخلاق

بعض قاجیورلر ... بر ایتالیا پیشدار مفرزه‌سی بر ... کمال ... میدان مصادمه‌دن فراری

Une lutte devant l'attaque turcs-arabes.

واعتیاداتنی نظر دقته آلمامق ، استکشاف حقیقت ایچین بونلری مهم برعامل ، برپیشدار اولارق قوللانمامق هیچ‌یه دوغرو رجعی استلزام ایدر .

برهزیمتدر .. کذا برملتك تاریخ ادبیاتی یازیلیرکن اجتماعیات واخلاقیاتنه واو اجتماعیات واخلاقیاتك تولید ایندیکی سیاسیاته دوغرو توسیع آفاق ایتمه‌مك ، اسباب ومؤثراته نور وضیا صاچدیرامامق دیمك اولاجغی ایچین . ظلمته رخصت جریان ویرمکدر .

عجم تاریخ ادبیاتندن دورت بش عصراق مهم بردوره‌ماضی‌یی موفقیتله یاشاتان . برآیینه حسنی ، بیوکسك برمدنیتك مهد طلوعی ومزار افولی اولان ایرانك عینی زمانده اجتماعی واخلاقی مرضلرینی ، سیاسی غفلتلرینی‌ده افشا ایده‌رك سیاسیات ایله ادبیات آراسنده برموازنت صعود وسقوط موجود بولوندیغنی کوستریبور ؛ بیك سنه‌دن بری ایران ادبیاتنده وقوعه‌کلن تبدلاتك

[*] ... ایدلکده اولان بویوك تاریخ عمومیده احمد رفیق بکك ملتلرك ادبی تاریخلری ایچین مهم برموقع تخصیص ایتدیکی کورولوبور که جداً شایان تقدیردر .

اوچیوز سنه‌دن بری اینکلیز ادبیاتنده حصول بولان تحولاتدن داها آز، داها اهمیتسز اولدیغنی سویلیور و اسباب ومؤثراتی تحلیل ایدییور .. هیچ شبهه یوق ، بو لوحهٔ توقف وانحطاطی تصویر وترسیم ایدن اسباب ومؤثرات، بز تورکلر ایچین ده عبرتلر، تأثرلر، انتباهلرله تدقیق وتحلیل اولنمایه لایقدر .

عثمانلی ادبیاتی اوزرنده درین بر نفوذ وتأثیر کوسته‌رن بو محتشم قلاسیق ادبیاتك طنطنهٔ بلندی نظرلرده تجلی ایلیور .

اثر غایت مهم بر مقدمه‌یی حاویدر. مقدمه‌یی لسان فارسینك انواع قدیمه‌سی حقنده سرد ایدیلن معلومات مفیده تعقیب ایدییور.. بوندن صوکره شاعرلرك تحلیلات وتدقیقاتنه کچیلیور.

بنغازیده ایتالیا قهرمانلرندن (!) اوردو صرایل‌صونی اوکنده پریشان اولان بر اتالیه مفرزه‌سنك فراری ؛
Une debandade des italiens à Bengasi.

حسین دانش بکك عنوانی تورکجه یازیلش بر کتاب ایچین عجیب وغریب کوردیکم « سر آمدان سخن » نده ایرانك اون آلتی کزیده شاعری جداً بویوك بر مهارت استادانه ایله تدقیق وتتبع ایدیلمشدر . بوتون معناسیله متخصص بر قلمك محصول بدیعی اولدیغنه قلبده حصوله کلن بر اعتماد نوشین ایله کتاب تعقیب ایدیلدیکن عصرلرجه

بورادہ استطراداً شونی سویله‌مك ایسته‌رم که دانش بك بر آز داها توسیع تدقیقات ایتمش ، اثرنده بعض تعدیلات اجرا ایله‌مش بولونسایدی « ایران تاریخ ادبیاتی » نامیله بر مجلهٔ نفیسه وجوده کتیرمش اولوردی. بناءً علیه « سر آمدان سخن » عنوانیده هیچ حاجت قالمازدی ..
مع مافیه بن بنه سر آمدان سخنی بر منتخبات،

براشعار کزیده مجموعه‌سی اولمقدن زیاده بر تاریخ ادبیات اولارق تلقی ایلیورم . .

مقدمه‌نك احتوا ایتدیکی الیم حقیقتلر قارشیسنده درین درین دوشونمه‌مك . . پك پارلاق ، پك شعشعه‌دار بر ماضیٔ مدنیته ، بر ماضیٔ ادبیاته مالك ایرانك بوکونکی انهزام سیاسی واجتماعیسی قارشیسنده درین بر لرزش ملال ایله تیتره‌مه‌مك غیرقابل . . . مقدمه‌دن شو حزین ، فقط انتباه فشان سطرلری عیناً بورایه نقل ایدییورم :

« فقط بوکون آسیانك شرائط سیاسیه واجتماعیه‌سی بوس بوتون دکیشمشدر . شمالده روسلر جنوبده انکلیزلر ایکی بیوك قطب نفوذ واقتدار وجوده کتیرمشلر وآسیانك قطعات اسلامیه‌سنی اوایکی قطبه برداها سوکوازباغلرله ربط ایتمشلردر . بونفوذ تدریجاً غیر محسوس بر صورتده تأسس ایتمش و شیمدی ایچندن چیقیلماز وغایت معقد بر شبکه . بربالق آغی حالنه کلمشدر .. بوکون اونی قیروب قوپاره‌بیله‌جك قوت آنجق قوهٔ مادی وسپاهیدرکه اوده مع‌الاسف ایرانده مفقود .. ساسانیلر زماننده نفوسی اللی میلیونی تجاوز ایدن ایران بوکون سکز میلیونلق بر مملکت درکه‌سنه اینمش وبوقدرجق نفوس بیله تأمین قوت لایموت ایچون کیجه وکوندوز فقر واحتیاج ایله پنچه‌لشمکده بولنمشدر . اوچ عصره قریب بر زماندن بری بوتون فعالیت دماغیه‌سنی نوبت بنوبت حیدری ، نعمتی ، شیخی ، بابی کبی مذاهب ایجاد واطفاسنه صرف ایدرك موجودیت معنویه‌سنی بیرانه‌جق و« فنا فی الله » طریقهٔ صوفیه‌سی بوصورتله سؤاستعماله قدر واردیرمرق خرافات ایچنده بوعولوب قاله‌جق یرده جودت فکریه وحیادت دهیه‌سنی اصلاح جنسیت وتهذیب خصلته وقف ایتمش اوله‌یدی وجریان عمومیٔ تمدنی تعقیبدن کیری قالمایه ایدی وبونلری یاپه‌بیلمك ایچون سیلکینوب بارذات وتعصبی تماميله اوموزندن آته‌بیله ایدی ، ایران البته بوکونکی حال الم انکیزه کرفتار اولمازدی .. .

« زمان کچدکجه ، اخلاف ایران اسلاف ایرانك زنی اونوتمامش ومورخین وادبا حسب الوظیفه بیان حقیقه وتشویق فضیلته سعی ایده‌جك یرده مداهنه وتملق طریقنی اختیار ایدرك بر چوق سلاطین مستبده‌نك سفاهتلرینی و وزرا وحکام دنائت پیشه‌نك رذالتلرینی عبارات مطنطنه ایله مدح ایتمکدن اوتانه‌جق قدر آلچالمشلر ومبالغات کوناکون واکاذیب فضاحتنمود ایله اونلری برقات دها ارتکاب شنایعه ترغیب ایلمشلردر ...

« . . ایرانك دوشدیکی درکات زواله ادارهٔ سیاسیه‌سیله برلکده ادبیاتی‌ده سوروکلنمشدر . بو ادبیات ، ایرانه ادوار مختلفه‌ده حکمران اولان امرانك نوبت بنوبت اتخاذ ایتدکلری اصول سیاست و متوالیاً ظهور ایدن حادثات اجتماعیه ایجابنجه زمان زمان ملی ـ احتماعی و اخلاقی ـ تصوفی اشکاله کیردکدن صوکره نهایت ادبشکننه ورزیلانه برهزل وتملق کرپوسنده صاپلانوب قالمش وبرکره باتدیغی اومنلقه‌دن برداها قورتولوب چیقامامشدر ... »

کرك حیات فردیه‌نك ، کرك حیات اداریه واجتماعیه‌نك بوتون صفحاتنده الك مشئوم ، الك مضر ومنفی قوت ، هیچ شبهه یوق ، تکمیل وسعت معناسیله ، اخلاقسزلقدر . بو مشئوم مؤثر شیمدی‌یه قدر نه قدر ملتلری کرداب اضمحلاله دوغرو سوروکله‌مش ، نه قدر انسانلری تاریخك یعنی ابدیتك سینهٔ تلعیننه ترك ایتمشدر . حسین دانش بك عصرینك مملکتی صوك عصرلرده تذبذب وانحطاط ایچنده بولوندیران یکانه عاملك اخلاقسزلق اولدیغنی و بو عاملك ادبیات عالمنده‌ده مضر و أليم تأثیرلر یاپدیغنی سویله‌مش اولمقله عین زمانده حاذق بر طبیب اجتماعی قدرت فکریه‌سنه مالك بولندقلرینی

اثبات ایدییورلر .. مقدمهٔ اثرك شو صحیفه‌سی جداً مهم و اهمیتی نسبتنده انتباه فشاندر .. بو صحیفهٔ مهمه‌یی ایسه ادبیاتمزه عائد رقیق بر مسأله تعقیب ایدییور ..

ایران ادبیاتنك صوك زمانلره‌کلنجه‌یه‌قدر تورك ادبیاتی اوزرنده نه‌قدرمهم بر تأثیر یاپدیغی محتاج ایضاح دکیلدر . . یونان قدیم ادبیاتنك فرانسه ادبیاتی اوزرنده‌کی تأثیری نه‌قوتده‌ایسه اویله بر استفاده‌که عینی زمانده مضرتدن ده بوس بوتون عاری دکیل ! . عجم ادبیاتنك تورك ادبیاتی اوزرنده مثبت ، فیضکار بر تأثیر یاپامامسنك سببنی سر آمدان سخن محرر محترمی بولمقده‌کچیکمیور ؛ عثمانلی ادبیاتنك‌زمان ماضیده فرس‌ادبیاتنه پیرو اولدیغی ایچین‌کیری قالدیغی حقنده بعض منقدین طرفندن ایدیلن ادعانك دوغرو اولمادیغنی سویلیه‌رك شو سؤالی

مقهور بر ایتالیان طوبجی قطعه‌سنك سیللر ایچنده صورت فراری و مجروحلرینك صورت نقلی
Transport des blesses et retraite, sous l'averse, d'un détachement d'artillerie ennemi.

ایران ادبیاتنك‌تورك ادبیاتی اوزرنده‌کی‌تأثیری ده اودرجه‌ده‌در ، بلکه‌ده فضله‌در . . یالکز اسفله شونی علاوه ایتمك لازم کلیرکه ایکنجی تأثیر برنجی تأثیر کبی مفید وفیاض دکیلدر .. فی‌الحقیقه بوتأثیردن عثمانلی‌ادبیاتی معنی اعتباریله همان هیچ مستفیض اولامامشدر . . یالکز لفظ جهتندن، طنطنه وآهنك جهتندن ــ اوده بر درجه‌یه قدر ــ استفاده ایتمشدر . . فقط ایراد ایدییور : ایرانده‌مداحخویس ومتصبص شاعرلردن باشقه تعقیب و امثال اولوناجق شاعرمی یوقدی ؟ . .

اعتراف ایده‌جکم‌که شو سؤال منقدانه‌ده بویوك بر شمهٔ حقیقت واردر . . فی‌الحقیقه شاعرلرمزك چوغی ایران‌ادبیاتی تقلیدایدرکن حسن انتخابده موفق اولامامشلر ؛ شعرلرینی، شعرلرینك روح حسنلرینی مدهش مبالغه‌لر ،

بی‌لزوم طنطنه‌لر، مفرط تشبیهلر ایچنده بوغمشلر، ایرانك معنایه، فکره، فلسفه‌یه، صمیمیته اهمیت ویرن ادبا و شعراسنی دکیل ، طنطنهٔ الفاظ وسطحیات معنی ایچنده شناورلك ایدن شاعرلرینی تعقیب وتقلید ایله اماتهٔ اوقات ایله‌مشلردر .

بونك نتیجه‌سی اولارق تورك شعرلرنده هرشیدن اول [می، نی] قافیه‌سی اجرای حکم ناصیلسه نظر تحلیلدن فراراتمشدر. عثمانلی ادبیاتی تأسس ایدوبده برآز موجودیتی کوسترمه‌یه باشلادیغی برزمانده ایران ادبیاتی یاواش یاواش اسکی قدرت فکریه وسلطنت حسیه‌سنی غیب ایدییور، مملکتك حالت سیاسیه واجتماعیه‌سیله هم آهنك اولارق ادبیاتی‌ده ضعفه، فقرافکاره دوچاراولویوردی.. ایشته دانش بکك شایان امثال

ایتالیانلرك طرابلس سواحلنه طوب اخراج ایتلری
Débarquement de l'artillerie italienne à Tripoli.

ایلیور، اثرلرده جداً برملت ایچین موجب شین عدایدیله‌جك برسفاهت حس وفکر نمایان اولو یوردی. بونك بویله اولماسنده اوزمانکی عثمانلی احوال اجتماعیه‌سنك، اوزمانکی تورك سویهٔ عرفانتك عظیم برتأثیری اولمقله برابردیکر بر نقطه داها واردرکه بو، حسین دانش بکك هر وتقلید بولدقلری خیاملرك، سعدیلرك، خاقانیلرك مولویلرك، فردوسیلرك تورك شاعرلری طرفندن تعقیب وتقلید ایدیله‌مه‌مسنده « آثارنده دنیا طوردقچه اولمك بیلمه‌ین نیجه متین حکمتلر ، بیوك فلسفی حقیقتلر» موجود اولان بو بیوك آدملرك تورك شاعرلریله معاصر اولمامه‌لرینك‌ده

چاپولجيلق ناصل ياپيلير ؟ . . بومباردمان ايديلن بر بنا انقاضى آره‌سنده اسير عسكرلر طرفندن حفريات (.) اجرا ايديلير

Pour le buttin..... Fouilles parmi les decombres d'un édifice bombardé.

برتأثيرى اولمشدر. چونكه معاصر شاعرلرك ، اديبلرك نفوذ وتأثيرى أسكى ادبا وشعرانك نفوذ وتأثيرندن داها باشقه ، داها شديد ومؤثردر . ايرانك بوجداً بويوك شاعرلرى دكيل عثمانلى شاعرلرى طرفندن ، حتى كندى وطنداشلرى، كندى اخلافى طرفندن‌ده [بالطبع زمانك تأثير تجدد وانقلابنه حرمتكار اولمق شرطيله] تعقيب ايديله‌ديكى ايچين‌دركه ايران حزين برسقوط ادبى واجتماعى‌يه دوچار اولدى . اونك ايچين عثمانلى شاعرلرينك ايرانك عالى، فساد اخلاقدن، سفاهت حسدن عارى بويوك شاعرلرنى تعقيب وتقليد ايتمه‌سندن دولايى دانش بكك محققانه يوروتديكى تنقيد، داها شديد اولمق اوزره، عين زمانده ايرانك متأخر شاعرلرى حقنده‌ده قابل تطبيقدر. ايران ادبياتنه أسكى فيوضاتى، اسكى زندكينى غيب ايتديرمكده عوامل اجتماعيه و اخلاقيه‌نك محصله‌سى ظالم ويكانه برسبب اولمشدر. بوظالم سبب، مع التأسف ايران ادبياتنك تورك ادبياتى اوزرنده تأثير اجرا ايتديكى زمانلرده‌ده عثمانلى وطنده موجود ايدى !..

آرتيق بعدما ايران ادبياتنك عثمانلى ادبياتنه مهم برتأثير ياپه‌سى محالدر. ادبياتمز بوندن صوكره غربك ادبياتيله، فقط زنده، متين ونوارس ادبياتيله محرك تكاملى تعقيب ايده‌جك، غربده‌كى شعلهٔ عرفان ايله حيات معرفت و صنعتى تقويه وتنوير ايليه‌جكدر . حسين دانش بكك «ادبيات عثمانيه‌ده شيمدى غربه دوغرو برتمايل وار.. فقط بونك نه درجه‌يه قدر ذوق ملى ومحلى‌يه توافق ايده‌بيله‌جكنى استقبال بزه كوسته‌ره‌جكدر» ديمكله غربه متوجه بو تمايله قارشى تردد وشبهه

پرورده ایتمش اولویورلر. کال قطعیتله سویله‌رم که بو ترددلری محق دکیلدر.. دوزاندیشانه و حکیمانه حرکت ایتمك وروح ملیتی رنجیده ایلممه‌مك شرطیله عثمانلی ادبیاتی بعدما آنجق غرب ادبیاتی تعقیب وتدقیق ایتمکله ترقی ایلیه‌جك، یوکسله‌جکدر. یالکز ادبیاتمز دکیل، هر شعبهٔ عرفانمز غربدن اسه‌جك نفحات حیات وفیوضات ایله جانلانه‌جقدر... بز آنجق غربك عرفانه، عرفان حقیقیسنه صاریلمق ایله قورتولاجغز. بزم ایچین یکانه هدف سلامت بودر.. معمافیه هیچ بر عثمانلی کندی ادبیاتی اوزرنده وقتیله بوقدر عظیم تأثیرلر یاپان وجداً پك پارلاق، پك شعشعه‌دار بر ماضی‌یه مالك بولونان ایران ادبیاتی بوندن صوکره‌ده، روحنده الك درین بر لرزش احترامله، سلاملامقده تردد ایتمه‌یه‌جکدر.

بو قاریده‌ده سویله‌دیکم کبی فکرمجه سرآمدان سخن بر منتخبات، بر آثار کزیده مجموعه‌سی اولمقدن زیاده بر تاریخ ادبیاتدر.. او حالده مکمل بر تاریخ ادبیات اولمق ایچین پك آز شیئه عرض احتیاج ایدن تورك لسانیله یازیلمش بر اثره «سرآمدان سخن» عنوان فارسیسنی ویرمك هم اثرك موضوعی، هم ده تحریر ایدیلدیکی لسان نقاط نظرندن شایان تنقیددر.. معمافیه جدی وثائق وتتبعاته مستند مکمل بر تألیف کزین میدانه کتیرمك اثره کوزل بر عنوان ویرمه‌مکدن متولد قصوری تعدیل، حتی امحا ایده‌بیلیر.. فی الحقیقه دانشمند محترمك صحت تتبعات ایله زنده شواثرلری جداً پك واقفانه واستادانه یازیلمش، ایران ادبیاتنك الك مهم، الك محتاج وثائق بر صفحهٔ پرشعشعه‌سی بحق کوسته‌ریلمشدر. بوراده کندیلرندن، وعد بویوردقلری کبی، ایرانك حافظ شیرازی‌دن صوکره یتیشن ادبا و شعراسنی‌ده ایکنجی بر جلد ایله عثمانلی عالم عرفانه اهدا بویورملرینی رجا ایده‌جکم.

ملتلرك تاریخ ادبیاتلرینه وقوفك پك مفید اولدیغنه قناعت دماغیه‌م اولدیغی ایچین اولکی مصاحبه‌لرمك برنده م. رؤف بکك وجوده کتیردیکی یونان قدیم وایتالیا تاریخ ادبیاتلرندن بحث ایدرکن متخصص قلملر طرفندن دیکر ملتلرك‌ده تاریخ ادبیاتلری یازیلماسی تمنیسنده بولونمشدم.. کچن آی، ایران تاریخ ادبیاتنك بر قسم مهمنی کوسته‌رن بو مکمل جلدی کورمکله جداً پك سویندم.. انشاءالله یاقینده ــ بالطبع متخصص قلملر طرفندن یازیلمق شرطیله ــ فرانسز، آلمان، اینکلیز، اسوچ، روس تاریخ ادبیاتلرینه‌ده مالك اولورز.. عینی زمانده بزم‌ده مکمل، بی‌طرف، وثائق صحیحه‌یه مالك مفصل بر تاریخ ادبیاتمز یوق.. موجودلر پك ناقص ومختصر.. احتیاج حاضر ایله پك غیر متناسب.. امید ایده‌رم که ساحهٔ علوم و ادبیاتمزی قاپلایان حرکتسزلکه، عطالت کثیفه‌یه رغماً یاقین بر استقبالده بزه مفصل، مکمل، بی‌طرف، قابل اولابیلدیکی قدر غیر شخصی بر عثمانلی تاریخ ادبیاتی اهدا ایده‌جك متشبث وفعال بر قهرمان تتبع یتیشیر..

«سرآمدان سخن» ك بحث ایتدیکی ایلك ایران شاعری «رودکی» در. ایران ادبیات

حاضره‌سی ایران قدیمك یدنجی عصر میلادیده دین اسلامی قبول ایتمه‌سیله تأسس ایدیبور . فقط بو تأسس ایدن ادبیات ایکی عصر قدر شایان دقت بر سیمایه مظهر اولامیور ، یاخود تاریخ بویله بر سیمای ممتازی ابی صعب و ثیب

ثان غزته‌سنك طرابلس مخابری اولوب بر شخص مجهول طرفندن جرح ایدیلن ژان قاره‌ر (اورته‌ده آیاقده بولنمقده‌در)

Le correspondant du " Temps » à Tripoli, Jean Carrère, qui a été victime d'un attentat de la part d'un inconnu

ایده‌میورکه دوقوزنجی عصر میلادی نهایتلرنده یتیشن « رودکی » ایلك ایران شاعری عد اولونیور . حسین دانش بك رودکینك اودن اووره معروف آثار ادبیه‌نك بسه بك متصم وقواعد عروض وقوافی‌یه پك مطابق اونا . سندن دولایی کندیسنی ایرانده بعد الاسلام

ظهور ایدن برنجی شاعر اولمق اوزره قبول ایده‌مه‌مکله برابر اثر به بوشاعرله باشلیور . . رودکی‌یی مشهور فردوسی تعقب ایدییور . فردوسی‌یه ند تدقیقات ومطالعات بو بیوك شاعرك قدرت وشهرتیله متناسب .. دانش بك

بزه « شاهنامه » مؤلف شهیرینی اولدیغی کبی کوسترمه‌یه موفق اولمشدر . فردوسینك قدرت شاعرانه وصنعتکارانه‌سی آکلامق ایچین شو مقایسه‌یه عطف دقت ایتمك کفایت ایدر : ابو الشعرا «هومر» ك «ایلیاده» و «اودیسه» سی ، « ویرژیل » ك « ئه‌نه‌ئید » ی ، حتی وولترك

«هانریاد» ی نه ایسه فردوسیلده شاهنامه‌سی اودر.. اونجی عصر میلادیده آوروپاده ادبیات هنوز هیچ بر موجودیته مالك دكل ایكن فردوسینك ایچنده یاشادیغی عصره تقدم ایدن شاهنامه كی، یوسف وزلیخا كبی بدیعه‌لر میدانه كتیرمه‌سنده ـ لق آنجق دها اولا بیلیر.. شاهنامه نثراً فرانسزجه‌یه ترجمه ایدلمشدر.. بو مشهور

...یشه ایکی یوز باحد ایکی یوز اللی کلمه‌دن فضله لغت عربیه‌یه تصادف ایدیله‌مز..

«ثانیاً — او زمان کاملاً محو وزائل اولمش اولان احتساسات وطنیه و تمایلات ملیه‌یی ایرانیلر ایچنده یکیدن جوش وخروشه کتیرمه‌یه مدار اولاجق افكار ایله مالی اولان شاهنامه ایرانیلره کندیلرینك کیم اولدقلرینی، هانكی مراحل ترقی و تكاملدن کچدكدن صوكره هانكی اسبابدن دولایی تدنی ایتدكلرینی كوسترمش، قلبلرنده ایلك دفعه اولارق محبت وطنیه‌یی

طرابلس‌ده عثمانلی اوردوكاهنده قوماندان نشأت بكی سلاملایان بر مفرزۀ عسكریه

Soldats présentant les armes au commandant des forces ottomanes à Tripoli.

اثرك ایران ادبیاتی اوزرنده حصوله کتیردیکی مفید تأثیرلری دانش ملك كوزل كوستریبور، بو تأثیراتی مهم وجالب دقت بولدیغم ایچون عیناً نقل ایدییورم:

«اولا — کندی زمانه‌قدر نسیاً منسیاً درجه‌سنه كلمش اولان لسان فارسینك یكی باشدن احیاسنه خدمت ایتمشدر. او آلتمش بیك بیتلك قوجه شاهنامه‌دن باشدن

اشغال ایتمش وبو صورتله زردشتیلرك یعنی اسكی آتشپرست ایرانیلرك بوكونكی احفادینك ایران طوپراغندن بوكونه قدر تماميله قطع رابطه ایتمه‌لرینه سبب اولمشدر.

«ثالثاً — او زمانه قدر بر مثلی موجود اولمایان بویله معظم بر تاریخ منظومی اورته‌یه قویه‌رق ولو بوقدرطویل اندیل بر اثری عادتا بر صولوقده باشلایوب بیتیره‌جه‌سنه سلیس ویك آهنك بر سیاق مستحسنده نظم وایجاد بر داهینك قدرتی داخلنده بولوندیغی

دشمنك دست ظلمندن تخليص نفسه موفق اولان اهالئ اسلاميه‌نك ژاندرمه‌لرمزك
تحت محافظه‌سنده عثمانلی اردوكاهنه ایصاللری

Les gendarmes turcs protègent la population ottomane contre les soldats italiens.

بلغای زمانه کوسترمش و بونکله ادبیات ایرانیه‌یه بر روح تازه نفخ ایتمشدر.»

فردوسیدن صوکرا منوچهری ، ناصر خسرو کلیور .. بورقیق وصنعتکار شاعرلری مشهور عمر خیام تعقیب ایدییور.. ایران قدیم شاعرلرینك ناصیل بی‌پایان بر فیضه مالك اولدقلرینی آکلامق ایچین اثرلرینك متمدن ومترقی لسانلره ترجمه ایدیلدیکنی سویله‌مك کفایت ایدر .. خصوصیله عمر خیامك شعرلری هم اینکلیزجه‌یه، هم فرانسزجه و آلمانجه‌یه ترجمه اولونمشدر !. فردوسینك شاهنامه‌سی قدر خیامك ده «رباعیات»ی مشهوردر. عمر خیام، هر بویوك آدم کبی زماننده بك چوق تنقیدات ومهاجماته معروض قالمشدر. «کندی زمانینك طاعون فلاکتمونی حکمنده اولان ارباب تعصب وتفاقه قارشی سهام آتشبار تعرض وتهاجمنی توجیه ایتمش اولدیغندن یاشادیغی عصرك نائل تقدیری اولامادی.» فکرمجه بوندن داها طبیعی برشی اولاماز. حقیقی داهیلر عصرلرینه تقدم ایدنلر ، عصرلرینك محدود افکار واعتیاداتنه صیغامایانلردر.. بودها‌لر نورذکالریله محیطلرینی وعصرلرینی قاپلایان تعصب وجهالت بولوطلرینیییرتار، پارچالارکن قابلیدرکه محدود الفکر موجودیتلر طرفندن اوزرلرینه طوفان تزییف وتحقیر دوکولمه‌سین .. عمر خیامده وولتر کبی تعصبه اعلان حرب ایتمش، اونکله شدید مصادمه ومجادله‌لرده بولونمشدر. بنم فکرمجه هیچ برشاعر ایرانه قلمیله عمر خیام قدر خدمت ایتمه‌مشدر. صوك درجه لیبرال اولان بو متفکر ، دماغنك بارقه‌لریله ظلمتلری پارچالامش ، مملکتنی بر انقلاب فکری واجتماعی‌یه حاضرلامشدر . دانش بك «خیام»ك اینکلتره و آمریقاده شهرتی شرقده‌کی معروفیتندن قات‌قات فضله‌در ، دییورکه جداً شایان عبرت وحیرت !..

عمر خیامدن صوکره «حدیقه» سیله مشتهر سنائی ، طنطنه‌ٔ الفاظ ایله دولو قصیده‌لری ومرثیه‌لری شخصیت ذروه‌سنی تشکیل ایدن خاقانی ، «حبسیات» ی ایله معروف مسعود سلمان ، «مخزن الاسرار» یله متمایز نظامی کلیور .. جمال اصفهانی، کمال اصفهانی‌دن ومدحیات وادیسنده‌ بك بویوك برشهرت قازانان انوری‌دن صوکره‌ده مشهور مولانا جلال الدین رومی ایران ادبیاتی فیضلره ، شعشعه‌لره مستغرق ایدییور .

مثنوی مؤلف ابدی الاشتهاری‌ده اثرده بك کوزل تحلیل وتتبع ایدیلمشدر . . ذاتاً «سرآمدان سخن» ك مزیت ممتازه‌سی مطالعه ایتدیکی شاعرلری بلا استثنا بویوك بر صحت وقوفله، درین برزندکی تحلیل ایله کوسترمه‌سیدر.

ایرانی یوکسلتن بویوك متفکر سیمالردن بری‌ده سعدی‌در. سعدی یالکز ایرانك دکل، بوتون انسانیتك داهیسیدر ، اوقدر یوکسك وممتازدر . سعدی کبی برشاعره ، بر متفکره مالك اولدیغی ایچین ایران الی‌الابد مغرور و مفتخر اولابیلیر . .

بنی آدم اعضای یکدیکرند ،
که در آفرینش زیك کوهرند

بدیعهٔ انسانیه‌سنی بوندن آلتی یدی عصر اول ترنم ایتمك ایچین دماغ مطلقا پك اصیل

برجوهر دهاً ایله شعشعه‌پیرا اولمش اولمالیدر. کلستان شاعر لایموتنك تقدیرکاری اولان اینکلیزلر بوبویوك مورالیستك ـ حتی سوسیالیستك ـ آثارینی اینکلیزجه‌یه ترجمه ایتمشلردر. عصر حاضرك یوکسك ، محب انسانیت متفکرلرینك ایده‌آللرینی التی یدی یوز سنه اول بسله‌ین صافدلان اسلامك غفلتلرندن استفاده ایده‌رك بطالت وسفاهتله امرار حیات ایتمك ایچون اختیار ایدن صوفیلردن دکلدی . چونکه کندیسی شرف دیانتی بو صورتله پایمال ایدنلر حقنده آغیر برلسان عتاب آمیز استعمال ایدر. نظریهٔ اخلاقیه‌سی پك تمیزدر . . مسلك اخلاقیسی

طرابلس شهرنده سیلاب - برسوقاغك منظره‌سی

Les torrents dans les rues de Tripoli.

بو « فیلانتروپ » شاعرك شخصیت ممتازه‌سی حقنده برفکر مجمل پیدا ایتمك ایچین فرانسه مستشرقین معروفه‌سندن سیلوه‌ستر دوساسی Silvestre de Sacy نك دانش بك طرفندن ترجمه ایریلن شو فکرینی ، اوقومق لازم : « سعدی ، مسلك روحانیینی محضا بعض نه‌رخاوته ، نه‌ده شدت تقیده میالدر . مسلك فلسفیسی حکم قدره انقیاد ایله استقلال فکر وحرکت آراسنده منقسم معتدل برمذهبدر .. »

حسین دانش بکك شیخ سعدی حقنده‌کی شوفکری‌ده پك محق وپك شایان دقتدر : « بونلرك جمله‌سندن زیاده نظرمده شیخك

ماهیتی بویولتی عادت حقکوییسیدر. حقیقی، بوتون آجیلغیله زمانه کوره آرقه‌سندن سوروـ کله‌مسی محتمل اولان مخاطراته رغماً سویله‌مکدن چکینمه‌ین بو شاعره بونلری سویله‌تن یاشادیغی جمعیتك ایچنده کوردیکی نقائص ومساوی اولمشدر . »

سرآمدان سخن ایرانك اك بویوك ، اك نجیب شاعرلرندن حافظ شیرازی ایله ختام

ـ صمیمیتله تلقی اولونه‌جغندن امین بولوندیغم ایچین ـ بیان مطالعات ایتمك ایسته‌رم: بوایکی نقطه‌دن بری محترم محررك او لزومندن فضله طنطن اسلوبنه عائددر . حسین دانش بك‌ده تسلیم بویوررلرکه عثمانلی لسانك محرك تکاملنی چیزن اك حاکم قوت ، ساده‌لکدر .. بونك بویله اولدیغنی آکلامق ایچین بوندن اوتوز قرق سنه اول یازیلان آثار ایله

طرابلس جوارنده بر واحه‌ده بر کوپرویی محافظه‌سنه مأمور بر ایتالیا مفرزه‌سی
Une patrouille italienne gardant un pont aux environs de Tripoli.

بولویور .. سینه‌سنده درت بش عصرلق پارلاق بر ادبیاتك شعشعهٔ فیوضات وبدایعی صاقلانان بویویوك ونفیس جلدی کتبخانهٔ ملیمزه اهدا ایتدکلری ایچین محترم محررینه تشکر ایدر ، ایران ادبای متأخره‌سنی بیلدیره‌جك ایکنجی جلدی‌ده تحریر ونشر بویورمه‌لرینی تکرار رجا ایله‌رم ..

بوتشکر ورجادن صوکره « سرآمدان سخن» ده نقیصه تلقی ایتدیکم ایکی نقطه حقنده

بوکونکی اثرلره بر ضربهٔ نظر فیرلاتمق کفایت ایدر .. امین اولمالی که بوکونکی اثرلر ایله اون بش یکرمی سنه صوکره یازیلاجق اثرلر آراسنده‌ده ساده‌لك نقطهٔ نظرندن غایت بویوك بر فرق کوروله‌جکدر . . بو ، اویله بر قانون طبیعی ، بر جریان تکامل که اوکنه سد چکمك غیرقابل .. عثمانلی لسانی حقنده بوکون پرورده ایدیلن ایده‌آل ، کوزللکنه و قوتنه خلل کتیرمه‌مك شرطیله ، قابل اولا بیلدیکی

قدر ، او لسانی عربی وفارسی عناصردن ، تراکیبدن تجریدوتخلیص‌در. نوای صریر محرر محترمی بعضاً اوقدر مطنطن ومسلسل ترکیبلر استعمال ایدییورلرکه ، او اساساً کوزل اسلو-بلرینه رغماً ، انسانك ویـی‌دن ، ترکسی‌دن بر پارچه اوقودیغنه قائل اولاجغی کلیور .. ایشته قوللاندقلری ترکیبلردن بر ایکیسنی بورایه یازییورم: قاعدهٔ خلل‌ناپذیر زوال‌واندراس.. رفع احساسات منت وشکران . . سکران اذواق بی پایان وصال . . . بو کبی روحلی وزنکین بر معنی افاده ایتمکدن اوزاق مسلسل ترکیبلری ذوق حاضرك هضم ایده‌میه‌جکی طبیعی‌در .

ایکنجی نقیصه‌ده « سرآمدان سخن » ی تزیین ایدن اشعار فارسیه‌نك تورکجه‌یه ترجمه ایدیلمه‌مسی‌در . دانش بك کبی هرایکی لسانده جداً متبحر برشاعر مقتدردن فارسی شعرلرك تورکجه‌یه ترجمه‌سنی ایسته‌مکده حقلی‌یز .. اویله ظن ایدییورم‌که شونقصان، عثمانلی کنجلرینك بواثر کزیندن ایده‌جکی استفاده واستفاضه‌یی مع‌التأسف أپی تحدید ایده‌جکدر . . اجنبی بر ملتك‌تاریخ ادبیاتی یازیلیرکن شعرا وادباسندن انتخاب ایدیلن شعرلر ونثرلر یالکیز اولسان ایله‌می یازیلیر ؛ یوقسه اثرك تحریر ایدیلدیکی لسانده‌ده ترجمه ایدیلیرمی ؟.. فرضا بر محرر تورك لسانی ایله براینکلیز تاریخ ادبیاتی تألیف ایتسه‌ده شکسپیرك،بایرونك، تەنیسینك شعرلرینی کتابه یالکیز اینکلیزجه اولارق درج ایلسه بوکتابدن قاچ تورك مستفید اولور؟. سعدینك، خیامك، جلال‌الدینك ، فردوسینك شعرلرینی اوقویوب تماماً آکلایه‌جق حتی متفکرلرمزدن، شاعرلرمزدن یوزده قاچ کشی چیقار ؟. ظن ایده‌رم،هیچ برعثمانلی متفکری وياشاعری خیامك، سعدینك فارسی لسانیله یازیلان شعرلرینی تماميله آکلایه‌مه‌دیغندن دولایی تنقید وتخطئه‌ایدیلمز.. زمین استفاده‌یی توسیع و تشمیل ایچین ایران ادبیاتنك بو کزیده شعرلرینی تورکجه‌یه — هیچ اولمازسه نثراً — ترجمه ایتملی‌لر.وضروری‌در.

حسین دانش بك افندی عرض ایتدیکم شونزومی ایکنجی جلدده لطفاً نظردقته آلیرلرسه عثمانلی شبابنه ، عثمانلی عالمعرفانه ایفا ایتدکلری خدمتی توسیع بویورمش و اوعالی کندیلرینه برقات داها متشکرومتدار بیراقمش اولورلر...

۲۰ کانون اول . ۱۳۲۷

ن . ـه

تاريخ عثمانيده

خلع وعنعنات روحيه

— ١ —

خلع، ادوار مطلقيتك صحائف تاريخده كال اهميتله ثبت وتحرير ايتديكي وقايع مهمه‌نك برنجيلرندن معدوددر. بشريت ايلك ياشايشنده‌كي حريت حركاتي غائب ايده‌رك (هيئت اجتماعيه) ديديكمز بوصنعي، محدث، نوعما بدعت شكلنده رونما اولان طوپلولغه مألوف اولديغي زماندن اعتباراً (قوت)ى برشخصده، برهيئتده متمثل كورمك كبي او حيات صنعيه ومحدثه‌نك نتايجنه قاپيلمشدر. آنك ايچوندركه قوتك ممثلي اولان شخصي ويا هيئتي سقوط حالنده كورمكدن هم متوهم، هم ده‌جبلت سر آزاد كيسي سوقيله‌باشقه بريولده، باشقه‌برسوڭجله، غرور وعظمت انتقام جويانه‌سنه ياراشان برانسياق طبع ايله متبسم اوله‌كلمشدر. مع هذا او توهم وتبسمي ينه گيزلي بر انفعال اداره ايتمكدن خالي قالمامشدر.

بوانفعال، بر تربيه، بر اراده، دها طوغريسي برعنعنهٔ روحيه آثارندن معدوددر. قوت، ياپيشديغي اللري نصل بوكوب قيرارسه كف مشيتنه تسلق ايتديكي اللردنده بوكولوب قيريلديجه انتزاع ايده‌مز. بو تجلیٔ متنی اجتماعيانه‌ده خاص اولمش ومطلقيت اداره‌دورلرنده تأثيرات واحساسات متفاوته‌ده بولنه‌رق الدن الهكچمشدر.

بشرك بالذات سائقهٔ تحفظ ايله ايجاد وقبول ايتديكي بوقوتك زمان زمان له وعليهنده اظهار ايتديكي احترام وعداوت اختلافات عموميه صحنه‌لرينك الك مؤثر تماشالرندندر.

حال حاضرده موجود تدقيقات اجتماعيه خاصه‌لرينه كوره انسانلري ابتدا حيران مأثري ايدن قوت، قوهٔ بدنيه‌در. كندی مثلی قاپنجه يره اوران برفرد، سائر افرادك بردن بره نظر حيرت وتعجبني جلب ايله‌مش، بوايلك انسانيت شديد بر صورتده تظاهر ايدن بوفعل تغلبي او حيرت وتعجبله آلقيشلايه‌رق صاحبنه ينه او حيرت وتعجبك محصله‌سي اولان بر حرمت مجبوريه ايله باقغه باشلامشدر.

فقط بوحرمت مجبوريه قورقودن باشقه‌بر نام ايله تفسير ايديله‌ميور. چونكه متغلبي تماشا

ایدنلر آره‌سنده او آنده براشتراك تحفظ حسی پیدا اولمشدر . جمله‌سی بر ر دفعه مدید ویاقصیر باقیشدقدن صوكره برانجذاب آنی ایله یكدیكره تقرب ایده‌رك برابر یاشامق، برابرجه كزمك، برابر اوطوروب قالقمق آرزوسنی طویمشلردر. یكدیكرندن فرقلی بر قوت، یكدیكرندن فضله بر ذكاوته ، یكدیكرندن زیاده وسائط معیشته مالك اولمیان بوافراد بویله متحد، بویله ممتزج،

طرابلس غرب جوارنده ایتالیان مجروحلرینك صورت نقلی
Transportation des blessés italiens à l'hopital.

بویله مربوط قاله‌بیلمك ایچون آره‌لرنده ایلك دفعه(حس اطاعت) ، ثانیاً بر(رابطۀ انضباط) بولندیرمغه احتیاجلری اولدیغنی آكلامشلردر. بوایكی حسن، بشرك (سلسلۀ مراتب)دیه وضع ایتدیكی معادلۀ تشریفاتیه‌نك ایكی حدیدر .

ایشته قوتی اشعار ایدن(ن)بورایه، بومعادله‌نك ترتیبات حروفیه‌سندن برینك اوزرینه بوصورتله وضع اولنمشدر.

قرون مجهوله‌نك ناطق اولدیغی حیات راعیانه‌ده بو (ن) قوتی بابادن ابتدا ایدر . هنوز اوچ درت اوته‌لق بر یاورویی ساده وسر آزاده برمعیشتك بسیله‌دیكی كیكای ، اتلی ، سیكیرلی قوللر آره‌سنده حس ایتمیه‌جك درجه‌ده طوتان اوفرد بیابانی . آنك یكرمی، یكرمی بش اوقه‌لغی ده برمدت صوكره قالدیروب هوبلاتمقدن پك زحمت طویمامشدر ظن ایده‌رم.

بوادمانلرك زمانمزده پك پارلاق وجالب حیرت امثالی كوریلیور . فقط بازیچۀ قوت اولان چوجق بوندن البته حصه‌دار حیرت اولمقدن كندیسنی آله‌مامشدر . قبائل وعشایرك تشكلی ایجاب ایدن قوتلرده هپ بویله‌در . قوتلی بر شخصده، بر ركن تأسیس ده متمثل كورونمه‌سندن متحصلدر . شیمدی بویله برقوتی ، بوقوتك صاحبی و ممثلی اولان برفردی اوقوتدن مجرد كورمك ایسته‌مك حس اطاعت ورابطۀ انضباطیه

*
* *

قواعد مؤسسه‌سنه قارشی برتجاوز عد ایدیلمك ضروری کورینور . ایشته بوضرورتده او قوتك ایجاد ایتدیکی برسپر ، برقالقان ، عادتا برموقع مستحکم مقامنده‌در ، تجاوز افرادی مانع اولان بوسپری اکثریا (عصیان) نامیله اکیلان دیکر برقوت ، برنجی قوتی حصول ایدن دیکر قوتلردن متشکل بر شدت ، قیرممی اعتیاد ایدیمشدر .

اشکال عصیانیه پك متنوعدر . بونك تنوعی ، دروننده ظهور ایتدیکی هیأت اجتماعیه‌نك اداره ایدیلدیکی قوانین و قواعد مخصوصه‌یه تابعدر . بزده خلع عصیانلرنده متجلی اولان شکل همان یکدیکرینك عینی و یکدیکرینه مساویدر . جمله‌سی ، جمله‌نك معلومی اولان بردستوره تابعدر . قوانین و قواعد دولتده‌واشکال اداریه‌مزده یك آز تبدیلات وقوعه کله‌رك اصول حکومت صورتا شریعته توفیق ایدیلمش وحال بوکه تدابیر واوامر کیفیه هرنوع حدود قانونیه ونظامیه‌یی کولکه‌ده براقه‌رق حکمران اولدیغی سیله‌اوفاق برانتریقه ، برسوز ، حتی برحرکت بیوبه بیوبه عادتا بر (محرك عصیان) تأثیر وقوتی اخذ ایله‌مکدن خالی قالمامشدر .

فقط تاریخ عثمانیمزده مسطور اولان خلعلرده الك مهم قوت ، الك مهم مؤثر عسکر وحلقك آیاقلانمه‌سی اولدیغی حالده بو قوت و مؤثری نتیجه‌لندیرن طرف شرعدن ویریلن (فتوا) در . بو عامل ، وقایع خلعیه‌نك نتیجه پذیراولمسنی تعجیل وتقویه ایدن بر (واسطهٔ موجبه) کی ظهور ایده‌رك قیریلان قوتی بالاحیا دیکرینه توديع وقیام ایدن قوه مهاجمه‌یی تسکین ایتمك خاصهٔ ممتازه‌سی حائزدر .

قانه‌وانك موفقیتسزلکلرینی تلافی ایتمك اوزره کوندریلان‌رك سی حربیه‌سنده‌وظیفه‌سی قوماندانلردن جنرال فوریغونی

Le général Caneva est remplacé par le général Furigoni pour son impuissance dans le commandement.

∴

عثمانلی حکمدارانی میاننده مرارت خلعی ایلك طادان (مراد ثانی) ایله فرزند ارجمندی فاتح (محمد) ثانیدر . کرچه مراد ثانی ، آرزوی فراغ ایله کندی کندیسنی خلع ایتمشدر . (ژان هونیاد) ك غلبات متتابعه‌سی او شهریار پر وقاری تاج وتختدن مستغنی برحاله کتیرمش ایسه‌ده شهادات تاریخیه مشارالیهده ینه بر اثر اغبرار حصوله کلمش اولدیغنی مؤیددر .

(خواجه) تاریخنده محرر اولان سطور آتیه هر نه قدر خواجه‌نك محصول خامهٔ بلاغتی ایسه‌ده مراد ثانینك صدراعظم چندرلی (خلیل) پاشایه کشف ضمیر ایتمك ئی بر مراجعتی محکی اولمغله بو مراجعتی بر تلخیٔ ناکامی اولمقدن باشقه برشیله تفسیر ایتمك ممکن دکلدر.

خواجه دییورکه:

(نظم مصالح خلائقدن ، عبادت درکاه خالق صوبنه‌روی توجهلرین توجیه ایدوب تخت و تاج ایله ابتهاجی تارك وکوشه نشینلره مشارك اوله‌لر. وسلطنت پیرایه‌سنی مسکنت سرمایه‌سنه و حکومت آلایشنی عزلت آسایشنه تبدیل ایله دولت جاودانی بوله‌لر. لاجرم بو سری (!) خلیل پاشایه افشایه توجه بیوروب ایتدیلرکه:

« بونجه دمدرکه عباد الله ایچون چالیشوب میان مملکت اسلامیانی خاشاك فتندن پاك واعدای دولت و دینك کریبان حیاتن چاك ایدوب اقامت جهاد ایچون همیشه پایمز رکابده وعزمز شتابده اولوب راه دینده مقدورمز مبذول و سیف مسلولمز ایله‌دشمن بدخواه شکست ومخذولدر. بر مدت دخی حکومتدن ال چکوب خلوت نشین وعزلت کزین اولمق خاطردن کچر. فکر امور خلائق ایله ذکر خالقدن ذهول ، اهل عقول قاتنده مقبول دکلدر (اثر اغبرار)

« اهل تجریدہ کلاهی تاج استغناسیدر »
« سلطنت دیدکلری آنجق جهان غوغاسیدر »

دنیا رفتنك انجامی و سلطنت شکوهنك فرجامی بیلندی (اثر اغبرار) ونقوش حب جاه، بعونا ه ضمیر آکاهمز لوحه‌سندن سیلندی.

« نی سلطنت ونه فکرکس می باید »
نه کشت کل ونه خار ونه خس می باید »
« نی قند و نه آزار مکس می باید »
یك لحظه بدوست دست رس می باید »

بیت

«دوارملم برایکی کون ذکر ایدملم مولایی
بزه ایصمارلامدیلر بو یالان دنیایی »

رنجه‌دم، تلافیٔ موجبات نده (اثر اغبرار) و فراغت مسندینه وضع قدم ایدملم. الخ

آمریقه نك طرابلس غرب قونسولوسی
موسیو وود
Monsieur Wods Consul des états-Unis à Tripoli.

(صولاق‌زاده)، خواجه‌نك لسان پادشاهدن علی طریق الحکایه سویله‌دیکی نو سواد تأثری تلخیص ایله‌مشدر. آنك علاوه ایتدیکی سطور ایسه بروجه آتیدر:

(فضل رحمانه استناد ایدملم. بنی حکومت اوزره یاد ایدملم. بوقتا دولتندن ال چکلم. مزرعهٔ دلده حب حق اکلم. دائما نفسله جهاد ایدملم. ملی سرمنزلی مراد ایدملم .... الخ)

براز اول سویله‌دیکم وجهله مؤرخلرك مطالعات ذاتیه‌سنه موافق اولان شو سطرلر هیچ برزمان مراد ثانینك کندی کندیسنی خلع ایتدیکندن طولایی حس ایتدیکی انفعال ویااغبراری مفسر دکلدر.

فقط پادشاه مشارالیهك ایکنجی (و یا اوچنجی) دفعه اوله‌رق قبول سلطنت ایدیشنده، ولوکه رجال حکومتك الحاح واسترحامی اوزرینه واقع اولمش اولسون ، فراغ وعزلت معلومه‌سنك پك واضح برعکس العملی کوریلور. بوعکس عمل (وارنه) ملحمه‌سی غالیت

ایدیلیور . حتی خواجه مرحوم ، ایشی نظمه دوکه‌رك دیبورکه :

(وارنه محاربه‌سندن)

کوچوب اول جای میعادن شهنشاه
ادرنه جانبینه طوتدی چون راه
چو . کوردی تازه‌در سلطان محمد
ساعی ایچره اولامش مقلد

طرابلس جوارنده بر واحه‌ده قوم چووالری اورته‌سنه تعبیه ایدیلان ایتالیا صحرا طوپلرندن بری
Un canon appartenant aux italiens placé entre les sacs de sable, à Tripoli

مشعشعه‌سنك وپردیکی تسلیت‌سرور انجام‌ایدی. بونده ذره قدر شبهه یوقدر . اغبرار ابتدائی زائل اولنجه ، موفقیتك بخش ایتدیکی نشئه خروش ایدنجه (فکر سلطنت) ك تکرار نشوونما بوله‌سنی طبیعی کورمك‌ده‌ضروریدر.

بوآناده (خلیل) پاشایه‌اسنادایدیلن انتریقه‌ده مراد ثانینك‌ده اشارتی، علاقه‌سی اولدیغی‌حس

... کورمدی کیم اول نهالی
بر ... ایده اعدا . مکر و آلی
بونی فکر ایتدی‌کیم بر نیچه ایام
عدو دفعینه بالذات ایده اقدام
شرف بخش اوله دولت مسند ینه
ویره رونق امور اهل دینه
ولی عهدی ایره . سن کاله
اوله اول دم‌عدو اوزره حواله

۱۰ ایتالیان ایچون یوزلرجه چوال !.. قوم چواللری آرقه‌سنده حرب ایدن ایتالیا قهرمانلری!

Les héros itaiens derrière les sac de sable..!

جوانلق عالمنده چکمیه عمر
اول افکار ایتمیه قلبی درهم

براز مدت حضور وعشرت ایده
مقدم اولدیغی سنجاغه کیده

اگرچه بویله فکر ایتدی شهنشاه
ولی اولمدی بر کس آندن آگاه

. . . . الخ

(عالی) تاریخنده ایسه بوجهت پك زیاده صریحدر . حتی شووجهله ایضاح ایدییور : (لکن کرك وزرانك، کرك سائرعساکر وامرانك دائمارأی وتدبیرلری بوایدی که سلطان مرادی ینه پای تخته کتوره لر. اما برحیله ایله بروجانبه عزم ایتدروب صدرقدیمنه کچوره لر. بو تدابیر ایله سلطان مراد خان « ادرنه »یه کلدی. « صاروجه » پاشانك سراینه نزول قیلدی . پس اوغلنه القا و ضیافت ایتمك لازمه سنی سلطان محمده انها ایتدیلر. اول تدارکی کوردوروب انواع اجلالله سرایه کتوردیلر . وقتا که فرزند ارجمند پدرسعادتمند بساط اوزره اوطوروب مهرووفا قصدنه کمربندقلنمق مرتبه لرینی سویلشدی، ظاهرآ بودرکه صدرکزی باباکزه تکلیف ایده سز ، دیوب رعایت ادبه ترغیب شکلنی کوستردیلر . « مکرکه سلطان مراد خان دخی نوعا پشیمان اولمش ایمش ، جلوس ایچون بو دکلو جای رخصتی فرضا که کوجله بولمش ایمش ، همانکه شهریار جوان بخت تکلیف جلوس تخت قیلدی، برمقدار نازطریقنی اشعار ایدرك جواز کوستروب کچدی اوتوردی »

معهذا بومسئله خلعیه دن اك زیاده متأثر اولان فاتح سلطان (محمد) در . دینیله بیلیر که (مغنیسا) یه طوغری سوق سمند منکوبیت ایتدیکی دقیقه ده (خلیل) پاشانك اعلام اعداء منی ده یازدیرمشدر . مراد ثانینك ایکنجی دفعه اوله رق سلطنتی قبول ایتدیکی حقنده روایات مختلفه وارایسه ده بختمزه تعلق اولمدیغی جهتله یالکز نقاط احتراصیه‌سی نظردقته آلییورز :

طرابلسه مدنیت (!) یرینه قولرا کتیرن ایتالیانلرك وحشتلرندن : قولرا مصابینی ایچون تجرید خانه اتخاذ ایدیلن بر ویرانه ده ئولولر آره سنده براقیلان برچوق انسانلرك منظرۂ سفالتی . .

Les italiens qu'on apporté le choléra, au lieu de civilisation, ont abandonnés les arabes au milieu des morts.

[illegible]

Les cérémonies au retour des excursions militaires. — Un officier italien blessé pendant le combat de Tripoli

طرابلس ساحلنده دشمن اوردوسنه عائد لوازم حربیه

[illegible] appartenant aux [illegible] au rivage de Tripoli

خواجه، انفعال فاتحی دخی نظماً ایراد ایدییور :

«بیوردی اوغلی اولان شهریاره
«که اقبالیله مغنیسایه واره

- عمان عزم ایلدی سلطان محمد
«اوسنه کیم بیوردی شاه امجد

« ولی مغبر اولوب قلب شریفی
«خلیل ایچون دیدی کور شوحریفی

« که نیجه ایلدی تحریك عسکر
نه وجهیله بزی ایتدی پس سر»

فقط قیود تاریخیه‌نك بوراده بر اینجه‌لکی دها وار. وقایع خلعیه‌ده آنی اصلا قاچیرمغه کلمز .

اولا: خواجه تاریخنده اولان «ادرنه‌ده بو اثناده ظهور ایدن یانغینه متعلق بولنان فقره‌نك صوك جمله‌سی . بو جمله شویله‌در :

(سلطان مراد خان دیاردن عبور ایدوب ادرنه‌ده «بوجق دیه» ده نزول ایتدی . شکار نامنه (!) چیقوب یکیچرینك ضمیرن بیلوب سریر سلطنته مکرراً جلوس ایدوب سلطان محمد خانی مغنیسایه کوندردی.)

ثانیاً: روش افاده‌سی باشقه اولان صولاق زاده تاریخنده‌کی قیددر :

(خلیل پاشا القاسیله سلطان محمد والد ماجدلرینه : حالاسز حیاتده ایکن بز پادشاه اولمق مناسب دکلدر. اول‌ده امر کزه امتثالاً قبول شکلی کوسترمش ایدی‌دیو تکلیف سریر ایلدی، مکرکه وزیر عسکرله (!) بو خصوصده آغز برایتمش ایدی .

ثالثاً: ینه صولاق زاده‌نك بیانه کوره :

(شکار بهانه‌سیله اطرافی کشت وکذار ایدوب یکیچرینك مافی‌الضمیرن بیلیجك اثنای شکارده خط شریف تحریر اولنوب سلطان محمد خان نامدارهٔ تکرار لوای مغنیسا توجیه اولندی).

ایشته شو اوچ قید دلالتیله دخی تظاهر ایدییورکه مراد ثانی کندی خلعدن متأثر اولمشیدی. لکن بو مسئله‌ده‌اك جان آله‌جق نقطه (یکیچرینك مافی‌الضمیرنی بیلمك) تعبیر مخصوصیدر. بو تعبیرك احتوا ایتدیکی خصوصیتی اونوتمامليدر. وقایع خلعیه‌نك جمله‌سنده آنك معاونت وغیرت مشترکه‌سی دکل بلکه تأثیر قطعیسی کوروله‌جکدر .

خلعك ، فاتحه سوء تأثیرنی اینجه افهام

ایده‌جك وقایعدن بری‌ده پدرینك خبر وفاتی آلیر آلماز بر عرب آتنه بینه‌رك و ... ی سوه‌ن آرقه‌مدن کا...ون دیه‌رك معیتنی بکله‌میه‌حك در حه‌د... شتابان اولمقده‌کی تشبثیدر حتی (معیـ...) ... (کلیبول)یه ایکی کونده کلشدر.

(ادرنه)ده (بجق تپه)ده قیام‌ایدوب‌ده‌یاره ترقی‌ایله اسکات ایدیلن یکیچریلر، فاتحدن جلوس بخششی ایسته‌مك کی ایکنجی‌قیامی آکدیرر حرکات سرکشانه‌ده بولنمی اونوتمه‌مشلردر.

* * *

بو ایکی شکلدن قطع نظر ایدیله‌جك اولورسه عثمانلیلرده کیفیت خلعه ابتدا قطعی بر شکل تاریخی ویره‌نك (یاووز سلطان سلیم) اولدیغی

اوچ مدعیٔ سلطنتی آچیغه اوغراتمش وحکومتی کندیسنه خاص قیلمشـدر. فقط بوراده دها حای دقت اولان ماده: عسکرك کندیسنه مظاهر اولدیغیدر.

...زاده‌سلطان(احمد)ده حرب‌جوایدیسه‌ده سلیم اولده‌کی بطش ... یکیچریلرك ... زیاده محبتی ... جلب ایده‌جك ... متمیز ایدی. (رسمی و حریصه‌لی تاریخ عثمانی) نك ... جیدیده‌یاووزك‌مسلکی شویله‌جه خلاصه ...مش ایدك:

(عربستانی، مصرده حکم ایدن امرای‌جراکسه‌الندن، عجمستانی شیعه‌دن قورتارمق، اسلامی بر نقطه‌یه جمع ایچون ایجاب ایدرسه هنده، توران‌ه کتمك)

بوملذا هر ... دن ... کره ... ردومری ... ... ایده‌سی رفاقت ... آلتنده اختفا ایده‌لری.

A peine sauvés du combat “ Bou-Miliane ”, quelques italiens se sont cachés dans un passage

تظاهر ایدر. چونکه بالاجبار بدری (بایزید ثانی) نك الندن زمام حکومتی آلمشدر. هم‌ده نصل؟ شهزاده سلطان (احمد) ایله شهزاده سلطان (قورقود) ی‌ده بر آنده فکر سلطنتدن خلع ایده‌رك. آکلاشیلیورکه (سلیم‌اول) بر ضربه‌ده

بوتصور عظیم بو زمانك عسکری نظرنده پادشاهك علو قدرینی تجسم ایتدیرییوردی. وزدیکی بولجه بخششلر ایسه آنلرده‌کی ارتباطی دها زیاده تقویه ایتدی. حال بویله ایکن ینه بوعسکر بری (آذربایجان) طرفنده، دیکری

بوميليانادە بر جادە
Une route à Bou-Miliane.

(تبريز) و (قرەباغ) قيشلاغندە عزم: تحانەسنە مانع اولمق اوزرە قيام ايتمشدر.

(بايزيد ثانى) حلم طبعى ايلە عسكرك امور حكومتە مداخلەسنى آسان قيلديغى جهتلە ياووزك تهديداتى بر مدت موقتـە ايچون آنلرە حس اطاعت وانضباطى القا ايدەبيلدى .

(بايزيد)ك كيفيت خلعدن صورت تأثرنى تاريخ اطرافيلە تحكيە ايدەميور. وياخود وقيلە ايتمك ايستەمەمش . يالكز ايكى فقرە نقل ايديوركە :

برى : بايزيدك سليمە سنوى ايكى يوزبيك دوقە آلتونى تكليف ايتديكى وديكرى: تكليف واقع رد ايديلنجە يكيچريلرلە برابر استانبول خلقنكدە (برنجى دفعە) سراى اوكنە كيدەرك :

— بز سلطان سليمى ايستەرز .

ديە باغيردقلرنى متعاقب پادشاه حليم :

دولتى اوغلم سليمە ترك ايتدم . جناب حق متيمن ايلسون ، ديديكيدر .

كوريليوركە (بايزيد ثانى) تاج وتختنى ترك ايتمك فكرندە بولنمامش و بالآخرە عسكرلە خلقك اتحادى اوزرينە منكوباً ترك ايدەرك (ديمتوقە)يە روان اولمشدر. بوكيديش اثناسندە كيفيت وفاتى هنوز برعقدۀ تاريخيەدر .

شومسئلەدە خلقك عسكرلە اتحادندن بزنە آكلايەبيليرز؟ قوجەمان بر آنارشى. ذاتاً مملكت دور فترتى آكديرر برحالدە ايدى . شهزادەلر مارعاقى ، سليمك قريم ـ روم ايلى سفرلرى بو آنارشينك ، حكومتسزلكك باشليجە صفحاتندن دكلمى ايدى ؟ فقط بزم بورادە آراديغمز، وقايع آتيە ايچون (عنعنە) اولەجق برقيد ابتدائى ايدى . ايشتە آنى بولدق .

احمد راسم

ضبط تهیجات

« صفوت قاندبان »

براحتراده اظهار ایتمکدن
امتناع ایتمك او احترامی
ولدیرمك دیمکدر

« حسن »

متانت ارادەنك ، حاکمیت نفسـیەنك الك مهم اعتیادات مفیدەسندن بری‌ده تهیجاتمزی ضبط ایتمك ، یأس وسرورە ، غیض وانتقامە تحقیر وافترایه قارشی ظاهراً بی‌طرف بر تلقی‌یه مالك اولمق اقتداریدر . تهیج Emotion حیات عملیه‌مزده اکثریتله بی‌فائده وبلکه‌ده مضر بر عارضهٔ حسیه اولوب قوهٔ محاکه‌مزی ، سلامت ملاحظه‌مزی تظلیم ایتمك وبنـاءً علیه محاکه وملاحظه‌مزه مربوط اولان افعالك عقل ومنطق دائرەسنده اجراسنی تصعیب ایتمکدن بشقه بر شی یاپماز . سلامت افعال سـلامت افکارە باغلیـدر ؛ حالبوکه تهیجات بر طاغدلی دکز دیمکدرکه برفورطنه شکلنده یوکسلوب هرطرفی صارصان طالغەلر زورق عقلیمزك حسن ادارەسنی امکانسز قیلار .

سزی تحقیر ایله عزت نفسکزی جریحه‌دار ایدن ، نخوتکزی اویاندیران برمعامله‌یه هدف اولیورسیکز . حیات حسـیه‌کزه اوربلان بوشدید ضربه‌نك سزده اویاندردیغی عکس العمل برحدت وتفوردن عبارت اولیور ؛ چهره‌کز صاراریور ، قان بینکزه هجوم ایدیور ، قلبکز شدید ضربه‌لرله کوکسکزی پارەلامغه چالیشیور ، یومروقلریکز صیقیلیور ، وحشی بر حیوان موجع برضربه تأثیرنده نصل شـدید بر حمله‌ٔ عصبانیه ایله قارشیسنده‌کنی پارالامق استرسه سزده عینی تهورایله ضربهٔ محقره‌یی اعادەیه میل ایدیور ، مخاطبکزك اوزرینه آتیلیورسیکز . فقط فورطنه کچوب بوبادرهٔ حسیه‌نك سزی سوق ایتدیکی کریوەیی سلامتله محاکه ایده‌بیلدیککز زمان عکس العملك فورانـنه تبعیت ایتمکله نه‌بیوك

۲۳ تشرین اول وحشتنده معصوم قانلر دوکمكه مأمور اشقیا معرزه‌لرندن بریك واحه‌ده اسان آوجیلغی
Le 23 octobre - Une partie des brigands chargé de verser le sang aux innocents.

صررلره دوچار اولدیغمکزی آکلایورسیکز وحس ایدیورسیکزکه سنون الیاف حسیه‌یی تحریش ایدن وقایع قرشیسنده هیجانکزی صبر ایله متانت محاکمه‌کزی نه قدر حس محافظه ایده ایدیکز ضرردن اوقدر توقی وحیوانیتدن اوقدر تباعد ایتمش اولوردیکز .

تهیجات همانده دائما ملاحظات منطقیه‌یی بوره دومانه بوغان بر زلزله‌در . هرص ابله قاغانه ضررلر اولورلر دنیلدیکی کبی نتیجه‌ده انقاض وخرابات‌دن بشقه برشی براقمار .

تهیج شدید برحالت حسیه دیمکدر، بونك ایچوندرکه قوت وتأثیری پك واسعدر، حسیات

ایتالیا اردوسی لوازمنك قوهٔ جبریه آلتنده طرابلسلیلره نقل ایتدیرلمسی
Les italiens emploient les Tripolitains par force pour la transportation
de leurs bagages.

ایله مترافق اولان افکار الك صیجاق والك فعال
فکرلردر ، تهیجات ایله مترافق اولان فعالیت
دماغیه ایسه یانغینه طوتلمش صمان دمتنه بکزر.
بزی قامچیلایان برسبب خارجی اوکنده آقتی‌یه
طوتلمش برقضارده ضعفی اکتساب ایدرر .
حریانك ویردیکی باش دوندیریجی سرعتك
سرمستلکی ایچنده بتون متانت ومقومتمز
محو اولور، بزی سوروکلین کردبادك خروش
وحشیسی تحت نفوذنده تهلکه‌نك درینلکی

کورملك اقتدارمز بیله غائب اوله‌رق سلامت
عقلیه‌مز تماماً مختل اولور . تهیجات شدیده‌یه
اوغرادیغمز زمان مفتریس میرانمده فرقز قالماز،
چونکه تهیج بزی یالکز سوروکله‌مکله اکتفا
ایتمیه‌رك مصفسر . محاکمه‌سز، فائده‌سز وحتی
رفعالتله تهیجت ایجاب ایلدیکی اعاده‌ونجاوزنك
احرای عملیسی اجبار ایدر .
تهیجك بو تأثیری طبیعی ومیحانیکی
فیزیولوژیه‌سی ایجابیدر؛ حلهمت ت ارادەدن بتون

بتون محروم اولەرق قوای روحیەلری عکس‌العمللردن عبارت اولان چوجق یپلی انسانلردە تهیجات بر آمر مطلق حکمنی اکتساب ایدرك بتون بنلکی تحت استبدادینە آلیر. بونك ایچوندرکە بر روحك متین وملکات انسانیە ایلە مجهز عدایدیلەبیلمسی ایچون تهیج فورطنەلرینە قارشی مقاومت ایدەبیلمسی، اوکندەکی مانعەلری محو ایدرك جریانە دوام ایتمك ایستین بو سیل خروشانی یولندن آلیقویا بیلمسی لازمدر. بویلە صغوق قانلی اولانلردرکە حقیقةً متین الارادەدرلر وجداً بر انساندرلر.

قابلمیدرکە تهیجاتمزی ادارە ایدەلم. بزی شامارلایان بر تحقیر آلتندە سکوتمزی محافظە ایتمك، بزی دلی کبی فرحلندیرن بر بشارت اوکندە ابدا ایتمزك غلیان مسرتنی ضبط ایلمك ممکنمی؟ فطرةً بر ارادۀ متینەایلە مجهز اولانلردە ویاخود انکلیزلر کبی ضبط تهیجاتی بر اعتیاد ملی حالنە قویمش بولنانلردە الڭ مهیج وقیع اوکندە بیلە سکونت فکر وسلامت حرکاتك محافظە ایدیلەبیلدیکی هر زمان کوریلیور. ضبط تهیجاتك قابل اولدیغنی بو استعداد فطری، بو اعصار سابقەدن بری طوپلانان ارثیت متانت واضحاً اثبات ایدرسەدە اساساً فوق العادە حساس اولان، اك اوفاق بر سبب مهیجە قارشی شدید بر فوران کوسترمکە میال بولنان، عکس العمللرینك آنیت ووحشتنی منع ایدەمیەرك هر بر ضربەیە قارشی کورلتیلی جوابلر ویرمکە آلشمش بولنان ضعیفلردە، اسباب مهیجۀ خارجیە عینی قالمق شرطیلە، بو اسبابە صغوق قانلە جواب ویرمك اقتدارینی اعطا ایتمك قابلمی؟ خلاصە تربیۀ تهیج ممکنمیدر؟

بونی آکلایەبیلمك ایچون اولا تهیجك نە اولدیغنی بیلمکلکمز لازمدر.

∴

تهیج نەدر؟

منهج ارادەم دین بر شخص تهیجك نەدیمك اولدیغنی، عمق روحندە نەکبی تحولات حصولە کلدیکنی، عدم تعیینی پك مشکل بر حالت وجدانیەنك نە صورتلە عقل ایلدیکنی ادراك ایدر وتهیجی حادثات پسیقولوژیەنك دیکرلری ایلە قارشدیرمامقدە هیچ بر مشکلات چکمز. فقط ازمك استدیکمز دشمنك ضعیف نقطەلرینی بولمق ایچون تفصیلاتنی تشریح ایتمکلکمز، بونی تولید وتکوین ایدن عناصر داخلیە وخارجیەنك نەلردن عبارت اولدیغنی تحلیل ایتمکلکمز اقتضا ایدر.

حادثات روحیەیی عمومیتی اعتباریلە اوچە آییرمق قابلدر: عقل، حس، ارادە. تهیج بونلردن حس قسمنە عائددر. هر تهیج بر حسدر، یعنی هر تهیج بر عامل خارجینك ذهنمزدە اویاندردیغی نفرت ویا محبتلە ممتزج بر حالت وجدانیە، صیوانە بر ادراکدر. هر تهیج بر حس ایسەدە هر حس بر تهیج دکلدر. حسیات نسبةً ساکندر، بزدە بیوك بر غلیان تولید ایتمز، تهیجات ایسە هیچ بر وقت ساکن قالمیەرق بیوك بر فور و غلیان ایلە ترافق ایدر.

مابعدی وار

دوقتور ادهم

علوم روحیه

مقالهٔ سابقه‌ده بعض قوانین روحیه‌دن بحث ایتمشیدك [١] . علم الروحك فلسفه ایله اولان مناسباتی تدقیق اولونورسه ، همان بوتون ازمنهٔ جدیده فیلسوفلرینك دیدکلری کبی ، فلسفه‌نك قسم اساسی‌واصلیسیدر : منطق وتنقید علوم ، فن بدایع ، اخلاق، علم کلام، خلقت عوالم، وعلی‌العموم فلسفه‌نك اقسام سائره‌سی عادتا کوکاری بوعلمك سینه‌سنه طالدیرمشلردر . چونکه بو علومك کافه‌سی یاطوغریدن طوغری‌یه علوم عقلیه‌دندر ، حادثات عقلیه ایسه حادثات روحیه ایله مناسبته‌در ، و یاخود سویهٔ عقلیه و درجهٔ حساسیت و ادراك روحی‌یه کوره تعین ویاخود عقل ایله مناسبتی یك آزاولان صرف احوال وجدانیه وروحیه ایله اتضاح وتنور ایدرلر . اکر علم الروحك علوم سائره ایله اولان مناسباتی تدقیق اولونه‌جق اولورسه کوریلورکه مراکز اصلیهٔ علمیه‌دن، عضویت معظمهٔ علمیه‌نك عقد حیاتیه‌سندن بریسیدر . « آبدر » تقسیمات علومنه ، بوتون علومی ایکی نصف کره کبی ایکی بویوك قسمه تقسیم ایدرك بریسنه علوم مادیه ویا کائناتیه Cosmologique دیکرینه علوم فکریه اطلاق ایتمشیدی . علم الروح بالطبع علوم فکریه‌نك برنجیسی تشکیل ایدر .

« اوکوست قونت » بوتقسیمی بعدن ایدرك علومی اساسیه‌نی بر ترتیب متصاعد اوزره آتی قسمه تقسیم ایتمشیدی : علوم ریاضیه ، علم هیئت، علم حکمت طبیعیه ، علم کیمیا ، علم الحیات وعلم حکمت اجتماعیه؛ قونتك شاکردی لیتره استادینك بوتقسیمنی اصلاح ایدرك علم الحیات ایله علم اجتماع آره‌سنه ، برسلسله‌نك ضروری بربوغومی کبی علم الروحی علاوه وادخال ایتمکده تردد ایتمدی.

دیکر برتصنیف علوم‌دخی علملری ترتیب آتی وجهله یکدیکری اوزرینه موضوع درت بویوك صنفه تقسیم ایدر : علوم ریاضیه ، علوم حکمیه ، علوم‌طبیعیه ، علوم اخلاقیه واجتماعیه بو نقطهٔ نظره کوره علم الروح علوم اخلاقیه

[١] رسملی کتاب ، نومرو ٣٥ ، ٢٣٠٥، مایس ٣٢٧

واجتماعیه‌نك باشلی بر قسمیدر ؛ عادتا بو قسم تحتنده داخل اولالی علومك کافه‌سنك مبدألرینی تشکیل ایدر ، مباحثنك باشنده تصدر ایدر . فی الحقیقه علم اقتصاد، حقوق، تاریخ، علم الادیان، تنقید صناعی وادبی ، حکمت اجتماعیه کبی علوم اخلاقیه واجتماعیه صنفنه داخل اولان علومك کافه‌سی اوزرنده ومبا ـ حثی آره‌سنده علم الروح تدقیقات و مباحثاتی اهمیتلی بر موقع اشغال ایدر. حتی بو علم ایچون، علوم اجتماعیه ایله علوم طبیعیه آره‌سنده بر کچید خدمتنی ده ایفا ایدر دنیله‌بیلور . چونکه علم الروح علم منافع الاعضا و علم الحیات ایله صیقی صیقی‌یه حال ارتباطده بولنمقله برابر منهاج تدقیق اعتباریله بو علمادن اساسلی بر صورتده افتراق ایدر. فی الحقیقه علم منافع الاعضاده و علم الحیاتده منهاج تدقیق اویله بر نوع اصول مشاهده‌در که مدقق کندیسنی تدقیق ایتدیکی ماده‌یی قطعیاً بیلمیورمش کبی بر موقعه وضع ایدرك تدقیقاتی صرف مشهوداتنه وتجربه‌لرینه استناد ایتدیرر . و بو جهتله دائرهٔ تدقیق

بر خائن وطن ـ طرابلس غرب بلدیه رئیسی اولوب ایتالیان آمالنه خدمت ایتمك صورتیله وطننه خیانت ایدن حسونه لعینی

Hassouné, ancien préfet de la ville de Tripoli, qui a commit l'infamié de faire cause commune avec les italiens pour sauvegarder ses interets personnels.

حسیاته حصر ایدلمدیکی ایچون بو نتیجه‌ده مدقق ایچون عینی وشخصیتدن مجرد اولور علم الروحده ایسه مدقق مطالعاتی بالعکس ماده‌یی بیلمش ، طانمش فرض ایدرك ، حتی دها طوغریسی او ماده حقنده‌کی معلوماتی دروننده اخذ وتلقی ایلیه‌رك ـ چونکه عکس حالده ماده‌یی طانیمامق آکلامامق تهلکه‌سنه معروض اولور ـ اجرا ایتمك مجبوریتنده‌در ؛ یعنی مدقق بوراده شخصیتندن تجرد ایتمز، تدقیقاتی حسیات شخصیه‌سنه مستند اولور.

« وونت » علم الروحی « علم الروح تجربی » و « علم الروح عقلی » نامیله ایکی قسمه تقسیم ایتمشیدی . چونکه روح یا محصول مشاهده اولان حادثاتنك تعاقب و توالیسی نقطهٔ نظرندن تدقیق اولنور ، و یاخود مرئی ومشهود اولمیوب انجق محاکمهٔ عقلیه ایله آکلاشیله‌بیله‌جك اولان ماهیت روحیه‌نك تدقیق نقطهٔ نظرندن تتبع اولنور . علم الروح تجربی روحك حادثاتنك تدقیق، احوال وجدانیه و ضمیریه‌نك علمیدر ،

ومنهاج تدقيق مشاهده اولور . علم الروح عقلی ایسه مادهٔ ضمیریه ووجدانیه نك علمیدر ومنهاج تدقیق استنتاجدر . حالبوكه بو تقسیم زمانمزده قبول ایدلمه مشدر . علم الروح ایدون تجربیون بشقه برقسم یوقدر ، علم الروح عقلی مجهولات ومافوق الطبیعیاتك علمیدر ، دیرلر .

حال حاضر علم الروح علماسی بو اسكی

ومحدوداولان حدثات روحیه نك مختلف صور تركیبه سنی وقانونلرینی تدقیق ایلر .

بو حاله نظراً علم الروح خصوصی اقسام ومباحث عدیده یه انقسام ایدر ، چونكه حادثات روحیه مختلف صورتلرله تركب ایدرلر ، ومختلف اشكال واعراض عرض ایدرلر .

ركره « حكمت طبیعیهٔ روحیه » ایله « علم

ایتالیا وحشتلرندن ـ طرابلس اهالیسندن بعض بدبخت بیچاره لرك اعدامه كوتورولملری
Atrocités italiennes - Quelques indigènes conduits à la mort par les italiens.

تقسیماته بدل بریكیسنی اقامه ایدرك همان هیسی علم الروحی « علم الروح عمومی » و « علم الروح خصوصی » نامیله ایكی بیوك صنفه تصنیف ایدرلر : علم الروح عمومی حادثات روحیه یی اشكالنه واك عمومی قانونلریه نظراً تدقیق ایدر ، علم الروح خصوصی ایسه آز چوق خصوصی

وظائف الاعضای روحیه واردركه بونلر حادثات روحیه یی ، اوزرلرنده مؤثر اولان عوامل طبیعیه ایله ویاخود حادثات روحیه یه رفاقت ایدن احوال وشرائط عضویه ایله اولان مناسباتنی تدقیق ایدر . فی الحقیقه ثابت اولمش حقایقدندركه احوال طبیعیه روح واعراض روحیه اوزرنده قویاً اجرای

تأثیر ایدر : طاغ سکنه‌سی جنکجودر ، حسوردر ،فورطنه‌جانیلرك فکر جنایتکاریلرینی اجرایه سائق بر عامل روحیدر . مریض بدن . مریض فکری تولید ایدر ، صعوق مملکتلرده تکملات عقلیه‌ووجدانیه‌بطی ،صیجاق مملکتلرده بالعکس سریع اولور ،وساژه . ایشته بو حدثاتده حادثات طبیعیه ویاعضویه برسبب ومؤثر اوله‌رق حادثات روحیه‌نك نتایجی وماهیتی اوزرنده اجرای تأثیر ایدرلر .

برده « علم الروح مرضی » واردرکه بونك دائرۀ مباحثی اختلالات عصبیه ایله امراض دماغیه‌در . بو مباحث « احوال روحیۀ خلاف الطبیعیه » دنیلن واسع بر مبحث علمینك بر شعبه‌سنی تشکیل ایدرکه برقاچ قسمدر . بونلردن بعضیسی تعداد ایدەلم :

١ احوال روحیۀ معلولیں (تولداً اعمی . بیزبان و صاغر) .

٢ اخلاقی فسد Dégénéré اولانلرك احوال روحیه‌سی (تولداً جانی کبی) .

٣ مستثنالرك احوال روحیه‌سی (قاتی ، اخلاقی بوزوقلر) .

٤ سائر فی المناملرك ، احوال روحیه‌سی

بو حالات خصوصیه‌ده حدثات روحیه بعض اشکال وشرائط مخصوصه اطهار ایدرلر . وطبعاً دکل ، اجتماعاً بو کبی حدثاتك ماهیاتلك تعیینی حدثات اجتماعیه وخصوصیله حدثات روحیه حقنده پك مهم حقایقه ایصال ایدر .

کذلك « علم الروح سجایا » دخی واردرکه کرك افرادك وکرك ملتلرك سجایای مخصوصه‌سندن و بو سجایانك حادثات روحیه اوزرنده‌کی تأثیراتندن بحث ایدر . استوارت میل بو علمه « علم الطبایع » Ethologie تعبیر ایتمشدرکه « علم الروح ملی » و « علم الاقوام » بونك بر شعبه‌سی تشکیل ایدر .

کذلك « علم الروح جنسی وسنی » واردرکه اجناس بشریه‌نك وسنین مختلفه‌ده بولنانلرینك احوال روحیه‌سندن باحثدر . مثلا قادینلرك ، چوجقلرك صحت روحیه‌سی آیری آیری تحتلر داحلده تدقیق اولنور واسنان مختلفه داحلده‌کی احوال روحیه‌نك تدقیقاتی نتیجه‌سی اوله‌رق مسئولیت جزائیه ، حق انتخاب کبی حادثات مهمۀ اجتماعیه وسیاسیه‌نك اساسلرینی تعیین ایدر .

کذلك « علم الروح حیوانی » ویاخود

طانده‌ده ا . . ت اولوره . . صدب احمر هیئه‌سه داخل اوله‌رق طراسه عزیمت بدن اتالیا پرنسلرندن پرنسس أنه

La p incesse L'ena qui s'est rendue en Italie avec la croix rouge.

ایتالیا باربارلغنك الك فجیع نمونه‌لرندن ـ طرابلس غربده غدراً شهید ایدیلن بر چوق زواللیلرك بر كنارینه آتیلیورمش یغین حالنده نعشلری

Effets du barbarisme italiens Les cadavres du quelques tripolitains assomés par les soldats ennemis.

« مقایسه‌لی علم‌الروح » واردرکه جمیات مختلفهٔ حیوانیه‌ده حادثات روحیه‌نك صورت تظاهراتندن واوصاف مخصوصندن بحث ایدر .

« فن تربیه » دخی علوم روحیه نك اقسامندندر ؛ وتدقیقات روحیه اوزرینه مستند قوانین وقواعد تحری ووضع ایلر.

حس قبل‌الوقوع ، مضاعف کورمك کبی شمدی‌یه‌قدر برچوق عالملر طرفندن رداولنان

ایتالیانلرك طرابلس ساحلریه طوب اخراج ایدیشلری - موقت اسکله‌لر اوزرنده
Les italiens debarquant des canons à la côte tripolitaine.

بعض حادثاتك موجودیتنی قبول ایدرسه‌ك بونلرك‌ده علماً تدقیقندن باحث اولان بر علم اولمق لازم کلور . وبواحوال غریبهٔ روحیه‌یی بر اسم وبحث مخصوص داخلنده تدقیق ایتمك اقتضا ایدر .

« قانت » وقتیله بشقه بر معناده اوله‌رق بو وادیده « مباحث روحیهٔ مافوق‌العقول » Psycho. tranecendentale تعبیرینی قوللانمشیدی.

بو مباحث ایچون الیوم « علم مافوق الروح » Parapsychologie کلمه‌سی استعمال اولنمشدر .

علم‌الروحك تدقیقاتنه خادم ومعاون اولان برچوق علملرده واردر . بونلردن بری « علم‌اللسان » درکه کرك « علم اشتقاق لسان » شعبه‌سی وکرك « حکمت لسانیه » قسمی علم‌الروحك داخل دائرهٔ تدقیقاتنده مهم خدمت ومعاونتلری سبق ایدر . چونکه لسانك اشکال مشهوده ومتحققه‌سی وفکری اده خصوصنده‌کی قابلیت ووسعتی فکر وبناءً علیه حسیات وبالجمله احوال روحیه اوزرنده اجرای تأثیردن خالی قالماز ، و اوجهتله تدقیقات لسانیه ، تدقیقات روحیه ایچون قیمتدار وثیقه‌لر تشکیل وقوانین روحیه‌نك کشفنی تسهیل ایدر .

كذلك علم الروحك تدقيقاتى تسهيل ايدن ديكر ايكى علم واردر كه موجوديتلرى وبرعلم تشكيل ايدوب ايتمدكلرى مختلف فيهدر: بونلرده « علم القيافه » ويا « علم فراست » دنيلن علم Physiognomonie ايله « علم معانئ خط » Graphologie علميدر .

علم القيافه ويا فراست، اوصاف وسجايا ويا هيجانات وانفعالات نفسانيه‌نك خطوط واشكال وجهيه‌دن استخراج ايدلمسى كيفيتيدر علم معانئ خط ايله برابر بو علمه «علم الروح خارجى» عنوان عموميسى دخى اعطا ايدلمشدر. چونكه هر ايكيسى ده احوال روحيه و وجدانيه‌يى اشكال وعلامات ظاهره‌دن تدقيق واستنتاج ايدرلر. و ذاتاً بونلرك هر ايكيسى ده « لينبج » ك ديديكى كبى « روح وجودى ، وجود دخى روحى اده ايدر » قاعده‌سنك تطبيقاتندندر . عربلر علم القيافه خيلى اهميت ويرمشلردر . بو بابده صوك درجه ذكى علم فراست متخصصلرى ظهور ايتمشيدى .

« علم معانى خط » وياساده‌جه « علم الخط » ناميله افاده اولنه‌بيله‌جك اولان Graphologie كلمه‌سى فرانسه‌ده راهب « ميشول » طرفندن ايجاد اولنمش ايسه‌ده آثار قديمه‌ده بوندن بحث ايدلديكى اولمشدر . مثلا « سوه‌تون » اوكوستك يزيسى تدقيق ايدرك آندن استخراج ايتديكى معانى‌يى بيان ايتمشدى. بوعلم اشكال خطيه‌دن وحرفلرك صورت تركيب و توحيدندن استخراج معانى‌يه واحوال روحيه‌نك كشفنه اولان خدمتندن بشقه اوصاف وسجايانك صورت تشكلى قانونلرينى يعنى الذ زياده رايج اولان خصائل وطبايع روحيه‌نك اشخاص مختلفه نزدنده صورت توافق وامتزاجى كيفيتلرينى افاده‌يه ده خادمدر. وآتياً بوندن خدمات عظيمه وكشفيات مهمه انتظار اولنيور.

فقير بر طرابلسلينك كلبه‌سنده سلاح تحريسى
Une perquisition dans une cabane d'un pauvre mendiant arabe.

علم الروحه خادم اولان علوم ميانده باشليجه‌لرينى بو تعداد ايتديكمز علوم تشكيل ايدرسه‌ده علوم و فنون سائره‌ده علم الروحه متعلق تدقيقاتى آزچوق تسهيل وصاغلام اساسلره استناد ايتديررلر . مثلا جغرافيا علمى احوال روحيه‌سى تدقيق اولنه‌جق هر هانكى بر قومك محيط ماديسنى تعيين وتدقيق ايچون پك الزم برعلمدر . علم كيميا و حكمت حادثات روحيه‌نك تعيين وطرز انعكاسنى ايضاح ايچون معاونت كليه ايفا ايدر . علم الحيات حادثات حياتيه‌دن اولان حادثات روحيه‌نك موقعنى وماهيتنى ايضاح وتنوير ايلر؛ وسائره.

ابتدا، مدنیتك اك پارلاق تظاهراتندن ـ قورشونه دیزیلن بعض
cadavres de leurs pères, ou leurs frères époux, qui jalonnent le chemin.

ذاتاً الیوم علوم و فنوندن هیچ بری دیکرندن مستغنی اولەمیەجق درجەدە یکدیکرینە کرفت اولمشدر . علوم وفنونك وسعتی وتدقیق ایتدکلری حادثاتك انواعنك کثرتی بونلرك اعدادینك کیتدکجە تزاید ایتمسنە منجر اولمغلە برابر اصلی بر اولان ، « علم » و « کشف » مفهومی اطرافندە طولاشان بو تدقیقات مختلفەنك وحادثات متنوعەنك ماهیتی دهازیادە آکلاشلدقجە یکدیکرلریلە اولان مناسبات وروابطی دها زیادە ظاهرە چیقیور ، وحال حاضردە هرعلمك بر مسلکە منسوب ، هانکی بر شعبۀ علمیەیی تدقیق خصوصندە حائز اختصاص

بدبختی حسدلرینك اوكنندن شهید عائله‌سی ...

Des femmes arabes de l'oasis, ramenées dans la ville, passent devant les

اولمق ایسته‌ین كیمسه‌نك علوم سائره‌نك هیچ
اولماز ایسه مبادیسنه واقف اولمسی ایجاب
ایتدیریوروبوحال فكرك صادرات بدایعكاریسندن
اولان ادبیاتك صرف صنعت و ادیسندن چیقه‌رق
علوم سائره‌یه خادم برعلم اولمسنی انتاج ایدیور.
وایشته بونك ایچوندركه الیوم الك زیاده مظهر
رغبت اولدیغنی كوردیكمز بر تیاترو ، برشعر
تحلیل اولنه‌جق اولورسه یابرتدقیقات اخلاقیه،
ویا روحیه ویاخود حادثات اجتماعیه‌نك تصویر
وتمثیلندن عبارتدر .

قاضی كوی ـ ١٢ تشرین‌ثانی ، ٣٢٧

بدیع نوری

انكلتره‌ده ..

وسعتی ، نفوسنك كثرتی ، تجارتی ایله دنیانك الك برنجی شهری اولان (لوندره) انكلتره‌نك نه‌قدر قاراكلق، نه‌قدر كورولتیجی و یوریجی بر شهری ایسه بو واسع اطه‌نك جنوب ساحلنه سرپلمش اولان فولقستون ، برایتون کبی یازین یوز بیكلرله خلقه صیفیه‌گاه تشكیل ایدن ودكز حماملری ایله مشهور اولان شهرلرده اوقدر پارلاق، اوقدر آسوده وساكن برر استراحت محلیدر . [پیقادللی] نك دائمی برفعالیت كوسترن جوش وخروشندن قورتولوبده دكز كنارینه چكیلانلر لوندره‌نك سیسلی سیاسنه مقابل بوراده عادتا بحر سفیدك سمای كبود فامنی بولورلر . هله بو شهرلر ایچنده «صیفیه‌لرقرالیچه‌سی» دنیلن [برایتون] مانش دكیزینك كاه ساكن كاه خشین دالغه‌لرینه سینه‌سنی آچان قویجغی ، تمیز چاقل طاشلریله‌دوشنمش ساحلی، لطیف منظره‌لی باغچه‌لریله الدزیاده مظهر رغبت اولان بریردر . بوجهتله یاز ، قیش همان هر موسمده بورادن زائرین اكسیك اولماز. بازار كونلری لوندره‌دن بیكلرله ارباب تفرج كلیر . شمندوفر قومپانیه‌لری اهالی‌یه سهولت اولمق اوزره بویله كونلرده خصوصی ترنلر چیقاریر و عزیمت عودت عادتا یوق بهاسنه بیلت ویره‌رك خلقك رغبتنی تزییده خدمت ایدرلر .

شوراسی غریب كه‌زائرین ارەسنده‌اجنبی‌یه پك آز تصادف اولنور . انكلتره اوروپانی طولاشانلرمزك‌طریق‌زیارتلرندنا كثریاخارجده

هلال احمر بایراغی آلتنده‌كی مستشفی‌یه قارشی ایتالیانلر ناصل معامله ایدرلر ؟ — خسته‌خانه حالنه افراغ ایدیلن برقه قیشله‌سنك بومباردماندن صوكره منظره‌سی

Les italiens prouvent leur civilisation en bombardant un hopital portant le drapeau du croissant-rouge.

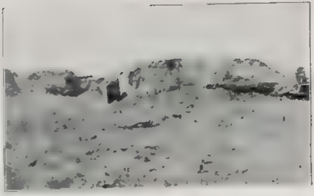

خراب اولان حمیدیه استحکامنده بر منظره
Le fort "Hamidié„ après le bombardement.

قالیر . بوندن ماعدا ، ذاتاً اك زیاده سیاحت ایدن، کزمه‌یی سون قوم انکلیزلردر. بوجهتله مثلا: اسویچره‌ده، فرانسه‌ده، المانیاده برچوق انکلیزه تصادف اولنورده انکلتره‌ده اسویچره‌لی، فرانسز ، المان سیاحی پك از کوریلور. ایشته بوحال انکلتره شهرلرینك شخصیت وخصوصیتلرینی محافظه ایتملرنده یشقه برعامل دها تشکیل ایتمش اولیور .

فرانسه و بلچیقاده دکز حماملریله جلب رغبت ایدن شهرلر ویاخود قاپلیجه‌لریله مشهور بلده‌لر خلق جذب و دعوت ایچون قازینولرك، قمارخانه‌لرك وجودینه عرض افتقار ایتدکلری حالده انکلتره‌نك بانیو محللری جیادت هوالرندن، محیطلرینك سکونتندن، ساحللرینك تمیزلکندن بشقه بر واسطه ارامغه لزوم کورمزلر. (بیاریچ) ده ، (دیه‌پ) ده ، (اوستاند) ده‌کی غازینونك بویوك قبه‌سی یشیل اورتولی ماصه‌لر اوستنده یوکسلدیکی حالده (برایتون) کی ، انکلیز شهرلرینده اوکمده مدش دکزینه اوزاتمش دمیر اسکله‌لر اوزرینه مبنی بوییونلر اك ادبی و اخلاق پیه‌سلری وضع صحنه ایدن معتبر تیاترو قومپانیه‌لرینه کشاده بولنور . بریکیلرده منفور بر حرص اوغورنده بیکلرجه لیرالر آووج آووج سرپیلیرکن اوته‌کیلرده اوچ بش غروش مقابلنده خلق بر درس اخلاق آلیر .

انکلیزلرك متانت اخلاقیه‌لرینی تعریف وتوصیف خصوصنده مبالغه ایتدیکمه حمل اولنمسون بومقاله‌لرده بوبابده قارئلرمه بعض معلومات ویرمکه چالیشدم. فقط امین اولملی‌که حقیقی، بومتین آدملرك دها مملکتلرینه خطوه انداز اولور اولماز هر اجنبینك کوزینه چارپان

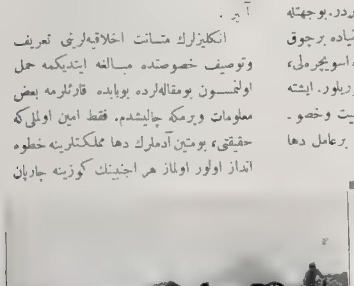

سپرلر آرقه‌سنده ایتالیانك صحرا طوپلرندن بری ـ پیاده‌سنی حمایه ایدرکن . . .
L'artilleries Italiens gardent les avant-gardes.

طرابلس غربده بیطرف (١) دولتلرك آتشه‌میلیترلری ـ بوسنیا زرهیسنك کوکرته‌سنده

Les attachés militaires des états neutres en Tripolitaine, à bord du cuirassé Bossnia.

حقیقتی تمامیله ایضاح ایده‌مه‌مکدن قورقیورم . انکلتره سوقاقلرنده ، ولو عمله ولو فقیر هیچ برکیمسه‌یه تصادف ایتمزسکزکه یانکزدن کچرکن سزه خفیفجه تماس ایتمش اولسونده درحال نازکانه بر « Iamsorry » دیمسون . بوجمله‌یی هریرده ایشیدیرسکز. بونی انکلیزلر فرانسزلرك پاردونی مقامنده قوللانیرلر. فقط معنای لغویسی عفو طلبنه معطوف دکلدر . «متأسف اولدم،» دیمکدر. قوجه انکلیز، نزاکت فوق‌العاده‌سیله برابر، بیلمیه‌رك ، ایسته‌میه‌رك یاپدیغی برحرکتدن دولایی بردیکرندن عفو طلبنه قالقیشه‌جق قدر عزت نفسی یمك ایسته‌مدیکی ایچون بوجمله‌یی صرف ایدر .

(سوتامپتون) ده ایکن برذکور رشدیه مکتبی ایله بر اناث ابتدائیه مکتبنی زیارت ایتمشیدم، ذکور مکتبنك صنایع قسمنده‌سکز اون یاشنده‌کی چوجقلرك دست مهارتندن چیقمش ایشلری کوره‌رك متحیر قالمشیدم . بز بویله عملی جهتلره هیچ اهمیت ویرمیورز. ایچمرده یاشی باشی آلمش اولانلرمز بیله باشی صیقیشنجه بر یره بر چیوی وورمغی ، بر تخته پارچه‌سنی یونتمغی بیلمیور. نه عائله بابالری وارکه اك اوفاق

ايشلرده بجر كسزلك كوسترلر . بويله هپ كوچوكدن اهمال ايدلمش نه تربيه‌لر ، تعلملر واردركه لزومسز كوريليرلر ، حالبوكه حياتده چوق فائده‌لري واردر . اناث مكتبنده بچيمه ديكيشه ويريلن اعتنا نظر دقتمي جاربدي . بزم قيزصنايع مكتبلرمزده الك زياده نقشه‌اهميت ويريليور . فقط بر لباس اوزرينه ايشلمه ياپمدن اول اولباسي كسمكي ، بچمكي ، ديكمكي بيلمليدر . ايشته بو جهتلر بو قيزمكتبلرنده صالاته نمونه‌لر ويرمك ، قماشلر كسديره‌رك ديكديرمك صورتيله عملي اوله‌رق تعليم اولونيور . (برايتون) كده كتبخانه‌سي و موزه‌ي مكمل . طرز انشاسي ايله شرق ، بالخصوص هند اصول معماريسني آكديران بو بناده هر درلو منابع علميه توحيد ايدلمش ، بري خلقك كلوب اوراده چالشمسنه مخصوص ديكري أولره كوتوريله‌جك كتابلري محتوي ايكي كتبخانه ، بري يومي غزته‌لره ديكري هفته‌لق و آيلقلره مخصوص ايكي قرائت صالوني ، تاريخ طبيعيه ، طبقات الارضه ، معدنياته عائد موزه‌لر ، رسم سرگيلري ... والحاصل محيطك تزييد عرفانه عائد وسائط هپ برآره‌يه كتيرلمش . هپسندن استفادده مجاناً ...

برايتونك الك جاذبه‌دار يري رحتيم بوييدر . اوچ كيلومتره‌مسافه‌اشغال ايدن بو رحتيم اوزرنده برطرفده يوكسك اوتللر ، سوسلي بنالر ، لطيف باغچه‌لر واردر . اورته يرده چنلرله مستور ساحه‌لر پياده‌لره كشاده‌در . ده‌ها اشاغيده طبيعتدن چاقل طاشي دوشه‌لي ساحل ... بوراده قايه‌لر ، اسكله‌لر مبذولدر . يازاقشاملري قاناللك دورغون صولري اوزرنده غائب اولان كونشي سير ايچون خلق طولار . بوندن ماعدا رحتيمك ساحل قاسنده بزم بلديه باراقه‌لري بويوكلكنده فقط ده‌ها تميز و سوسلي كلبه‌جكلر واردر . بونلر كرا ايله ويريلور . همان هپسي دوشه‌ليدر . شهرده أولري ، اوتلده اوطه‌لري اولانلر بيله بونلري كيرلر . بو صوزلمه‌لرنده وقتي صاحدن اقشامه‌قدر دكز كنارنده كچيرمش اولور . چوجقلر ، كنجلر دكزه كيرر . ياشليلر شمسيه‌لي صنداليه‌لره اوطوره‌رق غزته‌لريني مطالعه ايدرلر . حدمتجيلر تمكي حاضرلار و كلبه‌جكك اوكنده بر تنته‌التنده‌اوكله يمكي ينيلور . صوكره ، طالعه‌لرك خفيف فيشيلتيسي ايله طاتلي بر اويقو كسديريلور . ايشته بورايه تبديل هوايه كانلرك زماني بويله كچر . بازار كونلري چارشي ، بازار هپسي اويور . هركس

طرابلس اوردكاهنده ... طياره‌جيري قپتان پياززا ايله قپتان موريرو
Les aviateurs italiens à Tripoli. Le capitaine Piazza et le capitaine Morizzo.

بومیلیانه‌ده ایتالیا هزیمتندن بر ساعت اول . .

طرفین اوردولری آره‌سنده پروژکتور ضیالری آلتنده کیجه وقوعه گلن برطوپجی محاربه‌سی

L'aspect de Bou-Miliane avant la défaite subie en ce lieu par les italiens.

بومیلیانه مصادمه‌سنده جزای سزالرینی بولان مقتول ایتالیان ضابطلرندن بش سیمای عدار — صاغدن ایکی رسم سقوط ایدرك اولن طیاره‌جی ضابطلردر

Cinq officiers italiens crevés pendant la bataille de Bou-Milıane — à droite sont les corps des officier aviateurs.

أونده عائله‌سی ایله مشغولدر. اوكله‌دن صوكره ریختیملر غلبه‌لقلاشور. كیمی سیاسی واجتماعی كیمی دینی قونفرانسجیلر كرسیلرینی ساحله قورارق باشلرینه بر چوق خلق طوپلارلر. بوقونفرانسلر هیچ براستفادۀ شخصیه‌یه مستند دكلدر. ناطقه‌پرداز خلقك كشایش اذهانندن، توسیع معلوماتندن بشقه بر شی دوشونمز. اویا نفسنی بومقصده حصر ایتمش یاخود منسوب اولدیغی جمعیتدن بو وظیفه‌یه تعیین اولنمشدر. بر دفعه كوچوك بر میدانده بش خطیبی برآره‌ده كوردم. بشی بردن بشقه بشقه موضوعلر اوزرینه نطق سویلیورلر، یوزلرجه خلق باشلرینه طوپلانمش بونلری دیكلیورلردی. برینك موضوعی «سوسیالیزم» دیكرینككی «تجارتده اسباب ترقی» ایدی. بر اوچنجیسی مستملكاتدن بحث ایدییوردی. سوقاقلرینه وارنجه‌یه قدر درسخانه‌سی اولان وافرادی آره‌سنده بوكبی مسائل اجتماعیه‌یی اكلایه‌جق، هوس وارزو ایله دیكلیه‌بیله‌جكلرك عددی بوقدر زیاده اوله‌جق درجه‌ده معارفی ترقی ایتمش بولنان انكلیز قومنی تبجیل وتقدیر ایتمه‌مك ممكن اولمیور. یازیق كه اوروپا مدنیتلری ایچنده الك آز طانیدیغمز، الك آز تدقیق وتتبع ایتدیكمز انكلیز مدنیتیدر. حالبوكه برچوق نقاطده بزه الك زیاده تماس ایدن، اخلاق وطبایعمزه عرف وعاداتمزه الك چوق توافق ایدن مدنیتك انكلتره مدنیتی اولدیغنی كوز اوكنه آله‌رق انكلتره‌یی دها ای طانیمغه چالیشملی‌یز.

اغستوس ۳۲۷

فائق صبری

حریت شخصیه‌نك ادوار تاریخیه‌سی

پك محققدركه تشكلات حضرهٔ اجتماعیه‌نك اكثریسی حریت شخصیه اساسنه مستنددر.

فقط بعض كتلهٔ اجتماعیه‌لر تبدلات تاریخیه وبالخاصه خصائص پسیقولوژیه‌لریله متناسباً دها طبقات ماضیه‌نك ایچه اوزاقلرنده بیله حریت شخصیه و مساوات حقوقیه‌نك زنكین ثمراتنی فهم ایده‌رك كندی تشكلات اجتماعیه‌لرینی بو اساسه استناد ایتدیرمشلردر.

فرضا انكلیزلر دها دوغریسی آنغلوساقسونلر ایجابات تاریخیه ایله برابر ده زیاده كندی احوال پسیقولوژیه‌لری نتیجه‌سی اوله‌رق دها پك اول، بوتون بشریت درین و كثیف بر قرانلقلر زونی اولدیغی بر زمانده بیله حریت شخصیه قصهٔ طبیعیه‌سنی صفحات اجتماعیه‌لرینك همان كافه‌سنه تطبیق ایتمشلردی.

واقعا انكلیزلر او دورده حریت شخصیه‌لرینی لایقیله تأمین ایده‌مه‌مشلردی. فقط ولوكه حرتی اولسون ینه بر مساوات حقوقیه جاری اولیور و حریت شخصیه الده ایدیش بولونیوردی.

اساساً تكملات دمعیه و روحیه‌لك حق مساوات و حریتله اولان درجهٔ علاقه‌سی دوشونوله‌جك اولورسه بو كیفیت پك طبیعیدر.

میدان حربده ایتالیان طیاره‌جی ضابطاندن اولوب خسته‌خانه‌لر اوزرینه بومبه آتان آلچقلردن غاووتی

Gavotti, officier aviateur italien qui à lancé des bombes sur les hôpitaux.

عینی دنائتی ارتكاب ایدنلردن طیاره‌جی روسی

L'aviateur Rossi qui à commis l'extrême férocité de jeter des bombes sur les édifices du Croissant - Rouge.

دماغاً یوکسلمه مش ، روحاً تعالی ایتمه مش بر قومك ، بر هیئت اجتماعیه نك عمیق بر نقصانی علم و عرفانله حق حریتی بوتون اینجه لکیله ادراك ایتمسی پك مشکلدر .

بناءً علیه او دوره کی سویهٔ مدنیه نك درجهٔ اعتلاسی ملاحظه ایدیله جك اولورسه انکلیزلرك او زمانده کی موقع حریتلری محیط و زمان ایله قسماً مناسبتدار اولدیغی عیاناً کوروله جکدر . عرض ایتدیکم کبی استرداد حریتده تأثیری کورولن عوامل متعدده موجوددر که تصادفات تاریخیه و احوال سیقولوژیه اك مهملرندندر .

حالبوکه اشبو ایکی مهم عامل هیأت اجتماعیه ده مختلف صفحه لر عرض ایتدیکندن بو و دیکر مقالات ایله آیری آیری ایضاحه چالیشاجقدر .

— ۱ —

قرون اولی

قرون اولی ، تاریخك شو پك اسکیمش صحیفه لری حریت شخصیه نقطهٔ نظرندن سویلتمه وقارا کلقدر .

[illegible] هلال احمر [illegible]
عسکریمز اوزرینه آتدقلری بومبه لردن بری
Une des bombes jettées par les aviateurs italien sur les hôpitaux et soldats ottomans.

اوت بو صحیفه لر الی میور . [illegible] دوغری اك زیاده یوکسلمش زمانلرده بیله بزه پارلاق برافق حریت کشاد ایده میور .

دیدیکم کبی چونکه او دورده بشریت هنوز دماغاً یوکسلمه مشدر ؛ هنوز حرانك آلدادیجی ، سراب آلود نتائجك بوشلغنه اینانه مامشدر .

واقعا علماً زنکین بر حزب قلیل زمان زمان کندینی ـ بودورده‌ده ـ کوستریبور ، فقط بونلر اوته طرفده سفیل ومقهور ایکله‌ین عظیم بر کتلهٔ بشریه‌یه صاف بر سیمای سربستی آچه‌میوردی . مع‌مافیه اعتراف اولونملیدرکه بو قرنده یاشایان اقوام آیری آیری « شخصیت Personnalité »لر کوسته‌ره‌رك بعضیلری حریت شخصیه ایله قسماً تماسده بولونمشلردر . بناءً علیه آیری آیری تدقیق اولونمق لازم‌کلیر .

— ۱ —

مصرلیلر

تاریخ صفحهٔ مدنیتده‌اك اولا بزه مصرلیلری تقدیم ایدییور . مشهور هرودوت « مصرلیلر انسانلرك اك دینداریدر . » دییورکه حقیقةً مصرلیلرك حالت اجتماعیه‌لرنده اك زیاده شایان تدقیق اولان جهت‌ده بودر .

مصرلیلرك دینی قرون متقدمه اقوامنك اکثریسنده اولدیغی کبی پك ابتدائیدر.

فقط ولوکه ابتدائی اولسون صفحات تاریخیه بزه پك عریان اوله‌رق کوستریبورکه دینك استبداده اولان درجهٔ تأثیری پك مهمدر.

واقعا دینك استبداد دیمك اولدیغی مراد ایتمیورسه‌کده ، دینك یا کلش اوله‌رق تلقین ایدیلمسی ،طبیعت بشریه‌ده مرکوز بر خاصهٔ معنویه اوله‌رق دینه اولان درجهٔ مجلوبیتك کثرتی، اکثریا حریت شخصیه‌یی محکوم انطفا ایتمشدر.

تاریخ بزه بوحقایق بوتون فجیع صحیفه‌لریله کوستریبور ودییورکه وقت وقت شو مقدس شیء بر چوق خونین صفحه‌لرك واسطه‌سی اوله‌رق حریت شخصیه‌یی سوندورمشدر .

بناءً علیه تاریخك بر چوق نقلیاتنی اشهاد ایده‌رك دیه‌بیلیرزکه اك دیندار وعینی زمانده جاهل اولان اقوام استبدادك اك زیاده مقهوری اولمشلردر.

ایشته مصرلیلرده بویله‌جه دینه اولان درین ارتباطلریله عینی زمانده ـ اکثریت اعتباریله ـ دماغاً تکمل ایده‌مه‌ملریله حریت شخصیه نامنه هیچ برشیء ادراك ایده‌مه‌مشلردر .

حکمدارلرینی یعنی فرعونلری بر معبود تلقی ایده‌رك بوتون مظالم واستبدادلرینه قارشی هیچ بر هیجان، واسع کنیش محیطلی عمومی هیچ بر آثار اختلال کوسترمه‌مشلردر .

بالخصوص راهبلرك بوتون کوچوکلکلرینه رغماً مصرلیلر نظرنده‌کی یوکسك ،علوی موقعلری کوستریبورکه مصرلیلر صرف اساسه وقوف حاصل ایده‌میه‌رك دینه اولان شدت محبتلرندن دولایی سنه‌لرجه، اوت ! حتی سویهٔ مدنیه‌جه یوکسه‌له‌رك حال حاضرده بیله بزی حیرتلره بوغان بوتون مشهود آثار مدنیه‌یی او محتشم ورنکین تکاملاتی [*] وجوده کتیردیکلری ادوارده بیله استبدادك ازیجی، قهار تضییقاتی آلتنده قالمشلر وهیچ بر اثر عصیان واختلال کوسترمیه‌رك حریت شخصیه‌یی مالکیتدن پك اوزاق دوشمشلردر .

[*] شو بیانات یوقارده‌کی [مصرلیلرك اکثریت اعتباریله دماغاً تکمل ایده‌مه‌دیکلری] یولنده‌کی ادعامی ابطال ایدییورسه‌ده ایجاب ایدرسه هرایکی ادعانك‌ده پك دوغری اولدیغنی ایضاح ایدیله‌بیلیر.

طرابلس ساحللرنده باربرلرك اردوكاهى

Le campement des barbares italiens au bord de la mer

بومیلیاناده برعسکری تلهفون مرکزیلك محافظهسی ایچون تعبیه ایدیلن ایتالیانك جبل طوپلرندن برقاچی
L'artilleries de campagne et le telephone installes sur la seconde ligne de défense

— ۲ —

بنی اسرائیل

اقوام متقدمهدن بنی اسرائیل قومی واقعا دیگر بعض اقوام کبی پارلاق تکاملر حصوله کتیرهمهمشلر سهده حریت شخصیه نقطهٔنظرندن یوکسك بر طبقهیی اشغال ایدرلر .

بو قومك عینی زمانده بیوك بر اهمیت فلسفیهسیده موجوددر . یعنی تاریخ زده کوستریبورکه مادیاتدن منزه منطقی ومعقول بر دین آنجق بو زمان وجود بولیور .

فقط شودین تکاملات دماغیهنك نتیجهسی دکلدی . چونکه زمان زمان بو قومدهپت پرستلکه بو جریان سقیمه قاپلمشدر . بناءً علیه بو دینده ادیان سائرهٔ ممتازه کبی انبیای عظامك تبلیغ ایتدیکی اوامر الهیهدن متولد ایدی . یعنی بر امر سماوی محصولی ایدی .

« اوامر عشره » فلسفهٔ حاضرهنك بیله قبول ایدهجکی برچوق « اساس Principe »لری حامعدر . بناءً علیه قرون اولانك آنجق بو دورنده بر تکامل دینی کوریبورز .

هر نه ایسه شو منطق واساسلی دینك تأثیریلهدرکه بنی اسرائیل قومی کندی دورلرندهکی اقوامدن زیاده حریت شخصیه ایله علاقهدار بولنمشدر .

طرز کذارش حیاتلری تدقیق اولونهجق اولورسه بو مدعامز عیاناً تظاهر ایدر .

دیمك اولیورکه دین دائما استبدادك تمادیسنه سبب تشکیل ایتمیور .

علی الخصوص اساسلی بر دین بوتون موضوعیله تطبیق ایدیلهجك اولورسه بالعکس حریتك کافلیدر . ایشته اسلامیت ...

٣

یونانیلر

اقوام مشهورهٔ متقدمه‌دن اولان یونانیلر [*] عینی زمانده حریت شخصیه ساحه‌سنده یوکسلمشلردر .

تاریخاً یونان هیئت اجتماعیه‌سنده اوچ صنف خلق کورویورز : شهرلیلر، اجنبیلر ، اسیرلر .

اسیرلر ، بو بیچاره زواللیلر شخصیت سیاسیه و اداریه اعتباریله کلیاً معدومدرلر . اجنبیلرده آنجق بر قاچ حقوقه مالکدرلر . یالکز شهرلیلر کافهٔ حقوقه صاحبدرلر .

صولك یاغمورلرده طرابلس غرب سوقاقلرینه توجه ایدن سیللر

Les torrents pendant les pluies en Tripoli .

یونان هیئت اجتماعیه‌سنده بالخاصه آتنه‌ده شو صنوف اجتماعیه یکدیکرندن عظیم فرقلر ایله آیریله‌رق کندینی کوسترر .

فقط ینه اعتراف اولونملیدرکه یونانیلر حریت شخصیه‌جه ولوکه پك ابتدائی اولسون ینه یوکسلمشلردر .

جونکه وقت وقت «دموقراسی»یه یقین بر حکومت ایله اداره اولونمشلر ومشروطیت اداره‌یی «Monarchi constitutionelle» قسماً اولسون یاشاتمشلردر . ذاتاً ادوار متقدمه‌ده یاشامش وآنجق برقسم قلیلی تنور ایده‌بیلمش اقوامدن فضله بر ترقیٔ سیاسی آرامق دوغری اولمه‌ماز ظن ایدرم .

---

[*] کلدانیلرك ، آثوریلرك ، ایرانیلرك حریت شخصیه ایله اولان درجهٔ علاقه‌لری همان همان مصریلر درجه‌سنده اولدیغندن آیری آیری ایضاحندن صرف نظر اولونمشدر .

طرابلس غرب سوقاقلرنده صوك سیلاب منظره‌لرندن
Les torrents dans les rues de Tripoli.

— ٤ —

روماليلر

ازمنهٔ قدیمه‌ده حریت شخصیه‌جه‌اك زیاده ایلریله‌ین، الڭ شایان احترام بر موقع علیانی احراز ایدن روماليلردر. بو كتله‌ٔ اجتماعیه‌نڭ حیات سیاسیه‌سنده حكومت مشروطه‌یه وحتی جمهوریته «Olgarchie publique» عائداوقدر رنكين وطاتلي صفحات كوروروز كه بونلری كوروبده روماليلری بر مدت آلقشلامامق ممكن اوله‌ماز.

باخصوص مساوات حقوقیه‌نڭ استردادی ایچون ایلك آواز اشتكایی یوكسلتمكله بو هیئت اجتماعیه یوكسك بر تكمل سیاسی كوستر- مشدر. روما هیئت اجتماعیه‌سنده قبل الميلاد بشنجی عصره دوغری باشلیجه ایكی صنف خلق كورولور: زادكان، عوام.

او دورده‌كی «سناتو» اصول اداره‌سندن مستفید اولانلر زادكان ایدی.

یعنی سناتو مجلسنه داخل اولمق، ادارهٔ حكومته اشتراك ایتمك یالكز زادكان صنفنه

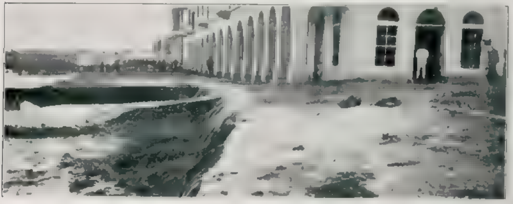

طرابلس غرب سوقاقلرنده صوك سیلاب منظره‌لرندن
Les torrents dans les rues de Tripoli.

عائد برحق ایدی . بیچاره عوام ایسه بوتون حقوقدن محروم اوله‌رق بی حس وجامد بر کتله‌دن معدود ایدی .

فقط بو حقسزلق چوق دوام ایده‌مه‌مش، عوام صنفی پارلاق براختلال ایله سناتو مجلسنه اعضای رأی حقنی احراز ایتمشلر، واداره‌ٔ حکومته اشتراك ایده‌رك مساوات حقوقیه‌یی قازانمشلردر .

کتیریبور وقبل المیلاد (۱۳۳) سنه‌لرینه‌دوغری بوتون تشکلات اجتماعیه اساسندن صارصیله‌رق ینه اسکی کیرلی دورعودت ایدییور یعنی بوتون حاکمیتی زادکان صنفی غصب ایده‌رك زواللی عوام ذلیل ومقهور ترك ایدیلیور .

شو مهم حادثه‌ٔ اجتماعیه‌نك اسباب ومؤثراتی تدقیق ایتمك لازم کلیر :

روما عوام صنفی اکثریتله اراضی صاحبی

بنغازیده ایتالیا مهمات حربیه‌سی وبومباردمان ایدیلن براوتلك منظره‌سی

A Bengazi - L'hôtel bombardé par les italiens. On y voit les munitions entassées ça et là .

ایشته بو اختلالی تعقیب ایدن دور روما تاریخنده‌اك محتشم برزماندر آرتق بوندن صوکره روماليلر یوکسلیورلر . . یوکسلیورلر . . وشو اعتلا ایله عظیم فتوحاته نائل اوله‌رق قوی رصین ومتمدن برحکومت میدانه کتیریورلر.

فقط مع التأسف شو متحشم فتوحات روما هیئت اجتماعیه‌سنده بویوك تبدلات وجوده

اولوب زراعتله اشتغال ایدرلردی . حتی عوام صنفی بو طرز اشتغال ایله برچوق ثروت الده ایتمش وحتی یوقارده عرض ایتدیکمز مبارزه‌ٔ سیاسیه‌ده احراز غلبه ایتملرینی زراعتله تأمین ایتدیکلری اشبو ثروته مدیون بولونمشلردر .

فقط توالی ایام ایله مملکت مفتوحه‌دن آفریقا، سجلیادن بغدای جلب ایدیلمکه باشلانجه

« عرض وطلب » قاعدهٔ اقتصاديه‌سنه تبعاً فيأتلر دوشمش وبر چفتجی كندی محصوليله تعيش ايده‌میه‌جك برحاله كلمشدر .

بونك اوزرينه عوام صنفی اكثر برمحروميت تعيش ، برمجوريت حياتيه‌ايله اراضيلرينی زادكانه صاتمشلر وبويله‌جه زادكانك هيچ برحقه‌مالكيتی تصور اولونه‌میه‌جق عمله‌لری درکه‌سنه سقوط ايتمشلردر .

روما هيئت اجتماعيه‌سی بويله‌جه ينه ايكی صنفه انقسام ايتديكی كبی اصول اداره‌ده‌ك نهايت حكومت مطلقه‌يه، قرون اولی ووسطی وحتی برازده قرن اخير هيأت اجتماعيه‌سی أزمن،

بی تاب براقان شو حكومت منفوره‌يه منجر اولمشدر .

اصول اداره‌نك اسباب تبدلنی اكلايه‌بيلمك ايچون روما اصول اداره‌سنی عحول برنظرله تدقيق ايتمه‌لی‌يز .

روماليلر مقدما ، عوام ايله زادكان آيری آيری برر صنف اجتماعی تشكيل ايتديكلری زمان يالكز زادكان ، هرايكی صنف بركل تشكيل ايتدكلری وقت هم عوام هم زادكان ، هرسنه معين بر وقتده اجتماع ايده‌رك ايچلرندن برينی آرای عموميه‌يه مراجعتله قونسول انتخاب ايدرلر . ومملكتك برسنه‌لك مقدرات سياسيه واداريه‌سنی بونك يدينه تسليم ايدرلردی .

ايتاليا عسكرلرينك ماونالرله طرابلس غرب ساحلنه اخراجی

Le débarquement des soldats italiens en Tripoli

ایشته برحکومت جمهوریه . . .

بو قونسوللر مهم خصوصاتده منتخب بر مجلس اولان سناتویی اجتماعه دعوت ایده‌رك انلرله استشاره‌ده بولونورلر واکثریا سناتونك خلاصهٔ آراسنه توفیقاً حرکت ایدرلردی . اهالینك ایسه تجربه‌دیده ذواتدن متشکل اولان

ایتالیا تنزه عسکریسنك معیدار صحنه‌سندن ـ ایتالیان مجروحلرینك معونه‌یله خسته‌خانه گمیلرینه نقلی
Le transport des soldats italiens blessés pandant les combats dans des barques vers les bateaux - hôpitaux .

سناتویه اولان اعتمادی پك زیاده ایدی .

فقط مرور ایام ایله « سزار » سناتونك بعض اعضالرینی بالذات انتخاب ایتمکه باشلامش وبالخاصه همشیره زاده‌سی [اوقتاو] دورنده حکومت مطلقه تأسس ایتمشدر .

هر ایکی حکمدارده ادارهٔ مطلقه‌نك تأسیسی ایچون تصادفات تاریخیه‌دن استفاده ایتمشلردر:

بو حکمدارلر دورنده داخلی محاربات واختلالاتك تمادیسیله بزار اولان خلق آرتق بوتون شو فجیع صفحات اختلالی تماشادن قورتولمق وشورش احواله نهایت ویرلمك ایستیوردی . بناءً علیه بو آتش اختلالی سوندوره‌جك، محاربات داخلیه‌یه برحد ونهایت چکه‌جك مهیب، سطوتلی بر حکمدار آرییوردی .

ایشته اهالینك احوال روحیه‌سنده‌کی شو تبدلدن استفاده ایدن « اوقتاو » حکومت مطلقه‌یی تأسیس ایتمش و « اهالینك سناتونك، حاکملرك بوتون صلاحیتی کندینه جلب »

ایتالیا تجاوزندن اول طرابلس غرب لیمانده برلی قایقجیلرك
احلده اشیا نقل ایتمه‌ری

Avant l'occupation par les italiens. L'aspect du bord en Tripoli.

ایتمشدی . نافل، حقیقت اداریه وسیاسیه‌یه بی وقوف اهالی ایسه بو حرکت نامشروعه‌یی لصف صورتنده تلقی ایدیوردی .

خلاصه روما هیئت اجتماعیه‌سی ابتدالری پك مستثنا تکاملات سیاسیه‌یه نائل اولمش ایسه ده بالآخره ایضاح اولونان اسباب و مؤثرات نتیجه‌سی اوله‌رق بوتون بوپارلاق حیات سیاسیه‌یه وداع ایده‌رك منفور بر حکومت مطلقه‌نك زیر قهرینه کیرمش واسکی تکامل سیاسیسی ماضینك اوزاق وسیاه اعماقنده غائب اولمشدر .

قرون وسطی — قرون اخری

غربی روما ایمپراطورلغنك محو وانقراضیله ختام بولان قرون اولی ، کندیسیله برابر بوتون شو دور مدید تاریخده یاشایان اقوام متمدنه‌نك وجوده کتیردکاری ترقیات و تکاملاتی ده برلکده کوتورمش و عموم بشریت قرون وسطانك صباح حلولنده درین بر محیط ظلمت ایچنده قالمشدر .

قرون وسطانك بدایتدن تا اسلامیتك ابتدای ظهورینه قدر ، بعدالمیلاد ٤٧٦ - ٦٢٢] کدران ایدن ، ١٤٢] سنه‌لك مدید بر زمانك

طرابلس غربه سوق ایدلك اوزره بر ایتالیان طابوریك
شمندوفرله حرکتی

Le départ des soldats italiens vers tripoli

حريت شـخصيه ايله اولان درجهٔ تماسى همان هيچدر. حتى اودرجه‌كه بو بريجق عصر دقريب حيات بشريتده حريت شخصيه آرامق بيله عبثدر.

فقط زواللى بشريتك بوتون اضطراباتيله چيرپينديغى شو بريجق عصرلق اليم وقارا كلق مدت طويله‌نك انتهاسنده، عربستانك تها . عالئ اسلاميتك صباخ بشريته ابتداى دخولى حريت شخصيه‌نك انتشاريله توآمدر. دهادوغريسى بشريتك حريت شخصيه‌يه قارشى موجود حق صريحنك عملى برصورتده تصديق وقبولى آنجق اسلاميتك ظهوريله برابر وجود بولمشدر.

بونك ايچوندركه طلوع دين محمديدن تاقرون

صليب احمر هيئتنك قطعه‌سى ايتاليا بايراغى ديكمكده‌در – صليب احمره منسوب قادينلر درمه‌دكل برهيئت پيرازرهيسنده دوچاردلت اولمه محكوم ايتاليا باندره‌سى ديكمكله مشغول اولملرى

Les dames de la c oix rouge en traine de coudre le drapeau italien

باكر بوشلقلرى ؛ اوصاف وراكد افقلريله اوزانان حارچوبرندن دوغان برنور، نور اسلاميت ايلك دفعه اوله‌رق بوتون وضوحيله، بوتون قطعيت افاده‌سيله عموم بشريت مكدره‌يه ديبوردى كه: حريت انسانلرك فطرى برحقيدر.

اساساً دوشونوله‌جك اولورسه شو خطاب وسطانك نهايتنه قدر امتداد ايدن (٩٧٧) سنه‌لك اوروپا بردوزلق قسم اعظمنده شرقده اسلاميت بوتون احتشام مادى ومعنويسيله حريت شخصيه‌نك قوى برمدافع حقيقيسى اولديغى حالده مع التأسف غربده منفور براسارت مظلمه حكمفرما ايدى.

اکر ادوار تکاملنك هنوز ابتدالرنده بولونان انکلتره مشروطیت اداره‌سی استثنا ایدیله‌جك اولورسه شو طقوز یجق عصری متجاوز برمدت ظرفنده ، اسلامیت حریت شخصیه‌یی وده‌ها دوغریسی بوتون حقوق صریحهٔ انسانیه‌یی تعمیمه چالیشه‌رق رواللی براقوب کندی حیات سفیهانه و ملوثه‌لرینی اوزاتمغه ودائما یوکوندن قانله ، ظلمله رواللی برقسم بشریتك فلاکتنه مقابل کندیلری ایچون بریارین ، برفردا ، خون آلود برفردای مسعود حصر لامعه چالیشیرلردی .

وینه بو دورك قسم اعظمنده شرق اسلامیتك

توندە مهم مصادمه‌لره جولانکاه اولان باب‌السوق میدانده تدابیر عسکریه
Aspect de la place Babes-Souk pendant la Journée de l'émeute.

بشریت مصطربه‌یه نواز برافق استقبال کشادنه سعی ایدرکن بالعکس شرقده‌کی کلیسالر ، قراللر دره‌بکلر بوتون حقوق صریحهٔ بشریه‌یی چیکنه‌مك وبو صورتله سهیل ، مظلوم ایکه‌ین عظیم بر کتلهٔ بشریه‌نك بوتون اضطرابلرینی ، جریحه‌لرینی آجیلقلرینی تشدید ایده‌رك اونلری بی‌تاب منطق وغیر متزلزل اساسات دینیه‌سیله زنده وپارلاق برحیات مسعود یاشارکن ، « غرب » بالعکس قانلی ، ظالمانه تشکلات اجتماعیه‌سیله سیاه برحیات أليمك مقهوریدر . یالکز غربده اوروپانك لوثیات اجتماعیه‌سندن ماوی وصاف بردکرك معصوم پوسشلریله آز چوق ییقانمش

برآطه، بر انكلتره مشعشع بر حيات حريتك هنوز دور طفوليتندهدر.

والحاصل قرونوسطى حريت شخصيهنك مشكل تظاهراتجه بويله مختلف صفحهلرعرض ايتديكى كبى؛ دينى سياسى، تجارى خلاصه هرصفحهٔ اجتماعيهده حصوله كلن عظيم و نافع

مقصدمز هر دولتك دكل وبلكه عمومى برصورتده حريت شخصيهنك كچيرديكى ادوار تاريخيهيى كوسترمك اولديغندن بالاده حريت شخصيه ايله اولان درجهٔ مناسبتنى مجملاً ايضاح ايتديكمز شوايكى دورك حريت شخصيه ايله الك زياده تماسدار عضويات سياسيهسنى يعنى

ايتاليا وحشتلرندن متأثراً دوچار غليان اولان تونس اهالئ اسلاميهسنه تسكين ايچون اتخاذ ايدلن تدابير عسكريه ـ آمد و شدك منع اولنديغى برـوقاق

Les troubles de Tunis - La porte Bab-Allaoua occupée militairement

انقلابلرله (١٤٥٣) تاريخندن بدا ايدن قرون اخرى دخى حريت شخصيه نقطهٔ نظرندن هرعضويت سياسيهنك عنعنات مليهسيله معروض قالديغى عوامل مختلفهيه كوره مشابه، غير مشابه صفحات كوسترمشدر.

يالكز «حكومات اسلاميه، انكلتره، فرانسهيى» مطالعه وتدقيق ايدهجكز.

١

حكومات اسلاميه

دساتير اداريه وسياسيهسنى اسلاميتك اعماق

حقائقندن آلان حکومات اسلامیه‌نك حریت شخصیه ایله شدیداً علاقه‌دار بولوندیغی ودها دوغریسی حکومت اسلامیه دیه‌نك حریت شخصیه ومساوات حقوقیه اساسلرینه استناد ایتمش برعضو سیاسی دیمك اولدیغی اوزون اوزادی‌یه ایضاحه بیلمه‌م لزوم وارمیدر ؟

اولجه‌ده عرض ایدیلدیکی کبی دها ابتدای ظهورنده حریت شخصیه ومساوات حقوقیه‌یی قطعی برصورتده امر ایدن وعینی زمانده حریت شخصیه‌نك سربستیٔ افکار، سربستیٔ اجتماع، سربستیٔ سعی وعمل. . . کبی نتائج ضروریه‌سنی متعدد آیات قرآنیه واحادیث شریفه ایله تأکید وتأیید ایله‌ین دین محمدی‌یه استناداً تشکل ایدن حکومات اسلامیه‌نك هر صفحهٔ اداری وسیاسیسنك حریت شخصیه ایله تماماً تماسدار بولونه‌جغی هیچ شبهه‌سزدرکه طبیعی وضروریدر .

اساساً تاریخ عصر دیده اللریله، بزه حکومات اسلامیه‌نك دها ادوار ابتدائیه‌سندن حریت شخصیه‌یه عائد اودرجه علوی وپارلاق صحیفه‌لر تقدیم ایدرکه بونلرك اوکنده درین براستغراق کچیرمه‌مك ممکن اوله‌ماز .

بونکله برابر اسلامیت ؛ بر چوق قواعد معقولهٔ اجتماعیه‌یی‌ده قبول وبونلره اتباعی ضروری عد ایتدیکی کبی عینی زمانده کتلهٔ عظیمهٔ اسلامیه‌نك حقوقاً طبقات متعددهٔ اجتماعیه‌یه انقسامنی شدیداً رد ودائما حقوقاً بوتون افرادی مساوی برکل اجتماعی تشکیلی امر ایدر .

واقعا اسلامیت بر چوق شروط دقیقه‌نك وجودی حالنده اشخاصك مملوکیتنی قبول ایدر؛ فقط بوقبول عرض ایتدیکم کبی اومرتبه اینجه ومشکل الحصول مقدماته احتیاج مس ایدرکه بونك نتیجه‌سی اوله‌رق حریت شخصیه‌یی مخل وبناءً علیه قسماً « اسارت » دیمك اولان اشخاصك مملوکیتی هیچ برزمان هیأت اجتماعیهٔ سائره‌ده اولدیغی کبی ظلم وغدری ایجاب ایتمز. اوقدرکه اسلامیتده بر شخصك عبد مملوکیله اوغلی آره‌سنده‌هان‌ده هیچ برفرق کوروله‌مز.

خلاصه اسلامیت بوتون معناسیله حریت شخصیه ومساوات حقوقیه‌یی قبول ایتمش وبالاده عرض ایدیلدیکی کبی حریت شخصیهٔ بشریت اسلامیتله برابر اعاده اولونمشدر .

واقعا قرون اولی‌ده یاشایان هیأت اجتماعیه‌نك بر قسم قلیلی آز چوق حریت شخصیه ایله تماسده بولونمشلردر ، فقط بشریتك او دور ابتدائیده‌کی حریت شخصیه ایله اولان تماسی اودرجه غیر ثابت واو نسبتده سطحی ایدی‌که بشر هیچ بر زمان بوحریتك قطعیت وبقاسنه امین اولامامش ودائما آجی بر فردانك حلول ایتمنه انتظارله یاشامش والك نهایت او فردادە کله‌رك حریت شخصیه بشریتدن نزع ایدیلمشدر.

∴

حکومات اسلامیه‌ده حائز اولدیغی موقع مهمی مجملاً ایضاح ایتدیکمز حریت شخصیه بوحکوماتده‌ده ادوار مختلفه کچیرمش یعنی بعض اسبابك تأثیراتیله وقت وقت سونمش وینه تکراراً طلوع ایتمشدر . بناءً علیه بوادواری مجمول بر نظرله تدقیق ایته‌لی‌ یز .

تدقیقات تاریخیه‌یه کیرشمه‌دن اول یالکز شوراسنی عرض ایده‌یم‌که حکومات اسلامیه‌ده حریت شخصیه‌نك مهم برموقع احرازایتمسنك اسباب اساسیه‌سی برحکومتی اداره ایدن قوتك اسلامیت یعنی اوامر وقواعد اسلامیه‌اولمسیدر.

بونك ایجوندرکه حکومت ، اسلامیتك تلقین ایتدیکی اساسات اداریه وسیاسیه‌دن تباعد

طرابلس عرب چوللرنده هردم متحول قوم دالغه‌لری
Les aspects toujours changeantes des sables du dessert .

ایتدکجه حریت شخصیه دخی هیأت اجتماعیهٔ اسلامیه‌دن او مرتبه اوزاقلاشمشدر .

نته‌کیم اخبارات تاریخیه بوحقیقتی اکمالیله مؤیددر . اوحالده تاریخی دیکله‌یه‌م :

حضرت پیغمبرك وفاتندن دولت‌امویه‌نك حین تشکلنه قدر امتداد ایدن خلفای راشدین دور حکومتی حریت شخصیه‌نك ـ تاریخك زمانمزه قدر کوستره‌مه‌دیکی‌وحتی زمانمزده بیله کوره‌مه‌دیکمز ـ اك رونقدار بر صفحهٔ ـ تاریخیه‌سیدر . چونکه بو دورده حکومت دیمك؛ اسلامیت یعنی قواعدواوامر اسلامیه‌نك تطبیق دیمکدر . اسلامیت ایسه متفکرین محترمه‌دن بر ذاتك دیدیکی کبی « ... من جهة بشره حریت شخصیه ومساوات حقوقیه‌یی تبلیغ وبیانه واسطه اولان بر دیندر . »

فقط وقتاکه امویلر حکومتی [۱] حیله‌ایله

---

[۱] (حقوق اساسیه) ده معانیٔ مختلفهٔ معلومه‌یه حملی ممکن اولان حکومت کلمه‌سنی محل استعماله کوره ترجمه ایتملیدر .

دسیسه ایله یدلرینه آلوبده اساسات اسلامیه ــ همان اکثریسی ــ رعایت ایتمه‌مکه باشلادیلر . آرتق بو تزلزل دینینك، دولت امویه‌نك حیات حکومتی ایچون مضر وتهلکه‌لی بر استقبال و عینی زمانده آجی بر دورهٔ استبداد ایله نتیجه‌له‌نه‌جکی طبیعی محقق ایدی.

نته‌کیم او سیاه وآجی استقبال کلدی حتی او قدر که الك نازك بر عضوینه دوقونولان کتلهٔ عظیمهٔ اسلامیه‌نك واسع براختلالیله‌دولت امویه دوچار محو وانقراض اوله‌رق حکومت بونلردن عباسیلره انتقال ایتدی .

فقط مع‌التأسف دولت عباسیه‌نك طرز تأسیسیله حکمدارلرینك دها حکومتك ابتدای تشکلنده قابلدقلری جریان‌حسیات کوستریور- دی که‌عباسیلرده همان‌عینی‌آثره‌اتباع‌ایده‌جکلردی ناصل‌که بو اتباع کجیکمه‌دی . وقانله ، ظلم ایله یاکاش بر طرز سیاستله ابتدا ایدن حکومت عباسیه‌ده مهلك بر مرض داخلینك تأثیرات سیئه‌سیله آجی وحزین بر انقراضك اعماض سیاهنده غائب اولوب کیتدی .

باخصوص‌عباسیلرك دهابدایت‌حکومتلرنده آتدقلری یاکلش ومدخول برخطوهٔسیاسیه‌لریله حکومتك‌ایکی‌یه‌انقسامی[١] حکومت‌اسلامیه‌نك ابتدای ضعف وزوالی اولمشدی .

شوراسی حزین‌که حکومتك بوصورتله ایکی‌یه افتراق هیئت‌اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك‌نه‌مرتبه اسباب ادبارو سقوطنی‌احضارایتدیسه؛ اوروپانك غربك ترقیات وتکاملاتنه‌ده اونسبتده مفید ابتدالر حاضرلامشدی . چونکه اندلسدن اوروپایه انعکاس‌ایدن نورعرفان ومدنیت‌ترقیات وتکاملات اسلامیه‌نك اساسات مهمه‌سنی‌ده اورایه آزچوق تمثیل ایتمشدی .

دولت‌عباسیه‌نك‌فردای‌انقراضنده‌ایسه آرتق حکومت اسلامیه‌متعدد وصغیرعضویات سیاسیه‌یه انقسام ایدییور وبوصورتله « طوائف ملوك » دورهٔ حکومتی باشلیوردی .

حکومت اسلامیه‌نك شو‌دور سیاه تفرقی حریت شخصیه نقطهٔ نظرندن پك آز براثر حیات کوسترمشدر . چونکه دوشونوله‌جك اولورسه طوائف ملوك تشکیلات سیاسیه‌سی یعنی حکومت اسلامیه‌نك اوفاق اوفاق‌عضویات سیاسیه‌یه انقسامی هپ تغلبك ، احتراصك ، عطش حاکمیتك وبرآزده اسلامیتك تشکیلات حکومات ــ ایچون وضع ایتدیکی اساسات معقوله‌نك نظر اعتباره آلنمه‌ماسی نتیجه‌سیدی.

واقعاطوائف‌ملوك آره‌سنده حریت‌شخصیه ایله آزچوق تماسدار حکومتلر یوق دکلدی . فقط بونلر اودرجه آزایدی‌که عددلری ایکی ویااوچه بالغ اولابیلیردی .

خلاصه‌حکومت‌امویه‌نك‌تشکلندن‌تاعباسیلرك ابتدای سلطنتلری ایله طوائف ملوك دورهٔ حکومتنك نهایتلرینه قدر حریت شخصیه‌نك کچردیکی صفحات متعاقبه بزه کوستریورکه : هیأت سیاسیهٔ اسلامیه ، اساس شرع شریفی کندیلرینه امین ودائمی بردستور حکومت اتخاذ ایتدکجه حریت‌شخصیه دخی‌اونسبتده‌یوکسلمش وعکسی تقدیرده اومرتبه سقوط ایتمشدر .

[١] حکومت عباسیه. اندلس دولت‌امویه‌سی.

طوائف ملوك دورهٔ حکومتلر حوکلرینه دوغری تأسس ایدن حکومت عثمانیه ایسه حریت شخصیه ایچون باشنه بر محو ، انکشاف کشادٔ ایدییوردی .

دنیله بیلیرکه حکومتك درجهٔ مشروعیتی اشکال حکومتله متحول اولمایوب بلکه تعقیب ایتدیکی طرز اداره وسیاسته متناسبدر . یعنی دها طوغریسی بر حکومتك مشروعیتی ایچون حریت شخصیه وسائر اساسات لازمه‌یی تأمین اتمسی کافیدر . یوقسه بنیه وتشکیلات اعتباریله اشکال حکومتك تخالفی ــ صورت قطعیه‌ده ــ حائز اهمیت کوزومه‌مز . ایشته (حقوق اساسیه) نك شودقیقهٔ مهمه‌سنه بناءً حکومت عثمانیه‌نك بدایت تشکلنده‌کی شکلی بر

انکلتره قرالی حضرتلرینك هندستان سیاحتی ـ قرال حضرتلرینك مراسم مخصوصه ایله پورت سعیده چیقیشلری

Le voyage du roi d'Angleterre aux Indes Arrivé à Porte-Saïd il est reçu par S. A. le Khédive.

حریت شخصیه‌نك قبول اولوندیغی مفروض برحکومتك تشکلات اداریه وسیاسیه‌سی حریت شخصیه‌نك عادتا برظرفی ، برصورت تظاهری دیمك اولاجغندن حکوماتك اشکالی حریت شخصیه‌نك وجود ویاعدم وجودنده ــ مطلقا ــ ذیمدخل اولاماز . [*]

« حکومت مطلقه » اولدیغی حالده کتلهٔ عثمانیه حریت شخصیه‌یه مالك بولونیوردی .

فقط ممالك عثمانیه توسع ایتدکجه وبالخاصه ثروت وسامان چوغاله‌رق خلقده درین بربطائت یوز کوسترمکه باشلاینجه موازنت اجتماعیه واداریه‌ده سکته‌دار اوله‌رق حکومتك اداره وسیاست کیفیه‌سی کیمیغی کوسترمکه باشلامشدر .

معلومدرکه هر حکومتك ؛ زیر تابعیتنده

[*] « مطلقا » ودها آشاغیده‌کی « صورت قطعیه » ده قیدلرینه دقت .

انكلتره قرالی حضرتلریله خدیو مصر عباس حلمی پاشا حضرتلرینك پورت سعیدده
برآرده آلدیردقلری رسم

S. M. Le Roi Georges et S. A. Le Khedive Abbas Hilmi Pacha

مدينا يالنده بر غروپ

صاغدن اياقده دورانلر (١) لورد كيچنر (٢) جنرال حضرتلرى (٣) خديو عباس حلمى پاشا (٤) ... افندى حضرتلرى ( ) انگلتره حضرتلرينك برادرى دوق ... (٦) پرنس محمد على پاشا (٥) ... اوتورانلر : قرالچه حضرتلرى، صدر سابق كامل پاشا

Une groupe prise au bord du yatch Medina, à Porte-Saïd.

بولونان هیئت اجتماعیه افرادینك تأمین سعادتنده‌کی درجهٔ موفقیتنك اکثریا اولکه‌نك وسعتیله معکوساً متناسب اولمسی حکمت تاریخیه‌نك مهم ویك شایان دقت بر قاعده‌سیدر. یعنی بر حکومتك تحت اداره‌سنده‌کی اولکه نه درجه واسع بولونورسه بو اولکه‌ده مقیم افراد اجتماعیه‌نك تأمین حقوقنده اونسبتده ـ طبیعی دائما دکل ـ کسب صعوبت ایدر.

مداخلات اجنبیه ایله ـ دوچار انقراض اولور ویاخود بو اختلال اوزرینه مهم اصلاحات اجرا ایدرك یکی بر دوره‌یه داخل اولور.

حکمت تاریخیه‌نك وقایع تاریخیه‌دن استدلالاً وضع ایتدیکی قانون تاریخینك دائرهٔ شمولی عمومی اولماسه بیله اکثریتله واقعدر.

ایشته حکومتمزده ادوار ابتدائیه‌دن کچه‌رك طبقات کامله دوغری اعتلا وعینی زمانده ممالك

انکلتره قرال و قرالیچه‌سی حضراتنی حامل مدینا واپورینك سویش قنالندن مروری

Le Medina passant par le Canal de Suez.

و اکثریا حقوق افرادك لایقیله تأمین ایدیله‌مه‌مسی حکومتی مؤثرات وعواملك انواعنه کوره اشکال مختلفه‌ده وجود بولان الیم بر اختلال ویامدهش بر انقراضه معروض بر افقده مهم بر موقع اشغال ایدر.

طبیعی حکومت منقرض اولمازده بر اختلاله معروض قاله‌جق اولورسه نتیجه مشکوکدر. یا حکومت بو اختلالدن ضعیف دوشه‌رك ـ اکثریا

واراضیجه توسع ایتدکجه عرض ایتدیکم قانونك تاریخه تبعاً متعدد اختلالاته معروض قالمش وبعضیسندن مفید ثمره‌لر استحصال ایتدیکی حالده ـ مع التأسف ـ اکثریسندن هیچ بر نتیجهٔ حسنه‌یه دسترس اولامامشدر.

شوجهاتی لایقیله ایضاح ایده‌بیلمك ایچون حکومت عثمانیه‌نك ادوار تاریخیه‌سنی سریع بر نظرله کوزدن کچیرمك ضروریدر.

حکومت عثمانیه

حکومت عثمانیه‌نك بدایت تشکلندن تا یلدیریم بایزیده قدر کذران ایدن همان بر عصرلق ۶۹۹-۷۹۱ مدت طویله عثمانلی کتله‌ٔ اجتماعیه‌سنك الك شایان غبطه و الك بختیار دوره‌سی زمانده حریت شخصیه ایله الك تماس‌دار بر دوره‌ٔ حیاتیدر.

وقته که زمان که یلدیریم بایزید برادرینی بلاسبب مشروع بوغدورهرق ! جلوس ایتدی. آرتق بو وقعه‌ٔ الیمه جلوسله کتله‌ٔ عثمانیه‌نك روابط صمیمیه‌سی آر چوق صارصان بر مقدمه‌ٔ مؤسفه اوله‌جغی پك طبیعی ایدی. علی الخصوص شورانك پك آجی که حرص سلطنتك بر عاقبت حزینی اولان شو وقعهٔ مشؤمه‌یی ملتك فی ماله اقدامه بر حوق مساعی‌ٔ مصروفه‌سیله الده ایدیلن (سمندره) قلعه‌سنك هدیهٔ ضرب قرالیه ویرلسی ولی ایدوك اداره‌ٔ کهنه‌نك ایت نظاهراتی ملتك حسّی مقدراتنه قیرلادیوردی.

ظاهراً احتمال پك عادی کورونن شو ایکی وقعه‌تاریخیه ایسه آجی بر استقبالك و دها دهشتلیسی بك عثمانیه‌نك مقدماتی ایدی. نته‌کیم بو استقبال وخیم پك اورقلق یهرق (انقره هزیمتی) و بونی‌دها دهشتلی ایدی بر اکدیکی اولان (فترت سلطنت) تعقیب ایتدی. اکبر شورانی شایان تفکرکه (۱) سنه امتداد ایدن فاصله‌ٔ سلطنتدن حکومت عثمانیه شو صورتده خیر کوردرك یکی اساساته مستند بر حیات جدیده ایله چیقمشدی.

فقط مع التأسف بو حیات جدیده‌ده پك

زمر قبولدن صوکره کامل پاشانك مدینا وطندن عودتی
Le rotour de Kiamil Pacha après son visite au roi d'Angleterre

(۱) « کاشات » عربه‌سیله تسمیه ایتدیکم لایا کلش خطوه‌لر ، مقالات تاریخیه‌سنك بر مجیسنده بو جهتك مناقشه‌ٔ تاریخیه‌سی موجوددر . معلومات مفصله آلمق ایسته‌نیلیرسه مذکور غزته‌یه مراجعت ایدلملیدر.

چوق دوام ایده‌مه‌دی و شو اسباب جدیده‌نك ثمرات متحصله‌سیله استانبولی بد ضبطنه‌کیره‌جك قدر یوکسه‌لن حکومت عثمانیه مرور زمانله وبالخاصه (بایزید ثانی) دورنده او مرتبه درین امراض سیاسیه و اداریه‌ وِمن جهة ده او درجه عمیق امراض اجتماعیه‌یه دوچار اولدی که یاوزسلیم ایله قانونی سلیمانك ذکای اداری وسیاسیلری بیله بوامراضی آنجق موقتاً تسکین و تعدیل ایده‌بیلمشدی.

انكلتره قرالى حض نريب پور ـموت ليماندن ، مديـ ـطاله حركتى
Le départ de Portsmuth du Yaght Médina, emportant
le Roi et la Reine d'Angleterre

قانونی سلیماندن صوکره ایسه ـ اوروپا رنك رنك انقلاباتیله قرون اخری‌یه کیردکن ـ امراض کیتدکجه تشدد ایتدی کیتدکجه دیینله‌شدی او قدرکه ایکی عزمکار وداهی بابا ، اوغلك [کوپرلولر] جدال وجدی مساعیلری بیله آنجق سیاست خارجیه ایله قسماً ده امورداخلیه‌یی یوکسلته‌بیلدی. حالبوکه اساس مرض اجتماعی واداری تا (سلیم ثالثه) قدر دولتی فلاکتدن فلاکته سوروکلیه‌رك دوام ایدوب کیتدی.

شو تجدد پرور پادشاهك ـ کندیسنه الیم بر عاقبت احضارندن باشقه بر نتیجه تولید ایده‌مه‌ین ـ متین وواسع فکر اصلاحاتی ایسه محمود عدلی دورنده شکلاً وماهیةً دها زیاده اساسلاشیور دهافضله توسع ایدییوروبالنتیجه توی بر سبب مرض [یکیچری] محو ایدیله‌رك عبدالمجید دورهٔ حکومتنده ایسه ـ بویوك رشید پاشا مرحومك سعی واقدامیله ـ حریت شخصیه‌نك اساسلری آتیلیور وعبدالعزیز مرحوم دورنده‌ده

بر فرمان ايله بو اساسات تأييدو تأ كيد ايديليوردى.

دقت مع التأسف ـ بر ساحهٔ تطبيق بولامايان بوتون بو واسع تشثات مشكوره اساسلى بر ثمرهٔ مفيده حاصل ايده‌مه‌دى واك نهايت (۹۳) قانون اساسيسيله حريت شخصيه‌يه نائل اولان بيچاره عثمانيلر، اجى وقانلى بر استبدادك همان يارم عصره قريب زير قهرنده اليم ، بى تاب

توأم دكلدر . يعنى انكليزلر بر عضويت سياسيه حالنه بدايت دخوللريله برابر حريت شخصيه‌يه مالك اولمش دكللردى. بو هيئت اجتماعيه‌نك حريت شخصيه ايله ايلك تماسنى تدقيق ايده‌بيلمك ايچون دها ايلريله‌مك و تا «اراضيسز ژان»ك زمان حكومتنده ويريلان « Grande charte »، قدر كلك اقتضا ايدر.

خديو حضرتلرى قرال حضرتلرينه رسم خوش آمدى يى ايفا ايتمك اوزره مدينا باطه‌ سنه چيقاركن.

Le Khédiv se rendant au bord du Médina, pour souhaiter la bien-venu au roi d'Angleterre.

ازلدكدنصوكره (۱۰) تموزك صباح انفلاقنده كنديلرينى امين ـ وبر آزده ظاهراً نامأمول ـ بر ساحهٔ حريت ومساوات ايچنده بولديلر.

۲

انكلتره

انكلتره افراد اجتماعيه‌سنك حريت شخصيه‌يه مالكيتلرى بر هيئت سياسيه تشكيل ايتمليريله

معمافيه اصل حريت شخصيه‌نك انكلتره‌ده كچيرديكى صفحات تكاملى تدقيق ومطالعه ايده‌بيلمك، حريت شخصيه ايله الك زياده علاقه‌دار بولونان انكلتره پارلمنتوسنك كچيرديكى ادوار تاريخيه‌يى ايضاح وتعميقه منوطدر . انكلتره پارلمنتوسنك اساس تشكلى قديماً جارى بر عادته مستند ايدى.

قراللر عموم انکلتره هیئت اجتماعیه‌سنه عائد بر مسئلهٔ مشترکه‌نك ظهورنده بونك تدقیق و مذاکره‌سی ایچون مالکانه صاحبلری اولان بارونلرله بیوك پاپاسلردن مرکب بر مجلس conciliume عقد ایدرلردی. فقط بو مجلس بر شخصیت ملیه عرض ایده‌مه‌دیکی کبی قراللك افکار و آمال شخصیه‌لرینه اولان درجهٔ تأثیریده پك اهمیتسزدی. حتی او درجه‌که حکمدار انکلتره هیئت اجتماعیه‌سی ایچون مفید نامفید ایسته‌دیکی مقرراتی اتخاذ ایده‌بیلیردی. او حالده دیمك اولیورکه بو پارلمنتو حکمدارك ارادهٔ کیفی و شخصیه‌سنه ممانعت ایده بیلمك صلاحیت واقتدارینی هنوز حائز دکلدی. اساساً بو مجلسلرك بنیهٔ اساسیه‌سی؛ انکلتره هیئت اجتماعیه‌سنك بر محصلهٔ آراسی یعنی او هیئت اجتماعیه افرادنك بر شخصیت ممثله‌سی اولمقدن هنوز پك اوزاقدی.

فقط «ژان» ك غیر مشروع حرکات ظالمانه‌سنه قارشی مدیر بر آواز عصیان قوپاران بارونلرده (ژان) دن استحصال ایله‌دیکاری «غراند شارت» پارلمنتونك اشکال خارجه‌سیله بنیهٔ اساسیه‌سنده واسع ودرین بر چوق تبدلات تولید ویاخود بو تبدلاتك اساسات ابتدائیه‌سنی وضع ایتمشدی.

شو فرمانك عقب استحصالنده تأسس ایدن بر تعامله نظراً مهم وحائز اهمیت قوانین ونظاماتك نشرندن اول قرال بونلرك پروژه‌لرینی پارلمنتونك نظر تصویبنه عرض ایتمکه مجبور اولیور و بو طرز حرکت بالنتیجه پارلمنتویی ـ یاواش یاواش ـ عادتا قوانین ونظاماتك تنظیم ونشرنده ضروری‌الانعقاد بر مجلس مرتبه‌سنه اصعاد ایدییوردی.

برنجی و اوچنجی «ادوارد» ك دورهٔ حکومتلرنده ایسه پارلمنتو مختلف صلاحیتلره مالك اوله‌رق کیتدکجه حائز اهمیت بر مؤسسه حالنه کیرییوردی.

(۱۲۵۴) ده بارونلرله بیوك پاپاسلردن یعنی بالنسبه اصلزادکاندن مرکب اولان پارلمنتویه قونتلق شوالیه‌لرندن ودها صوکره‌ده (۱۲۶۱، ۱۲۶۵) امتیازلی شهرلردن آیری آیری ایکیشر مبعوث اعزامنه باشلانیوردی که شو حال حاکمیت ملیه‌یه دوغری آتیلمش مهم بر خطوهٔ ترقی ایدی.

هر نه قدر پارلمنتویه قبول ایدیلن شو مبعوثان جدیده‌نك ابتدای دعوتلرنده مملکتك مقدرات اداریه وسیاسیه‌سیله درجهٔ علاقه‌لری پك جزئی ایسه‌ده بالخاصه (۱۲۶۴، ۱۲۷۳، ۱۰۷۵) تاریخلرنده و بونلری تعقیب ایدن اسنان متوالیه‌ده یکی مبعوثلرك پارلمنتوده دائما اثبات وجود ایتدکلری کوریلیورکه ـ نه کبی عواملك نتیجهٔ تأثیراتی اولورسه اولسون ـ بو کیفیت اعضای جدیده‌نك اداره وسیاست حکومتك تزاید اشتراکلرینه پك کوزل بر دلیل اولابیلیر.

(۱۲۹۵) سنه‌سنده ایسه مذکور قونتلق شوالیه‌لریله، امتیازلی شهرلر مبعوثلرینك اعزامی بر عادت شکلنه انقلاب ایتمش بولونیوردی.

حالبوکه عرف وعادتك حال حاضرده بیله انکلتره‌ده حائز اولدیغی درجهٔ قوت درپیش

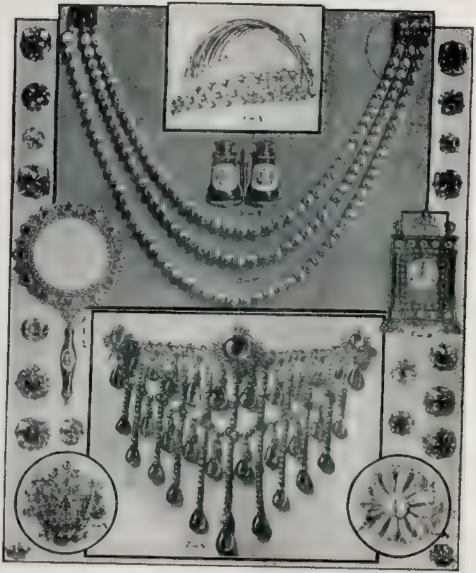

خاقان سابقك اخيراً پارسده مزايده ايله صاتيلان قيمتدار مجوهراتندن برقسمی
(١) قادينلره مخصوص بر تاج (٢) مينالی مرصع دوربين (٣) ٩٢٠,٠٠٠ فرانقه يعنی
قرق آلتی بيك ليرايه صاتيلان اينجی گردانلق (٤) ال آينه‌سی (٥) موسولی
ساعت (٦) بروش (٧) مرصع گردانلق (٨) بروش

Les bijoux les plus précieux de l'ex-sultan Abdul-Hamid vendus
à Paris à des prix exorbitants.

ایدیله‌جك اولورسه، عرف وعادتك دائره قبولنه داخل اولان شو حادثه‌نك عینیله قانوناً تعیین ایتمش دیمك اولاجغی طبیعیدی. اوحالده دیمك اولیورکه (١٢٩٥) ده پارلمنتوی انكلتره هیئت اجتماعیه‌سنك همان هرطبقهٔ اجتماعیه‌سندن اعزام اولونان مبعوثاندن ترکب ایتمشدی. اساساً انكلتره مؤلفی هرطبقهٔ اجتماعیه مبعوثلرندن مرکب اولمق اوزره ایلك دفعه اوله‌رق (١٢٩٥) ده‌کی «مودل پارلمنتو» یی کوستریورلر.

(١٢٩٥) دن صوکره ایسه؛ ساحهٔ انتخاباتنه قونتلق شوالیه‌لریله امتیازلی شهرلری قبول ایدن انكلتره پارلمنتوسی بوراده اوزون اوزادی‌یه تدقیق وتحلیلنه لزوم کوروله‌ین واساساً موضوعمزك خارجنده قالان بعض اسباب ومؤثراتك الجاسیله (١٣٤١) تاریخنده ایکی‌یه انقسام ایتمش یعنی رؤسای رهبان ایله بارونلر [لوردلر] وشوالیه‌لرله (بورژوا) مبعوثلری [عوام] قماره‌سنی تشکیل ایده‌رك حال حاضر [اثنیت مجالس] اصولنی — ولوکه بسیط اولسون — وجوده کتیرمش بولونیورلردی [١] صورت تأسیله کچیردیکی ادوار تاریخیه حقنده مجمل وعمومی برمعلومات ویرمکه چالشدیغمز انكلتره پارلمنتوسی، عجبا حاکمیت ملیه‌نك ومن جهة‌ده حریت شخصیه‌نك برشکل تظاهری اولان [٢ حق تشریعی ناصل احراز ایتمشدر؟

پارلمنتونك شو حق زمان احرازی مشکوکدر. یالکز شوراسی محققات تاریخیه‌دندرکه قوانین ونظاماتك حین تنظیمنده «conciliume» "ك یعنی پاپاسلرله بارونلرك رأیلرینی طلب — قراللرك بومرائیلره توفیق حرکت ایدوب ایتمه‌دیکلری طبیعی بحث آخر — قدیماً عادت حکمنده ایدی. بالآخره (١٤) نجی عصر اوائلنده بو حق نواحی مبعوثلرینه‌ده اعطا ایدیلمش یعنی بونلرك رأیلری استمزاج اولونمغه باشلانمشدر.

مرور زمانله پارلمنتو تکلیف قوانین حق و صلاحیتی‌ده احراز ایتمش وبالخاصه شهر وقونتلق مبعوثلری (١٢٩٧) ده استحصال اولونان «confirmation des chartes» وینه عینی سنه‌ده فقط دها مقدم اعطا اولونان دیکر برمانکا اکتساب ایتدیکلری حقوق وصلاحیتدن و «استدعاقبولی» حقندن ماهرانه برصورتده استفاده ایده‌رك قوت ونفوذ تشریعیلرینی توسیع وتحکیم ایتمشلردر.

مثلا: قرالك ویرکو تکلیفاتی قبوله مقابل تکلیف قوانین صلاحیتی تزییده موفق اولمشلردر. حتی آلتنجی (هانری) دورنده قوانینك حکمدار طرفندن حین تصدیقنده پارلمنتونك موافقت ورضاسنك موجودیتی تصریح ایدیلیوردی.

معمافیه حاکمیت ملیه و بالنتیجه حریت شخصیه‌یه دوغری آتیلان بوتون بو خطوات ترقی وتکامله رغماً قرال هنوز (حق تشریعی) تماميله ملته یعنی صاحب اصلیسنه اعاده ایتمش دکلدی. بر تعلیماتنامه ویا نظامنامه‌نك عموم انكلتره هیئت اجتماعیه‌سنجه مجبوری الرعایه

---

[١] (١٦٠٨) ده مجارلرده (دیت) مجلسلرینی ایکی‌یه آییرمشلردر.

[٢] «حاکمیت ملیه قوانین تنظیم و اصداریله تظاهر ایدر.» ژان ژاق روسو.

اولابيلمسی ايچون هنوز قرالك هيچ براساس قانونی‌يه استناد ايتمه‌ين شخصی اراده‌لری كافی كوريليوردی . وينه قرال پارلمنتونجه مذاكره وقبول اولونان برقانونده بعض تعديلات اجرا ايده‌بيلديكی كبی عينی زمانده [حق استثنا] سنه استناداً — ولوكه بردفعه‌يه منحصر اولسون — ايسته‌ديكی زمان بر قانونی تطبيقده ايتديرمه‌يه بيليردی .

دها (۱۰) نجی عصرده عظيم شكاياتی توليد ايدن قرالك شو حركاتی —مع التأسف— ۱۶۸۸ اختلال عظيمنه‌قدر آز چوق كندی كوسترمشدر .

استورات خاندان حكمداريسندن برنجی (شارل) ك اعدامی و (هانورا) قرالی (كييوم) ك جلوسيله [*] نهايتله‌تن (۱۶۸۸) اختلال عظيمی ايسه انكلتره‌ده حاكميت مليه‌يی وبونك نتيجهٔ طبيعيه‌سی اولان حريت شخصيه‌يی اساسيله تأمين ايتمش بولونيوردی . بونك ايچوندركه (۶۸۸) (حقوق بياننامه‌سی) انكلتره حاكميت مليه وحيات حريتك بوتون وضوحيله ابتدای تظاهريدر . بناءً عليه انكليزلرجه [حقوق بياننامه‌سی] قرون وسطانك قديم « غراند شارت » يله (۱۶۲۹) « حقوق استدعاسی » درجه‌سنده وبلكه دها درين دها مهم براهميتی حائزدر .

شواختلال ايله كسب قطعيت ايله‌ين انكلتره « حريت شخصيه » سی ايسه هر نقطهٔ نظاردن يوكسله‌يوكسله النهايت شكل حاضريني اكتساب ايتمشدركه حال حاضرده انكلتره حريتی بوتون جهان مدنيتك حقيقةً جالب تقديريدر .

۳

فرانسه

فرانسه‌ده بالخاصه « اون برنجی » لوئينك درەبكلك تشكيلاتی اورته‌دن قالديره‌رق توليد ايتديكی استقلاليت اداره مرورزمانله — اكثر عضويات سياسيه‌ده اولديغی كبی — حسن استعمال ايديله‌ميه‌رك فرانسه هيئت اجتماعيه‌سنی سنه‌لرجه برچوق فلاكتلره معروض براقان واسع واليم بر (حكومت مستبده) شكلی اخذ ايتمشدر . بوحكومت مستبده ايسه فرانسه هيئت اجتماعيه‌سنی تا (۱۷۹۸) سنه‌لرينه يعنی (۱۸) نجی عصر نهايتلرينه قدر قانلی ، فجيع جريانلرك تضييقات منفوره‌سی ايله شايان مرحمت برحاله كتيرمشدر .

هرتأثير بر عكس تأثير توليد ايتديكی كبی برحكومت مستبده‌نك طاقتفرسا ومرارت آلود تضييقاتی‌ده برحركت عكس العمل ايله يوكسلك ودرين ذكالری : ژان ژاق روسولری مونتسكيولری ، وولترلری وجوده كتيرمش ؛ وبونلرك صريح وبرحيات نشرياتيله اساساً مظالم حكومتدن متنفر افكار عموميه‌ده بويوك براختلال ايچون هرشئ حاضرلانمشدی . حتی وولتر (۱۷۶۳) « هرطرفده برتخم انقلاب كوريورم . اونلر بختياردرلركه بوكونلری ادراك ايده‌جكلردر . » ديمشدی .

---

[*] بوحادثه عينی زمانده معلوم اولديغی اوزره انكلتره ايله هانورا آره‌سنده بر « اتحاد شخصی » وجوده كتيرمشدر .

یالکز بومهیای طغیان اولان عطش وحرص اختلال ، حال فعالیته کتیره جک بر مؤثره لزوم واردی. النهایت بوتأثیر وجود بولمش وفرانسزلر مدید وآغر سنه لرك بریکدیردیکی فجایع وآلامك تولید ایتدیکی بو عطش عصیان ایله ولوله انکیز وخون آلود بر اختلال وجوده کتیره رك حاکمیت ملیه وحریت شخصیه یی تأمین ایتمش وبونلرك برنکهبان آتشینی اولان مجلس ملی یی کشاد ایتدیرمشلردی . (١٧٩٨)

فقط اون آلتنجی (لوئی) ــ امل شخصیسی محظوظ اولمایه رق مجلس ملینك قپادلمسنی بالذات مجلس ملیده امر وفرمان (؟) بویوره رق فرانسز حیثیت ملیه سی جریحه دار ایتمك ودها دوغریسی آیاقلری آلتنده چیکنمك ایسته مش ایسه ده فرانسزلرك متین، جدی مقاومتلرینه قارشی آجی بر رجعت الیمه یه معروض قاله رق فرانسز حسیات ملیه سی اوکنده کمال عجز وتدال ایله مجبور انحنا اولمش و صوکره ده برچوق وقایع مؤسفه یی متعاقب (کیوتین) نك ، بو مدهش آلتك حضور خشونتنه کتیرلمش و ١٦ نجی لوئینك اعدامی بو قانلی وبوتون عا: بشریتی صارصان اختلال عظیمك ــ قسماً ــ بر مقدمهٔ فجایعنی تشکیل ایتمشدر .

عینی زمانده (کیوتین) اون آلتنجی لوئینك باشنی جسدندن آییررکن شو منظرهٔ مؤلمه یی حیران وولهان تماشا ایدن برقسم أهالینك سیمای خاطراتلرنده ؛ دائما مرارتیله ، سیاهلغیله ، بوتون درین وکثیر فجایعیله یاشایان ماضی، اومات آلود زمان ، بوتون منفور و مستکره شخصیت خیالیه سیله بر مدت تیره مشدر .

فرانسزلرك شو قانلی وولوله انکیز اختلاللری ایسه دینسله بیلیرکه بوتون کتلهٔ بشریه یی عمیق والیم برحیات استبدادیه دن قورتاره جق برناقوس ایقاظدر . یعنی بو انقلاب ــ عمانده ــ بر انقلاب عمومیدر .

تاریخ بزه اکثری هیئات اجتماعیه نك ، وجوده کتیردکلری اختلالاتك دها صباح ظهورندن اعتباراً هرصفحهٔ حرکتلرنده برچوق افراط وتفریطك مغلوبی اولدقلرینی متعدد امثالیله اخبار ایدییور . اساساً اعتدال دنیلن صفت کل انسانلره بالخاصه هیجانلی انقلابلرك عقبنده پك نصیب اولان خصائصدن دکلدر .

ایشته بونك کبی فرانسه هیئت اجتماعیه سی وبالخاصه جهلا دها صباح اختلالده درین بر طغیان جسارت ایله بوتون فرانسه ده وبالخاصه پاریسده واسع،عظیم وشایان نفرت وحشتلرك اجراسندن چکینمه مشلردر . بو وحشته قارشی ایسه دیکر طرفدن دماغاً متعالی بر کتلهٔ متفکره بویوك بر انقلاب اجتماعی ایله او عصرك تشکلات اجتماعیه سنی اساسندن دکشدیره رك بشریته بوتون اضطرابلرینی بوتون آجیلقلرینی دیکلتدیره جك صاف ومعصوم بر استقبال اجتماعی احضارینه چالیشیور. و (روسو) ایله برلکده [حق تملك سرقتدر] کبی فریادلریله بوتون شوخیالی وعلوی مساعیلرینك محووتباهنه چالیشان دشمن تکامل وترقی برقسم کتلهٔ بشریه یه نفرت واستکراهلر یاغدیره رق . بر چوق حقیقتلری بوتون هیئت اجتماعیه یه حایقیرمق وهمده آجیلرك

ماتملرك يوكسلتديكی مجهول بر طغيان اشتكا ايله
حايقيرمق ايستيورلردی .

فرانسه بويله‌جه جهل ايله علمك حصوله
كتيرديكی غيرمشابه آمالك توليد ايتديكی جريانلر
آره‌سنده‌چالقانيركن ديكر طرفدن‌بوتون‌بشريتی
ايقاظ ايده‌بيلمك‌استعدادنده اولان شواختلالی
دها توسع ايتمه‌دن سوندورمك املی بسله‌ين
بر كتلهٔ ذليلهٔ متحكمه‌نك ، حكمدارلرك
تجاوزاتنه‌معروض قالمش‌وفقط فرانسزلرك‌عميق
مليتلرندن جوشان بر حس وطنپروری ايله
حقوق اساسيهٔ بشريه‌يه قارشی وقوع بولان
بوتجاوزغيرمشروعدن غالب‌وشادان‌چيقمشدر.
فرانسه ـ بالاده خطوط اساسيه‌سنی ايضاحه
چاليشديغمزـ(۷۹۸) اختلالندن‌صوكره ايسه
يك متحول بر چوق صفحات دها كچيردكدن
صوكره الك نهايت جمهوريته انقلاب ايتمش
وشكل حاضر حريتپروزانه‌سنی احداث ايتمشدر .

∴

بوقارده‌ده عرض ايتديكم كبی فرانسه
اختلال كبيری عمومی بر انقلابك مقدمه‌سی
اولمشدر . بناءً عليه شو اختلالدن‌صوكره اقوام
سائره‌نك معروض قالديغی تأثيراته وسويهٔ عرفانك
درجهٔ اعتلاسنه كوره ياواش ياواش حريت
شخصيه‌يه دوغری ايلريله‌مشلردر .

ايشته شو اختلاف عوامل ومؤثراتدن
دولاييدركه عصر حاضر عضويات سياسيه‌سی
حريت شخصيه نقطهٔ نظرندن مختلف اشكال
عرض‌ايدرلر. دهااوزاقدن‌بری تماسده‌بولونان،
فكراً دها يوكسه‌لن اقوام حريت شخصيه‌ايله
طبيعی دها علاقه‌داردر . يعنی اقوام‌متمدنه‌نك
نظارلرنده حريت شخصيه‌نك موقعی دها مهم
ودها شايان تبجيلدر . فرضا انكليزلر ايله
روسلرك حريت شخصيه ايله اولان درجهٔ
ارتباطلری شبهه‌سزكه بر اولاماز .

حريت‌كامله‌نك‌تحريسی طبيعی ممكن‌دكلدر.
بناءً‌عليه‌اقوام‌حاضره تشكلات حاضرهٔ اجتماعيه
ايله الك قابل تأليف بردرجهٔ حريت ايله‌سطحی
برحريت آره‌سنده متحول اشكال كوستررلر.
استقبالك تجلياتی شمديدن صورت قطعيه‌ده
كسديرمك ايسه براز مشكلجه‌در .

سلانيك

ا . حمدی

بیلمجه حلی

۳٤ نومرولی نسخه‌مزده‌کی بیلمجه‌نك حلی شمشك ؛ شلك ، ملك در .

ارککلردن طوغری حل بدنلر نامنه چکیلان قرعه‌ده برنجیلکی اسکدارده طوپخانه‌لی اوغلنده راسم نامق ، ایکنجیلکی سلانیك استیناف حقوق محکمه‌سی ضبط کاتبی اسماعیل حق . اوچنجیلکی اقشهر دیون عمومیه مأموری حمدی بك افندیلر قازانمشلردر :

قرعه ایله اوچر قارت‌پوستال قازانانلر :

مکتب حربیه ایکنجی بلوك اوچنجی سنه طلبه‌سندن نوشهرلی طوما . اسکدارده طوغانجیلرده حقوق فاکولته‌سی طلبه‌سندن فوزی عارف . قباطاش اعدادیسی مداوملرندن ۸۷۱ جعفر اسعد . روپچوز بدایت محکمه‌سی باشکاتبی فاضل . قنار یونده آصف پاشا زاده شریف . فاتح طلبهٔ علومدن محرا ین . مرفته ژاندامه قومانداتی اسماعیل حق . مکتب حقوق مداوملرندن بکار بکلی احمدضیا الدین . قلعهٔ سلطانیه‌ده زره‌لی باربارو س تلسز تلغراف مخابره مأموری ازمیرلی رحمی . سلانیکده : اردوکرشکنده محافظه بلوکی قومانداتی یوزباشی علی توفیق . حربیه نظارتی لوازم برنجی شعبه‌سنده صلاح الدین . موسقهٔ همایونده احمد ناظم . ماوزر فشنکخانه‌سنده حکاك کربدلی علی حلمی . عشاق بلدیه طبیبی محمد علی . صاه ونده مهندس جودت . سلانیك اخراجات کمرکی تحریرات کاتبی محمد توفیق . مناستر دارالمعلمین منتهی صنف طلبه‌سندن بهادر اکرم . سیسام تلغراف وپوسته مدیری محمد علی . پرلپه اتحاد وترقی طلوبی نامنه داود فهمی . مدللی اعدادیسنده محمد فیضی . قباطاش اعدادیسنده روم‌ایلی قوانلی ا . نجم الدین . افیون قره حصارنده کسری زاده عبد اله حلمی . دارالمعلمین عالی ادبیات ایکنجی صنفدن ساجد تجانی ، جانیك سنجاغی داخلنده بافره قضاسی زراعت بانق مأموری شهاب الدین . مکتب حربیه دردنجی بلوك ایکنجی سنه‌دن حسام الدین ادرنه عسکری اعدادیسی برنجی طابور دردنجی بلوکدن سلیمانیه‌لی ناجی . فاتحده نوره‌قویلی علی نظمی . پردشوه تلغراف وپوسته مدیری رشید :

بر قارت‌پوستال قزانانلر :

نازللی دیون عمومیه مأموری مصطفی . قیصری تحصیل مأموری مصطفی نهاد . قله‌لی اعدادیسی منتهی صنف طلبه‌سندن یوکسك قالدیرملی راسم . استانبول لیسه‌سندن کریدی شفیق . مشرق فیوضات مکتبی طلبه‌سندن حکمت . متروویچه‌ده دراغه علی . مهندس مکتبی احتیاط صنفی ۱۰۰ خیرالدین نجدت . مکتب حربیه دردنجی بلوك شاکردانندن دیمتوقه‌لی حسن . بایزید مرکز رشدیه‌سی ایکنجی صنف طلبه‌سندن حافظ محمد امین . مکتب عثمانی طلبه‌سندن ۷۰ فرید . مایدوسده نظامیه اوتجی الایك دردنجی بلوك ملازم اولی مصطفی . استانبول پوسته‌خانه‌سی ـ اسلات اجنبیه کیشه مأموری احمد فوزی . دارالشفقه طلبه‌سندن رمضان . جغال اوغلنده مرحوم ویسل پاشا قوناغنده عدنان . تیکوش ژاندارمه بلوکی قومانداتی وکیلی ملازم اول حسین فهمی . استانبول مکتب سلطانیسی مداوملرندن کریدی چیچك زاده حسین عزت . استانبول مکتب سلطانیسندن ۱۸۳ م . ش . ازمیر پوسته وتلغراف مدیریتی قلمنده عارف حبابی ؛ قاداسترو مکتبی طلبه‌سندن ۲ : مظهر . صنایع نفیسه مداوملرندن محمود ذکی . ازمیرده املاك امیریه اداره‌سنده هدایت بك افندیلردر .

خانملردن طوغری حل ایدنلر نامنه چکیلن قرعه‌ده برنجیلکی شیشلیده بیکباشی رضا بك زوجه‌سی نعیمه رضا ، ایکنجیلکی

مقری کویندە بلدیه باغچەسی جوارندە مرحوم دیرکتور رضا بکك حفیدەسی فاطمه فطینه ، اوچنجیلکی ازمیردە بکلر سوقاغندە جزمی رفعت بکك کریمەسی لمعان خانم افندیلر قازانمشلردر .

اوچر قارت‌پوستال قازانانلر :

بحریه یوزباشیلرندن نورالدین بك حفیدەسی محسنه ، سلیمانیەدە قدریه ، بویوك آطه ، زهره بهیج ، سلطان احمدده فوأد پاشا خانه سندە رمزیه قاضی کویندە عین‌الحیات . یارحصار طوربیدوسندە شکری بك کریمەسی ملك ، ادرنه ، تیمور طاش ـ قرەاغاجدە سواری ملازمی رشاد بك کریمەسی نعمت ، سلانیکدە عصر مطبعەسی مدیری عثمان فرید افندی کریمەسی نیرەفرید ، کوزتپەدە بلیغه معزز ، بشکطاش اناث رشدیەسندە طالباتندن مظفر ، چنکل کویندە یکانه فائق . قاضی کویندە مصرلی اوغلندە درنو راسم ، مقری کویندە بز فابریقەسی مدیری کریمەسی فاطمه ملیحه ، بشکطاش کوی ایچندە صبحه نجدت . مقری کویندە یکی محلەدە مرحوم محمد بك کریمەسی ف . عادله ، ایوبدە ، حکمت جاذبه ، مقری کویندە علی رضا بك کریمەسی فطنت ، نشانطاشندە یکانه نوری ، بروسەدە سد باشندە قنطارجیان نایدا ، بشکطاشدە بیکباشی طلعت بك کریمەسی خ . سنیحه ، بشکطاشدە درت یوزلی چشمەدە صالح بك کریمەسی زهرا ، قاضی کویندە مصرلی اوغلندە سپنجی سوقاغندە فاطمه علیه . سلامیزدە ساحره ، ازمیردە قارشی یقەدە فاطمه رخسار ، اسکدارده احسانیەدە عفت حسنی . بشکطاشدە یکی محلەدە زین اسعد ، قصبەدە تکه‌لی زادە عارف حکمت افندی کریمەسی بدیعه حکمت ، اناث اعدادیەی ایکنجی سنه طالباتندن فاطمه مبروکه خانم افندیلر قازانمشلردر .

مکافاتلرك ادارەدن آلدیرلمسی رجا اولنور .

بیلمجه

بیلمجه‌مز حال حاضردە اك چوق محتاج اولدیغمز برقوتك التی حرفدن مرکب اسمیدر . ایلك ایکی حرفی اعداد فارسیه و فرانسویەدن برینه دلالت ایدر . ایلك اوچ حرفی ایام ماضیه‌مزدن بر کوندر . صوك ایکی حرفك نهایتنه بر همزه علاوه ایدەجك اولور ایسەك تشکل ایدەجك اوچ حرفلی کلمەدە بیلمجه‌مزك اوستندە ابراز سطوت ایدەجکی عنصرك اسم عربیسیدر .

ارککلردن طوغری حل ایدنلر میانندن قرعه ایله برنجی‌یه ظریف بر جیب ساعتی . ایکنجی‌یه بر فوروچه طاقمی . اوچنجی‌یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونەسی . اوتوزنجی‌یه قدر اوچر . اللنجی‌یه قدر برر قارت پوستال اهدا اولنەجقدر .

خانملردن طوغری حل ایدنلردن ینه قرعه ایله برنجی‌یه اوچ پارچەدن متشکل طاشلی ظریف طراق

رسملی کتاب نومرو : ۳۵ بیلمجه قوپونی	(۳۵ نومرو) بیلمجه مکافاتی اخذنده ابراز اولنەجق قوپون
صورت حل	آدرس وامضا
امضا و آدرسی	

ایکنجی یه ظریف بر ال چانطه‌سی ، اوچنجی یه مجموعه‌مزك آلتی آیلق آبونه‌سی ، اوتوزنجی یه قدر اوچر قارت پوستال اهدا اوله جق واسملری کله‌جك نسخه‌مزله اعلان ایدیله‌جکدر .

[اخطار : بیلمجه‌مزی طوغری حل ایدنلردن یالکز سکسان ذات قرعه ایله تفریق ایدیله‌رك اسملری اعلان ایدیلکده اولدیغندن بیلمجه حل ایدنبده اسملرینه قرعه اصابت ایتمه‌ین ذواتك بالطبع اسملری درج اولنه‌مامقده‌در] .

صورت حل مربوط قوپونه یازیله‌رق [مسابقه مأمورلغنه] کوندرلیدر .

رسملی کتابك رأی ورقه‌سی

کچن نسخه‌مزه علاوه ایتدیکمز سؤاللره عائد بیك قدر جواب وارد اولمشدر . انجق بعض ذوات کرام رأیلریله برابر بعض مطالعاتلرینی بیلدیریورلرکه بو هم کندیلری هم ده بزم ایچون فضله و لزومسز بر مشغولیت تولید ایتمکده‌در . رأی ورقه‌سنده محرر جوابلردن قناعت فکریه‌یه توافق ایتمه‌ینلری چیزمك کافی کله‌جکندن شرحلره ، تعدیلاره و سائره‌یه لزوم کورولمه‌مسنی رجا ایدرز .

رأی ورقه‌سنده جدولك آلتنده محرر سؤاللر مناسبتیله بعض ذواتك بیان رأیدن چکندکلرینی خبر آلیورز ، فرضا بعض کیمسه‌لر اسملرینی یازمغی هرنه‌دنسه موافق کورمیورلرمش .. شوراده هیچ برشیئه علاوه‌سنه لزوم کورمیه‌رك یالکز شونی عرض ایدرزکه بوصورتله اسمنی بیلدیرمك ایسته‌مینلر کندی اسملری یرینه باشقه براسم یازابیلیرلر . نته‌کیم حسن یرینه محمد اسمنك یازیله‌بیلمه‌سنه برمانع یوقدر .

اسم تصریح ایدیلمسنده‌کی مقصدمز جواب ویرن ذواتك ارکك ، قادین ، مسلم ویاغیر مسلم صنفلرندن هانکیسنه منسوب اولدقلرینی - رأیلر بونقطه‌دن دخی آیروجه تصنیف ایدیله‌جکی جهتله - تعیین ایده‌بیلمکدر .

رأی ورقه‌لری آچیق برظرف ایچنده کوندرلدیکی تقدیرده یالکز بش پاره‌دن عبارت پوسته اجرتنه تابع اوله‌جغندن ارزو ایدنلر بوصورتله آچیق اوله‌رق کوندره‌بیلیرلر . قارئلرمزدن هرکز رأیلرینی بیلدیرمه‌ینلره بوخصوصده لاقید قالمه‌ملرینی ، وزت مخصوصه‌ده تمنی ایلرز .

آثار منتشره :

تخمسات

کنج ادیبلرمزدن نزهت هاشم بکك بو عنوان آلتنده منثور شعرلرندن متشکل براثری نشر اولنمشدر . مطالعه‌سنی توصیه ایدرز . فیئاتی ۱۰۰ پاره‌در .

حسلر وفکرلر

رائف نجدت بکك فوق‌العاده مظهر رغبت اولنش بواثر ادیبنی بوتون قارئلرمزه توصیه ایدرز . موجود نسخه‌لری آزالمشدر . معروف کتبخانه‌لرده اون غروش فیئاتله صاتیلمقده‌در .

تصحیح

کچن نسخه‌مزده مندرج اسماعیل حامی بکك منظومه‌سنك ۱۰ ، ۲۱ ، ۳۷ نجی مصراعلری بروجه آتی اوله‌جقدر :

۱۰ اوتلرده قلبمزده‌کی ماتمش آغلایان .

۳۱ هرآقشام عکس آده‌رکن افقلرده سسلرك .

۲۷ آقشاملی شعرمزده‌کی کوللرده ...

هایدن

صوك موده قازمیرلر

انكلیز مقراصداری

تپه باشی

نومرو ۱۲

هایدن

انكلیز مغازه‌سی اركك، قادین و چوجقلره مخصوص انواع درلو صوك موده

قوماشلر و سائره بك اوغلی درت یول اغزی نومرو ۴۷۹

هایدن

اركككلره مخصوص

حاضر و اصمارلامه كوملك

یاقه غراواط و سائره

غلطه ویووده نومرو ۸۷

درسعادت سركه‌جیده راللی خانده درترسیان مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر .